

DE

1942 - TRIDESET LET - 1972

DELAVSKA ENOTNOST

1. APRIL 1972 - ŠT. 13 - L. XXIX

M Mercator **461** PRODAJALN

KOMU KORISTIJO PODTIKANJA?

PO KRIVEM OZMERJANI

Inž. Emerik Blum, glavni direktor sarajevskega Energoinvesta, ki združuje 60 delovnih organizacij iz vseh republik - tri tudi iz Slovenije - očita ljubljanskim sindikatom dušebrižništvo in da se z »državno-etatiističnih pozicij vmešavajo v notranje zadeve združenega podjetja» ● Kaj je res?

Minuli petek je glavni direktor sarajevskega Energoinvesta inž. Emerik Blum na zasedanju delavskega sveta podjetja ostro napadel in ozmerjal ljubljanske sindikate, češ da se vmešavajo v notranje zadeve združenega podjetja, ki ima 60 temeljnih organizacij združenega dela z blizu 23.000 zaposlenimi po vseh jugoslovanskih republikah in pokrajinah. Prav na tej seji delavskega sveta, kot smo lahko prebrali v Borbi, naj bi inž. Emerik Blum zvedel, da je vodstvo ljubljanskih sindikatov nedavno sklicalo sestanek z vodji vseh slovenskih obratov v sestavi Energoinvesta in jih kritiziralo, ker so se te delovne organizacije na referendumu izrekle za samoupravni sporazum o združitvi s sarajevskim podjetjem.

KAJ JE RES?

Na očitke glavnega direktorja sarajevskega Energoinvesta so

ljubljanški sindikati reagirali z naslednjo izjavo, v kateri je njihov predsednik Rudi Bregar med drugim dejal:

„V sporazumu s predsednikom republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva sem sklical razgovor o družbenoekonomskem položaju delovnih organizacij v sestavi podjetja Energoinvest v Sloveniji. Razgovor naj bi bil v petek, 24. marca, pa smo ga prestavili na kasneje, ker je ta dan zasedal delavski svet Energoinvesta v Sarajevu.

Toda v sobotni številki Borbe (25. marca), beremo, kako je delavski svet ostro obsodil vmešavanje nekkih voditeljev Ljubljane in Subotice v notranje odnose tega kolektiva. Sindikalnemu vodstvu Ljubljane se očita, kako je na sestanku - toda sestanka še ni bilo - kritiziralo delovne organizacije, ki so v se-

(Nadaljevanje na 3. strani)

NA REŠETU LASTNIH IN SKUPNIH KORISTI

PO SLEDEH ANONIMNEGA PISMA O RAZMERAH V TGA
»BORIS KIDRIČ« KIDRIČEVO
STRAN 5

HOTEL SABOTIN

NOVA GORICA, telefon 21-079

Novo preurejen in razširjen hotel s sodobno opremljeno kavarno, bifejem, restavracijo, banketno sobo za zaključeno družbo, s 120 ležišči v 72 sobah, vse sobe s tuši in WC.

Ples vsako soboto in ob praznikih. - Prvovrstno pripravljene jedi in razne specialitete. - Dobra domača kapljica.

SE PRIPOROČAMO!

Za prizadevanja kolektiva Tekstilne industrije Otiški vrh javnost doslej še ni zvedela veliko. Sicer pa to tudi ni naključje, saj njihovih izdelkov ni na domačem tržišču. Vso svojo proizvodnjo - 200.000 parov hlačnih nogavic dnevno sproti odpošljejo svojemu zahodnonemškemu poslovnemu partnerju. - Foto: A. Ul.

PLENUM RO SINDIKATA DELAVCEV V PROMETU IN ZVEZAH SLOVENIJE O URESNIČEVANJU USTAVNIH DOPOLNIL

POSPEŠIMO AKCIJO IN JO POENOTIMO!

Sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije napoveduje odločen boj vsem, ki nasprotujejo ali zavirajo uveljavljanje ustavnih dopolnil v praksi in ki zagovarjajo enostranske rešitve

Republiški odbor sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije je na plenarni seji minulo sredo - prisostvoval ji je tudi predsednik zveznega odbora Milojko Milutinović - obravnaval dosedanje aktivnost tega sindikata in tudi ZSS pri uresničevanju ustavnih dopolnil. Plenum je ugotovil, da so v večini delovnih organizacij prometa in zvez Slovenije že ustanovili komisije, ki proučujejo samoupravno in poslovno organiziranost v svojih podjetjih. Njihovo delo pa je marsikje še v začetni fazi, ni deležno ustrezne pozornosti in se odvijata preveč počasi. Kljub temu, da je bilo organizirano veliko število seminarjev in razgovorov na različnih ravneh, po mnenju udeležencev plenuma seje Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije ne moremo biti zadovoljni niti z informiranostjo delavcev niti z njihovo neposredno angažiranostjo pri uveljavljanju ustavnih dopolnil. Tudi zaradi tega je v

zamudi ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela in prilagajanje poslovanja delovnih organizacij ustavnim dopolnilom:

KAKO PRIŽGATI ZELENO LUČ?

Zavoljo teh ugotovitev je republiški odbor sindikata delavcev v prometu in zvezah sklenil, da je treba doseči predvsem večjo enotnost politične akcije vseh subjektov, saj gre pri uresničevanju ustavnih dopolnil za ekonomske, sociološke in politične cilje pri nadaljnjem razvoju samoupravljanja v delovnih organizacijah in v družbi nasploh. Zato mora sindikat jasno nastopiti proti posameznikom in skupinam, ki si prizadevajo še naprej odtujevati dohodek tistim, ki ga ustvarjajo. Prav tako je treba obračunavati z nosilci ideje, po kateri samoupravljanje pomeni zgolj obliko političnega odnosa, pa tudi z vsemi tistimi, ki se zavzemajo,

da bi odložili uresničevanje ustavnih dopolnil, z uteme-

(Nadaljevanje na 2. strani)

LJUBLJANA, 31. marca: Danes zaseda v Domu sindikatov republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in v glavni točki dnevnega reda obravnava dejavnost sindikatov pri uresničevanju ustavnih amandmajev. Člani sveta so se najprej seznanili s sedanjo aktivnostjo sindikatov na tem področju, sprejeli pa so tudi izhodišča za nadaljnjo akcijo. Obširneje o seji bomo poročali v naslednji številki našega tednika.

vreme ni zanesljivo zanesljiv je

pravi naslov za denarne zadeve
ljubljanška banka

LJUBLJANA, 29. marca: Pri predsedniku RS ZSS Tonetu Kropušku je bila na obisku predsednica zvezne konference „Krajevna skupnost in družina“ tov. Pepca Kardelj. Ob tej priložnosti je Tone Kropušek izročil tovarišici Pepci Kardelj spominsko plaketo ob 50-letnici delovanja revolucionarnih sindikatov Jugoslavije. Po intimni slovesnosti se je tov. Pepca Kardelj zanimala za sklepe nedavne seje predsedstva RS ZSS, ki je obravnavalo družbeni položaj žensk in naloge sindikatov na tem področju.

LJUBLJANA, 28. marca: Na plenarni seji se je sestel Mestni odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti Ljubljana in sprejel najprej program nalog mestnega odbora in njegovih organov v letošnjem letu. Plenum pa je razpravljal tudi o spremembah in dopolnitvah pravil o organizaciji in delu mestnega odbora tega sindikata, sprejel odlok o sistemizaciji delovnih mest in razpravljal o pripravah na bližnji kongres sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije.

Člani republiškega odbora in člani občinskih in medobčinskih vodstev Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije bodo v maju obiskali 1000 osnovnih sindikalnih organizacij v zvezi z uresničevanjem ustavnih dopolnil, problematik o samoupravnih sporazumih in v zvezi z učinkovitostjo delovanja osnovnih sindikalnih organizacij. Na seminarjih 27. in 30. marca so se dogovorili o nalogah v tej enotni slovenski akciji na področju družbenih dejavnosti.

POSPEŠIMO AKCIJO IN JO POENOTIMO!

Plenum RO sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije o uresničevanju ustavnih dopolnil

(Nadaljevanje s 1. strani)

ljitvijo, da je zdaj potrebna predvsem bitka za stabilizacijo in reševanje gospodarskega položaja.

Za nasprotje od takih pojmovanj, ki jih — kot rečeno — sindikat odločno zavrača, pa se republiški odbor zavzema za to, da bi v vsaki delovni organizaciji zasnovali strokovno in politično utemeljen program uresničevanja ustavnih dopolnil, ki pa mora biti usklajen s programom stabilizacije. Prav tako sindikat vztraja pri zahtevi, da se mora v vsej svoji celovitosti uveljaviti neposredna pravica delavcev pri odločanju o ustanovitvi temeljne organizacije združenega dela.

Da bi pospešile prizadevanja za uveljavitev ustavnih dopolnil v praksi, bodo po sklepu plenuma seje RO Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije sindikalne organizacije organizirale delavce, da bi na zborih posameznih delovnih organizacij, ki bi lahko pomenili temeljno organizacijo

združenega dela, sprejeli sklep o ustanovitvi take organizacije. Zato sindikat zahteva od komisij v delovnih organizacijah, da čim prej posredujejo temeljito strokovno oceno za razpravo o teh zadevah na zborih delovnih skupnosti. Pri tem sindikat vnaprej odklanja vse analize, ki bi predlagale ali vsiljevale eno samo rešitev.

Plenum RO Sindikata delavcev v prometu in zvezah je slednjič poudaril, da organiziranje temeljnih organizacij združenega dela ne pomeni dezintegracije delovnih organizacij, ampak mora pomeniti povsod, zlasti pa še v velikih sistemih prometa in zvez, samoupravno integracijo od spodaj navzgor, torej združevanje nalog na osnovi samoupravnih sporazumov. Sindikalne organizacije in njihovi organi na vseh ravneh bodo lahko vplivali na tak razvoj odnosov, če se bodo zares aktivno vključili v izvajanje teh političnih stališč in nalog Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije in če bodo svoje delo uskladjali z aktivnostjo Zveze

sindikata Slovenije, drugih družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov v delovnih organizacijah.

-m

VPRAŠANJE:

Ali Temeljni zakon o delovnih razmerjih dopušča možnost, da delavka po končanem porodniškem dopustu ne začne z delom s štiriurnim delavnikom, temveč ostane še določen čas doma, s tem da po šestih mesecih začne delati že s polnim delovnim časom. Če to ni izrecno urejeno z zakonom, nas zanima, ali lahko delovna organizacija sama tako določi.

V. V. — LJUBLJANA

ODGOVOR:

Po Temeljnem zakonu o delovnih razmerjih ima delavka po porodniškem dopustu pravico delati 4 ure na dan do osmih mesecev otrokove starosti. Delo s skrajšanim delovnim časom po izteku porodniškega dopusta ni obvezno; to pravico ima delavka in jo torej lahko uveljavlja le, če hoče. Štiriurni delavnik je pravica delavke, ni pa nujno, da jo tudi izkoristi. Tako je zakon torej postavil delavko pred izbiro, ali dela po končanem porodniškem dopustu skrajšani delovni čas ali pa da takoj nadaljuje z rednim delavnikom. Vmesne možnosti torej ni, zakon je ne predvideva in po našem mnenju tudi ne dopušča. Zato po našem mnenju ni dopustna varianta, za katero sprašujete, saj zanjo ni nobene pravne osnove.

M. LIPUŽIČ

KRANJSKA GORA

Seminar za bodoče sindikalne delavce na obali

V Kranjski gori je bil včeraj zaključen petdnevni seminar, ki ga je organiziral obalni sindikalni svet oziroma njegova komisija za izobraževanje in kulturo. Ta seminar je bil namenjen kadrom, ki jih nameravajo na območju obalnega sindikalnega sveta letos jeseni na občinskih zborih osnovnih sindikalnih organizacij kandidirati v izvršne odbore. S tem si želijo zagotoviti, da bodo nova vodstva osnovnih sindikalnih organizacij lahko začela delati takoj po izvolitvi, saj bodo z delom in nalogami sindikatov že seznanjena.

Seminar, na katerem je bilo trideset udeležencev, je bil organiziran tako, da sta vsak dan bili po dve predavanja, pri čemer je bil dan velik poudarek vsakokratni diskusiji, v kateri so udeleženci razpravljali o obravnavanih problemih tudi s stališča dogajanj v njihovi delovni organizaciji oziroma v kraju, kjer živijo. Na ta način so lahko spoznali, kakšna je politika ZSS do vprašanj, s katerimi se bodo nedvomno srečevali kot sindikalni aktivisti.

Program seminarja je obsegal naslednje teme: zakonska določila, ki urejajo samoupravni in socialni status delavca, metode dela v sindikalnih organizacijah; sedanja faza uresničevanja stabilizacijskega programa in osnove ekonomske politike za leto 1972; uresničevanje stabilizacijske politike in splošne razmere v gospodarstvu na obali; položaj delavcev v dislociranih obratih na obali; družbenoekonomski odnosi v samoupravni integraciji združenega dela; aktualni problemi samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja; samoupravna uzakonitev načela socialistične solidarnosti in vzajemnosti ter naloge sindikatov pri njihovem uveljavljanju. V četrtek dopoldne je na seminarju spregovoril tudi predsednik RS ZSS Tone Kropušek o konkretnih nalogah sindikatov pri reševanju problemov družbenega razlikovanja.

Na poldagi celotne izvedbe tega seminarja bi lahko rekli, da OSS ne bo v zadregi, ko bo letošnjo jesen pri? lo do zamenjave vodstev osnovnih sindikalnih organizacij.

M. P.

SLOVENSKE KONJICE

O uresničevanju nalog

Na razširjeni seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta v Slovenskih Konjicah so ugotovili, da mnoge naloge, ki so jih sprejeli na prvi konferenci konjiških sindikatov, že uspešno izvajajo. Tako bo komisija za gospodarstvo in samoupravljanje v kratkem zbrala podatke o gospodarjenju, razdeljevanju finančnih sredstev in o nekaterih drugih elementih ključnih računov delovnih organizacij. Predsedstvo je tudi sklenilo, da morajo posamezne komisije sveta izdelati konkreten razpored uresničevanja sprejetih nalog. Ko so razpravljali o letošnji proslavi 1. maja, so sklenili, da bodo pripravili skupno prireditev z občinsko konferenco SZDL, hkrati pa bodo praznovali še obletnico ustanovitve OF. Vsaka izmed organizacij je v poseben odbor imenovala po tri člane, ki bodo že v kratkem izdelali program prireditev.

V. L.

RAVNE

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta Ravne na Koroškem in komite občinske konference ZK Ravne na Koroškem sta nedavno tega sprejela skupni akcijski program za zmanjševanje socialnih razlik.

Te dni sta občinski vodstvi zveze sindikatov in zveze komunistov povabili na razgovor predstavnike drugih družbenopolitičnih organizacij, krajevnih skupnosti, občinske skupščine in samoupravnih interesnih skupnosti. Govorili so o uresničevanju skupnega akcijskega programa. (Ma)

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

VPRAŠANJE:

Sem učitelj praktičnega pouka in imam po zakonu 28-urno tedensko obveznost. Delovni čas imam tako razporejen, da delam od 7. do 14. ure. V tem času opravi obvezno in honorarno delo. Zanima me, ali imam pravico do 30-minutnega odmora med delovnim časom.

M. N. — KOPER

ODGOVOR:

Določilo zakona, da ima delavec med dnevnim delom z enkratnim polnim delovnim časom pravico do tridesetminutnega odmora, zadeva le tiste delavce, ki delajo v delovni organizaciji enkratno poln delovni čas. Ker traja učna ura 45 minut in ji vsakokrat sledi odmor, menimo, da vam poseben odmor v trajanju 30 minut v tem primeru ne gre, saj v konkretnem primeru tudi ne gre za enkratni delovni čas.

M. LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

Po krivem ozmerjani

(Nadaljevanje s 1. strani)

stavu Energoinvesta, zakaj so se na referendumu izrekle za samoupravni sporazum o združevanju s tem sarajevskim podjetjem. Sestanek pa smo sklicali, da bi nas predstavniki teh kolektivov seznanili o notranjih razmerah in težavah, ki jih imajo z rednim izplačevanjem osebnih dohodkov, proizvodnjo in o drugem. Nobenih dezintegracijskih namenov ni bilo pri tem. Ponovno poudarjam, da bo sestanek šele v sredo, 29. marca. Zato razen osnovnega namena, ki sem ga povedal, res ne vem, o čem vse bo govora. Posamezniki pri Energoinvestu v Sarajevu pa to že kar vnaprej vedo, da smo že s tem, ker smo sklicali sestanek, na antisamoupravni položaj, s katerih naspotujemo samoupravnemu sporazumevanju v Energoinvestu.

Skraina dezinformacija javnosti. Še več! Glavni direktor naš očitno uvršča med birokratske etatistične sile, ki nasprotujejo stvarnim težnjam samoupravljanja ...

TRESLA SE GORA ...

Do napovedanega sestanka s predstavniki slovenskih delovnih organizacij v sestavi Energoinvesta, o katerem pa je bil inž. Emerik Blum očitno napačno obveščen, je res prišlo minulo sredo v Domu sindikatov v Ljubljani. Na njem so se zbrali Stjepan Šaubert, predsednik republiškega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva, Rudi Bregar, predsednik ljubljanskih sindikatov, predsednika občinskih skupščin Ljubljana-Bežigrad in Zagorje ter predstavniki Energoinvestovih tovarn: tovarne transformatorjev iz Črnuč, Kovinostroja iz Grosupljega in Varnosti iz Zagorja.

Kaj smo slišali na tem sestanku? Ali so notranje razmere in težave v vseh treh delovnih kolektivih res takšne, da je bilo dvignjeno toliko prahu, neresničnega govorjenja in podtikanja? Iz izjav predstavnikov Energoinvestovih tovarn iz Črnuč, Grosupljega in Zagorja smo lahko razbrali, da se njihovi kolektivi — tako kot drugi — srečujejo z mnogimi gospodarskimi težavami. Gre za kronično ne-likvidnost, pomanjkanje repro-

dukcijskega materiala, neredno izplačevanje osebnih dohodkov zaposlenim in podobno. Če bi sodili le po izjavah predstavnikov treh Energoinvestovih tovarn v Sloveniji, potem bi prav lahko vsej zadevi rekli: „Tresla se je gora — rodila se je miš“.

Vendar pa zadeva le ni tako nedolžna, kot se zdi na prvi videz. V vseh treh slovenskih tovarnah Energoinvesta zaposleni že več kot pet mesecev prejemajo osebne dohodke z 10 do 12-dnevno zamudo. Najbolj kritične pa so razmere v tovarni transformatorjev v Črnučah, kjer zaposleni zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala že nekaj časa nimajo kaj delati, ali pa je njihova proizvodnja minimalna. To je seveda povzročilo veliko nezadovoljstvo med blizu 1000-članskim delovnim kolektivom iz Črnuč. Zato so pred nedavnim tudi ustavili delo in od organizatorjev proizvodnje, med katere nedvomno sodi tudi inž. Emerik Blum, generalni direktor Energoinvesta, terjali rešitve. Tretji bistveni problem, ki tare vse tri delovne kolektive, pa je, da nimajo statusa pravnih oseb in so brez lastnih žiro računov. Z drugimi

besedami povedano to pomeni veliko odvisnost od matičnega podjetja v Sarajevu v vseh pogledih — tako glede izplačevanja osebnih dohodkov kot tudi glede nabave reprodukcijskega materiala. Zgodilo se je celo, da je občinska skupščina Ljubljana-Bežigrad, kot je povedal njen predsednik Karel Kušar zagotovila sredstva za osebne dohodke delavcem iz črnuške tovarne, toda denarja jim niso mogli nakazati, ker tovarna nima lastnega žiro računa! Prav tako smo slišali, da leži na Reki in v carinskih skladiščih v Ljubljani prepotrebna pločevina za proizvodnjo transformatorjev, toda ker ni denarja, da bi plačali carino, tudi pločevine ni.

Ali so za omenjene probleme res krivi ljubljanski sindikati? So krivi zato, ker so hoteli pomagati, da bi se o vsej tej problematiki pogovorili in poskušali najti rešitev. In še: ali so s takšnimi željami za razreševanje omenjenih problemov Energoinvestovih tovarn v Sloveniji res hoteli razbijati Energoinvest, kot jim je bilo očitano?

Naj javnost sama presodi o tem!
M. ŽIVKOVIČ

V skupni akciji

Občinski vodstvi Zveze sindikatov in Zveze komunistov v Raven na Koroškem sta odločila, da bosta skupno izoblikovala stališča in naloge o najpomembnejših vprašanjih, ki so pred tema družbenopolitičnima organizacijama ter da bosta skupaj tudi spodbujali uresničevanje sprejetih nalog.

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta in komite občinske konference ZK Ravne na Koroškem sta tako že skupno izoblikovala akcijska programa za uresničevanje 21. in 22. dopolnila zvezne ustave in za uresničevanje stališč II. konference ZKS o socialnem razlikovanju. Pred dnevi pa so pripravili posvetovanje s predsedniki delavskih svetov in z direktorji delovnih organizacij, da bi se tako v neposrednem dogovoru z vodilnimi delavci v delovnih skupnostih dogovorili za uresničevanje sprejetih akcijskih programov.

Naloga, ki sta jih zapisala v akcijskega programa predsedstvo raven-skih sindikatov in komite OK ZK Ravne na Koroškem, so kratkoročne in dolgoročne in kot je bilo slišati na posvetovanju, so v nekaterih delovnih organizacijah že začeli s pripravami za njihovo reševanje. Razpravljavci so menili, da lahko že v delovnih organizacijah veliko storijo za ublažitev socialnih razlik, zato bi morala biti v prihodnje v središču pozornosti za zmanjševanje socialnih razlik zlasti akcija v delovnih kolektivih. Kar zadeva uresničevanje 21. in 22. dopolnila zvezne ustave, pa se je izoblikovalo stališče, da so potrebne spremembe samoupravne prakse v vseh delovnih organizacijah, in to na podlagi poglobljene ocene dosedanjega razvoja. Zato bi morali samoupravni organi delovnih organizacij tudi čimprej imenovati posebne komisije, ki bodo pripravile analizo razmer. V Železarni Ravne na Koroškem, v Rudnikih svine in topilnici Mežica, v Viatorju — poslovni enoti Prevalje, v poslovnih enotah trgovskih podjetij Merx Celje in Kolonialna Maribor, Gozdem gospodarstvu Slovenj Gradec, Lesno industrijskem podjetju Slovenj Gradec in v GIP Gradis, kjer so že zdaj delovne delovne oziroma obračunske enote ali organizacije združenega dela, pa bodo preučili možnosti za ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela. (Ma)

Še vedno na mestu

Kdo in zakaj zavlačuje z rešitvijo železniškega spora zaradi prevoza železove rude iz Bakra v Avstrijo

Poročali smo že, da se je P.O. Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije zavzel, naj bi zvezni odbor tega sindikata, če do 15. marca nihče od pristojnih organov ne bi sprejel rešitve v zvezi z „železniškim sporom“ o prevozu železove rude iz Bakra v Avstrijo, zadevo predložil v obravnavo in odločitev predsedstvu SFRJ.

Ko je izvršni odbor zveznega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah Jugoslavije na zadnji seji, bila je 15. marca, razpravljala o tej zadevi, je ugotovil, da se zadeva vsemu navkljub nikamor ne premakne. Vseeno pa je menil, da bi bila vloga na predsedstvo SFRJ prežgodnja. Po njegovem mnenju, tako pa je bilo tudi soglasno stališče, namreč se niso izčrpane vse možnosti sporazuma, ki naj bi ga dosegli bodisi v Skupnosti JZ, bodisi v zvezni gospodarski zbornici, morda tudi v koordinacijskih organih zveznega izvršnega sveta. Šele tedaj, če se bo izkazalo, da po tej poti ni možna rešitev, bo zvezni odbor sindikata delavcev v prometu in zvezah zadevo predložil predsedstvu SFRJ.

Glede na tako stališče zveznega odbora se je republiški odbor dne 21. marca s posebnim pismom

obrnil na pristojne republiške organe in organizacije s prošnjo, naj pojasnijo svoje stališče oziroma kaj so že ukenili in kaj še nameravajo storiti, da bi zadevo pravilno rešili. Sindikat namreč ugotavlja, da je po začetnem javnem angažiranju različnih dejavnikov ostal edini, ki o zadevi še razpravlja, čeprav dosedanja stališča drugih dejavnikov zadeve niso rešila.

Na to pismo RO sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije je doslej odgovorila le Gospodarska zbornica SRS, medtem ko RO omenjenega sindikata čaka na odgovor izvršnega sveta SR Slovenije, Skupščine SRS, republiškega sekretariata za gospodarstvo, RS ZSS in še nekaterih drugih.

Gospodarska zbornica SRS v svojem odgovoru navaja svoje znano stališče, da bi Zvezni izvršni svet zaradi moralne in materialne škode, povzročene celotnemu jugoslovanskemu gospodarstvu, moral razveljaviti pogodbo med ŽTP Zagreb in njegovimi partnerji z ene ter avstrijskim koncernom VOEST z druge strani. Upravni odbor zbornice prav tako podpira predlog ZZVT Ljubljana, da bi zadevo obravnavalo tudi častno razsodišče zvezne gospodar-

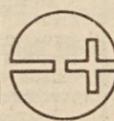
ske zbornice. Ta postopek je že bil sprožen, vendar je gospodarska zbornica obveščena, da tožilec častnega sodišča okleva glede vložite obtožnice. Slovenska zbornica je zaradi tega že protestirala pri predsedstvu zvezne zbornice, saj meni, da bi v smislu veljavnega statuta zbornice tožilec njenega častnega sodišča moral začeti postopek po službeni dolžnosti.

Povedati pa velja tudi to, da „železniški spor“ dobiva tudi vse več obeležij, ki kažejo na zaostrovanje na političnem področju, povzročajo pa tudi podobne spore na drugih področjih, denimo med pristanišči, ki so na območju različnih republik. Če zaradi tega bi veljalo razreševanje vseh teh problemov pospešiti. -mG

● RADLJE OB DRAVI

Občinski sindikalni svet v Radljah si prizadeva natančneje spoznati položaj delav-

diferencirana uporabnost baterij

ZMAJ

vam omogoča optimalno izkoriščanje energije

super

zlata — za zahtevne aparate

extra

srebrna — za navadne aparate

normal

črna — za razsvetljavo

Kje smo v uveljavljanju ustavnih dopolnil

Pred ponovnim dogovorom sindikatov o načrti, enotni aktivnosti pri uresničevanju ustavnih dopolnil

Ko bo RS ZSS 31. marca razpravljala o sedanjih aktivnostih sindikatov pri uresničevanju ustavnih dopolnil in o svojem nadaljnjem delu na tem področju, bo naš tednik že v tiskarni. Tako bomo o tej seji vodstva ZSS lahko poročali šele v naslednji številki — tokrat pa naj nam bo dovoljeno, da povemo vsaj nekaj osnovnih ugotovitev o akciji uveljavljanja ustavnih dopolnil, ki ji z vso pravico pripisujemo revolucionarni pomen.

Najprej naslednje: ena najvažnejših nalog sindikatov je, da neprestano spremljajo in analizirajo razvoj samoupravljanja. Zato tudi omenjena seja RS ZSS ne bo pomenila zaključka neke akcije, temveč samo ponovni dogovor o usmerjenosti in kar se da enotni aktivnosti sindikatov pri uresničevanju ustavnih dopolnil v prihodnjih mesecih.

Ta dopolnila smo sprejeli na osnovi spoznanja, da je v naši družbi nujno potrebno temeljiti spremeniti tiste odnose, ki so delavskemu razredu odtujevali odločanje o družbeni reprodukciji, odločanje o pogojih in rezultatih njegovega dela. Sarajevski kongres samoupravljalcev je najodločneje zahteval, da mora delavski razred dobiti pod svojo kontrolo vse tiste točke v naši družbi, na katerih se sprejemajo važne odločitve, II. konferenca ZSJ pa je te dni z ogorčenjem ugotovila, da je bilo od kongresa dalje kaj malo storjenega, da bi odpravili ugotovljene nepravilnosti.

Naj spomnimo še na to, kaj je predsednik Tito poudaril v svojem pozdravu tej konferenci: „Sindikati bi se morali odločneje, bolj borbeno in z vso odgovornostjo usmeriti k hitrejšemu reševanju tistih vprašanj, ki omogočajo, da delavci v resnici odločajo o uspehih svojega dela. Zlasti je pomembno, da kar največ prispevajo k uresničevanju ustavnih dopolnil, predvsem XXI., XXII. in XXIII. dopolnila. Pri tem bi se morali še posebej zavzemati za ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela, za socialno stabilnost in varnost delavcev ter njihovo pravico, da razpolagajo z dohodkom v celoti. Še nadalje je treba računati na odpor tehnokratizma, birokratizma in odtujenih centrov gospodarjenja in družbene moči ter se jim odločno postaviti po robu!“

Kakšen je v tem pogledu položaj v Sloveniji? O uveljavljanju ustavnih dopolnil in nalogah sindikatov s tem v zvezi je 21. septembra lani razpravljalo predsedstvo RS ZSS in ob tem ugotovilo:

— da moramo ustavna dopolnila uveljavljati v njihovi vsebinski celoti in da je to proces, ne pa kampanjska naloga;

— da mora uveljavljanje ustavnih dopolnil potekati vzporedno s prizadevanji za stabilizacijo gospodarstva, ker se to med seboj dopolnjuje;

— da je uveljavljanje dopolnil stvar enotne akcije političnih organizacij in strokovnih vodstev delovnih organizacij in da naj zato delavski sveti ustanovijo posebne odbore oziroma komisije;

— da je seznanjenost sindikalnega aktiva z ustavnimi dopolnili zelo pomanjkljiva in da je zato potrebno izdati ustrezne publikacije, organizirati seminarje itd.

Slednje — publikacije in seminarje — smo zares tudi že zagotovili oziroma izvedli. Izšlo je že

građivo „TOZD v sistemu samoupravljanja“, brošura o dislociranih obratih, serija zvezkov ABC „Interna zakonodaja v delovnih organizacijah“, kmalu pa bo izšlo tudi građivo „Minulo delo v samoupravnih družbenih odnosih“. Za seminarje, ki so bili doslej organizirani, pa lahko rečemo, da so bili zelo koristni in zato bomo z njimi vsekakor nadaljevali, saj je za uveljavljanje dopolnil zares potrebno marsikaj vedeti. Drži pa, da to ne velja samo za sindikalne aktiviste, temveč tudi za vodilne strukture v delovnih organizacijah.

Nasploh pa bi lahko rekli, da so ustavna dopolnila že v fazi uresničevanja in da se pri tem srečujemo z najrazličnejšimi konflikti in odpori. Ponekod si iskreno prizadevajo za uveljavitev dopolnil, marsikje pa se na dopolnila sicer sklicujejo, hkrati pa jih razlagajo zgolj kot obliko političnih odnosov. Najbrž ni naključje, da je le malo delovnih organizacij, kjer so že ustanovili odbore za uveljavitev ustavnih dopolnil in kjer ti odbori tudi zares delajo. Na splošno pa velja, da v večini delovnih organizacij „prisluškujejo“ razpravam o uveljavljanju dopolnil ter čakajo na nekatere modele za njihovo uveljavljanje, ki bi jih potem obvezno uporabljali. Marsikje pa se v ozadju čakanja skriva tudi misel, da je samoupravljanje eno, gospodarjenje pa drugo in da je najpametneje, če se uveljavljanje dopolnil zavlačuje, češ da razbijajo enotnost delovnih organizacij in s tem povzročajo gospodarsko škodo.

Najbrž tudi ni naključje, da je odpor uveljavljanju ustavnih dopolnil najbolj trdovraten, ko gre za ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela (TOZD). Ustanovitev teh organizacij daje največ možnosti za hitre in temeljite spremembe sedanjih razmer, ker dajejo drugačno osnovo gospodarjenja z dohodkom, in to s celotnim dohodkom — za osebno porabo, za splošno porabo in za enostavno ter razširjeno reprodukcijo. Delavci so doslej lahko vplivali samo na osebne dohodke, medtem ko jim je bilo odtujeno odločanje o celotni akumulaciji, zaradi česar tudi niso imeli vpliva na najvažnejše odločitve v družbi. Ker TOZD te odnose temeljito spreminja in jemlje moč različnim skupinam in strukturam, ki so doslej odločale „v imenu delavcev“, je razumljivo, da jim te skupine in strukture niso naklonjene, da jih želijo preprečiti ali pa zasnovati tako, da ne bodo mogle resnično zaživeti. Odtod tudi govore, da TOZD razbijajo enotnost delovnih organizacij, da bodo zavlele integracijske procese itd., medtem ko je resnica ravno nasprotna.

Sindikate torej čaka na tem področju še veliko nalog, ki se jih bodo morali lotiti z vso zavzetostjo. Gre predvsem za to, da delovne množice seznanimo s pravicami, ki jim jih dajejo ustavna dopolnila, da jim omogočimo vpogled v to, kaj bodo z uveljavljanjem dopolnil dobile. Te pravice si morajo delavci vzeti sami, ker jim jih tisti, ki jih imajo sedaj v zakupu, ne bodo ponudili na krožniku. Gre zares za revolucionarno akcijo, za katero moramo vključiti najširše množice delovnih ljudi. Vsako odlašanje nam lahko zelo škoduje, ker spodkopuje zupanje delavstva v sposobnost, da lahko uresničimo tiste pravice, ki smo jih zanje zapisali v ustavo. M. P.

cev pri zasebnih delodajalcih, ki jih je na področju občine kar 65. Te delavce so želeli seznaniti s pravicami, ki jim gredo po sklenjeni kolektivni pogodbi o delovnih razmerjih v zasebnem

sektorju. Kljub skrbni pravi sestanka in ob poprejšnjem informiranju delavcev pa se je posveta udeležila le četrtnina delavcev iz zasebnega sektorja. Posveta so se udeležili tudi predstavniki

občine in Zavoda za socialno zavarovanje. Ugotovili so, da je na področju pravic delavcev pri zasebnikih še mnogo neurejenih vprašanj, zato bodo ustanovili svojo sindikalno organizacijo. kw

Z OBISKA V TEKSTILNI INDUSTRIJI OTIŠKI VRH

Drugič rojeni

Delavci Tekstilne industrije Otiški vrh so na novo zaživel. Že pred časom so se namreč odločili za poslovno tehnično sodelovanje z nemško tvrdko Schulte Dickhof, kar zdaj zagotavlja podjetju potrebne dezitive in kar je zaposlenim zagotovilo kruh tudi za jutrišnji dan...

NI BILO ČASA ZA ODLAŠANJE

Še nedavno je v tovarni prav zaskrbljujoče škripalo, saj je Tekstilna industrija Otiški vrh proizvajala z izgubo, da ne omenjamo malodušja, ki je prevzemalo delavce, ko so opazovali rakovo pot svoje tovarne.

Treba se je bilo odločiti. Na hitro in brez odlašanja, saj je bil na kocki kruh mnogih žensk. Kako pa je z možnostjo zaposlitve žensk na Koroškem, vemo!

Bilo je jasno, da brez večjih investicij ni prihodnosti za tovarno. Strojna oprema je odslužila, tehnologija je bila zastarala. Kljub težkim trenutkom so samoupravni organi podjetja hitro in preudarno ukrepali. Izmed številnih možnosti so se odločili za poslovno tehnično sodelovanje z nemško tvrdko Schulte Dickhof, ki slovi v svetu kot eden najmočnejših proizvajalcev ženskih nogavic.

PETLETNA POGODBA

Poslovni partner iz tujine je dobavil Tekstilni industriji Otiški vrh najmodernejšo strojno opremo. Poleg tega se je obvezal, da bo oskrboval Otiški vrh s potrebnim reprodukcijskim materialom za proizvodnjo 200.000 parov hlačnih nogavic dnevno.

Prva pogodba z inozemskim poslovnim partnerjem je stopila v veljavo že julija 1970. leta in Otiški vrh je tako rekoč čez noč postal največji proizvajalec ženskih hlačnih nogavic v domovini.

Gre za petletno pogodbo, s pomočjo katere se bo — pravzaprav se je že — Otiški vrh znova krepko postavil na lastne noge. Po preteku petih let pa bo imela delovna organizacija proste roke: lahko bo obnovila pogodbo, po želji pa se bo smela tudi osamosvojiti.

Dotlej pa so obveznosti Otiškega vrha do tujega partnerja naslednje: v štirih letih bodo morali odplačati strojno opre-

mo in dnevno napraviti za tvrdko Schulte Dickhof 200.000 ženskih hlačnih nogavic.

V LETU ENKRAT VEČJI PROMET

„Z zadovoljstvom lahko povemo, da je naša tovarna že v celoti specializirana...“ nam pripoveduje Franc Kanduč, direktor Tekstilne industrije Otiški vrh. „Vsa naša proizvodnja — letno napravimo več kot 50 milijonov hlačnih nogavic — potuje čez mejo. Doma ne ostane ničesar. Sicer pa tudi ne vem, kam bi sploh doma s tolikšno proizvodnjo!“

„In kaj je prinesla specializacija,“ je bilo naše naslednje vprašanje direktorju Kanduču.

„Naj odgovorim s pomočjo števil: lani je znašala vrednost našega prometa 16 milijonov dinarjev, že letos pa se bo skoraj podvojila. V delitvi dohodka pa smo dosegli razmerje 40 % za sklade in 60 % za osebne dohodke...“

IN PO PRETEKU POGODBE?

Na vprašanje, kaj bo potlej, ko bo potekla pogodba z inozemskim poslovnim partnerjem, nismo dobili natančnega odgovora. Na Otiškem vrhu o tem še razmišljajo.

„Ker odločitev v nobenem primeru ne bo lahka, smo si letos zagotovili sredstva za delo posebne razvojne skupine, ki bo poskrbela za našo nadaljnjo usmeritev...“ so pripovedovali

v tovarni. „V vsakem primeru pa imamo še dovolj časa, da vse dobro pretehtamo in se potlej odločimo.“

Tekstilna industrija Otiški vrh se je v zadnjem času vsestransko močno okrepila. Med drugim tudi kadrovsko. Precej se je povečalo tudi število zaposlenih: oba obrata, na Otiškem vrhu in na Ravnah, zaposlujeta že blizu 700 ljudi. Od tega je velika večina — natančno kar 91 % — žensk! To pa za ta predel veliko pomeni. Odstotek nezaposlenih žensk je tu namreč precejšen.

A. ULAGA

Nove možnosti razvoja

● Agrokombinat „Barje“ se je pripojil Ljubljanskim mlekararnam

Minuli petek se je 511-članski delovni kolektiv Ljubljanskega agrokombinata „Barje“ na referendumu z veliko večino (93,1 %) odločil za pripojitev k Ljubljanskim mlekararnam.

France Martinec, direktor AK „Barje“ je ob tem dogodku za naš list izjavil:

„Začetek razmišljanj o neposrednem povezovanju mlečnih farm z Ljubljanskimi mlekararnami oziroma za kompletiranje linije proizvodnje — predelava — prodaja mleka seže nekaj let nazaj, ko je AK „Barje“ prevzel AK Grosuplje v likvidacijskem postopku. Intenzivnejše razprave o integraciji obeh podjetij pa so se začele 1970. leta. Ker pa so bila nekatera vprašanja kreditnih odnosov z

banko razčiščena šele v začetku letos, do združitve ni moglo priti prej, čeprav so bila osnovna programska in organizacijska vprašanja med vodstvenimi kadri obeh podjetij že razčiščena.“

AK „Barje“ je lani proizvedel 10 milijonov litrov mleka, od tega 5 milijonov litrov v lastni proizvodnji in 5 milijonov litrov mleka v kooperacijski proizvodnji. Teh 10 milijonov litrov mleka pa že zdaj predstavlja šestino vseh potreb Ljubljanskih mlekararn.

„Možnost na našem področju,“ je nadaljeval France Martinec, „pa nam dovoljuje povečanje količin mleka vsaj za blizu 50 % v kooperaciji z zasebnimi kmetijami in vsaj za 30 % na družbenih farmah, če seveda izvedemo rekonstruk-

cijo in uvedemo sodobnejšo tehnologijo. Prav v skupnem podjetju obstaja možnost hitrejših modernizacij farm in morebitne gradnje novih zmogljivosti, saj bo na voljo več sredstev. Zelo pomembno je tudi to, da bodo omenjene rekonstrukcije opravljene v mnogo krajšem času, kar precej zmanjšuje tudi stroške rekonstrukcije.“

Zvedeli smo tudi, da bo AK „Barje“ kljub večji proizvodnji mleka ohranil vse druge dejavnosti, kot so strojni obrat, gozdarstvo, obrat trgovine in gostišča in obrat kooperacije. Te dejavnosti so s svojim ostankom dohodka morale dosegati v celoti pokrivati nerentabilno mlečno oziroma živalsko proizvodnjo. Poslej tega ne bo več treba in bodo obrati

lahko svoj ostanek dohodka porabili za obnovo in naložbe v razširjeno reprodukcijo.

„Pripojitev AK Barje k Ljubljanskim mlekararnam je pomembno dejanje tudi za naše podjetje,“ je ob tej priložnosti izjavil njihov direktor inž. Janez Perovšek. „Ljubljanske mlekarne si bodo zlasti s pospeševanjem kooperacije prizadevale povečati odkup mleka, tako da bi v najkrajšem možnem času na istem terenu odkupile dvakrat več mleka. Prizadevamo si, da bi Ljubljanske mlekarne po nekaj letih dobile sloves največjega družbenega proizvajalca mleka, največjega organizatorja mlečne proizvodnje v kooperaciji in največje mlekarske industrije v Sloveniji.“

M. Z.

Dvema ciljema naproti

Sočasno oblikovanje temeljnih organizacij združenega dela in urejanje odnosov s preostalim gospodarstvom lahko po mnenju trgovskih delavcev pomeni osnovo, ki naj omogoči hitrejši in skladnejši razvoj blagovnega prometa, kar bi bilo v prid celotnemu gospodarstvu in družbeni skupnosti

Za trgovske delovne organizacije, ki so se — v primerjavi z drugimi gospodarskimi dejavnostmi — v obdobju po reformi ustavnih dopolnil prestrukturirale in zvečine doživele tudi močno ekspanzijo, je v zvezi z uveljavljanjem ustavnih dopolnil v praksi v tem trenutku še posebej pomembno dvoje. Z ene strani gre za ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela in za urejanje njihovih odnosov na taki osnovi, ki naj ob polni suverenosti delovnih skupnosti vpliva na nadaljnji razvoj organizacij združenega dela, prepreči pa se pred trgovino zastavlja tudi zahteva po novih odnosih s proizvodnjo in drugimi dejavnostmi gospodarstva, ki bodo nedvomno morali temeljiti na dogovorih o skupni poslovni politiki, skupnih vlaganjih ter prevzemanju poslovnih tveganj ter delitvi dohodka, dosežena na tej podlagi.

Z željo, da bi delovnim skupnostim trgovskih podjetij kar najbolj konkretno pomagalo pri razreševanju problemov oziroma iskanju rešitev s teh dveh področij, je Poslovno združenje za trgovino Ljubljana že v minulemu letu začelo dokaj intenzivno akcijo, posvečeno uresničevanju ustavnih dopolnil. Tovrstnim vprašanjem je doslej posvetilo že tri seje izvršilnega odbora, v kratkem bodo o tem spregovorili na posebni seji upravnega odbora, začenjajo pa se tudi sestanki s kolektivni posameznih strok.

Kakor nam je povedal Lojze Fortuna, direktor Poslovnega združenja za trgovino Ljubljana, so dosedanjim razgovorom o uveljavljanju ustavnih dopolnil v konkretni praksi delovnih organizacij pokazali, da se po kolektivih že lotevajo priprav za uresničitev teh dopolnil. Ponekod so ta prizadevanja večja, drugod spet počas-

nejša; očitno najdlje pa so doslej prišli v ljubljanski veletrgovini MERCATOR. Ne glede na hitrost tega procesa pa je značilno, da poteka v treh smereh. Tako kolektivi, denimo, ugotavljajo možnosti za oblikovanje temeljnih organizacij združenega dela, skratka presoajo in odločajo o tem, v katerih delih delovne organizacije bo imela delovna skupnost položaj temeljne organizacije združenega dela. Naslednja smer se izraža v iskanju oblik samoupravljanja v temeljni organizaciji združenega dela. Končno, gre tudi za opredeljevanje položaja temeljnih organizacij združenega dela znotraj delovne organizacije. Kolektivi zdaj ugotavljajo, katere samoupravne pravice in dolžnosti bodo temeljne organizacije opravljale same in neposredno ter kateri so tisti skupni interesi, zaradi katerih bodo določene pravice in dolžnosti opravljali skupno, seveda na osnovi dogovora, veljavnega za delovno organizacijo kot celoto. Na že omenjenih sestankih kolektivov posameznih strok bodo izmenjali mnenja, ki bodo pomenila eno od izhodišč za razpravo na seji upravnega odbora združenja, na kateri naj bi se dogovorili o že omenjenih izhodiščih za oblikovanje temeljnih organizacij združenega dela v trgovskih delovnih organizacijah.

Iz navedenega lahko povzamemo, da je uveljavljanje ustavnih dopolnil v trgovskih delovnih organizacijah že prešlo začetno fazo, za katero je bilo značilno opredeljevanje temeljnih stališč in ugotavljanje načel samoupravnega organiziranja v združenem delu, da skratka, zdaj že iščejo konkretne rešitve. To pomeni, da jim ustavna dopolnila, ki govore o temeljnih organizacijah združenega dela, postajajo vse bolj jasna in tudi oprijemljiva. Vendar pa

trgovski delavci poudarjajo, da še tako idealne rešitve vseh vprašanj, ki se odpirajo v zvezi z organiziranjem temeljnih organizacij združenega dela, ne bodo zagotovile hitrejšega razmaha trgovine, če ta tudi sicer ne bo postala močnejša in bolj urejena. Na to pa lahko bistveno vpliva čim hitrejša, če že ne hkratno uveljavljanje 8. točke XXII. ustavnega dopolnila, ki govori o odnosih med trgovino in drugimi gospodarskimi dejavnostmi. Čeprav ta vprašanja niti v teoriji niti v praksi še niso tako daleč proučena, kot so, denimo, tista v zvezi s temeljnimi organizacijami združenega dela, se trgovci vseeno zavzemajo za takojšnje uresničevanje novih odnosov tudi na tem področju. Še več: dokaj jasno in razumljivo so že povedali, kako si sami predstavljajo bodoče odnose med trgovino in gospodarstvom. Pri tem izhajajo s stališča, da nastopata trgovina in proizvodnja kot enakopravna partnerja in da zato oba tudi prevzemata enako in skupno odgovornost za uresničevanje dogovorene politike.

Kakor vemo, ustavna dopolnila izhajajo iz dejstva, da se težišče ekonomskih odnosov med proizvodnjo in organizacijami blagovnega prometa vse bolj premika od odnosov, ki temeljijo na načelu direktne kupoprodaje k odnosom, ki temelje na združevanju dela in sredstev, na dolgoročnem poslovnem sodelovanju, na medsebojnem prevzemanju tveganj in na sodelovanju pri skupnem poslovnem uspehu. Gre torej za spremembe v ekonomskem bistvu teh odnosov. Po ustavnih dopolnilih je torej mogoče doseči ekonomske odnose med združenim delom v trgovini in v drugih gospodarskih dejavnostih tako, da se njihovo sodelovanje konstituirajo v procesu družbene reprodukcije, skratka na

osnovi združevanja dela in sredstev. Ustavna dopolnila s tem obravnava vajo blagovni promet predvsem kot področje družbene reprodukcije, na katerem imajo vsi udeleženci zagotovljen enakopraven in samoupraven družbeno-ekonomski položaj na temelju združenega dela in sredstev ter na tej osnovi zasnovanega poslovnega sodelovanja, katerega cilj naj bi bil večji skupni poslovni uspeh.

Tako zasnovani odnosi zahtevajo po mnenju trgovskih delavcev spremembe zlasti v ekonomskih odnosih med proizvodnjo in organizacijami blagovnega prometa in v ekonomskem obravnavanju skupnega dohodka, katerega sodelovanje v blagovnem prometu. Ker je znano, da poslovanje temeljnih organizacij združenega dela v blagovnem prometu temelji na enakih osnovah kot poslovanje vseh drugih organizacij združenega dela, bi se spremembe odnosov nujno morale odraziti v spremembah znotraj združenega dela, in sicer tako, da se organizacije združenega dela v blagovnem prometu oblikujejo na podlagi združevanja dela in sredstev ter poslovnega sodelovanja, medtem ko naj bi vse te odnose urejali s poslovnimi pogodbami. Skupni dohodek, ki bi ga dosegli po tej poti, naj bi si udeležene organizacije razdelile v razmerju, ki ustreza njihovu prispevku pri doseganju tega dohodka. Osnove in merila, po katerih bi ugotavljali skupni rezultat in prispevek posameznih udeležencev, pa bi prizadete organizacije združenega dela morale podrobneje opredeliti v posebni pogodbi.

Tako torej menijo trgovci delavci o bodočem povezovanju z industrijo in drugimi gospodarskimi dejavnostmi. Zdaj je treba počakati, kaj bo o njihovih stališčih povedalo preostalo gospodarstvo.

V OBJEKTIVU

Tretje Jutro na GR

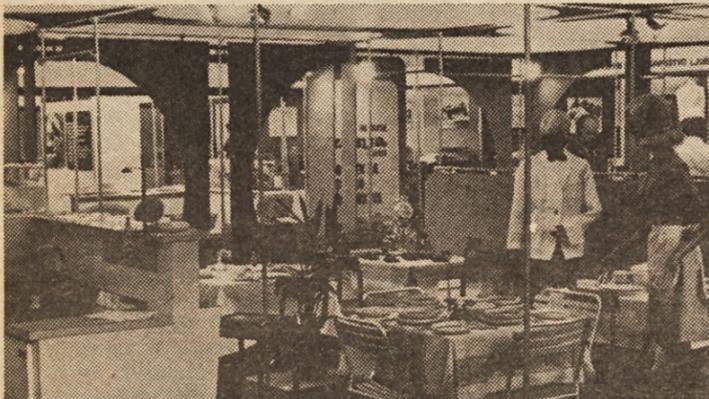
Minuli teden je bila na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprta mednarodna razstava „Jutro 72“. To je že tretja razstava trgovske in gostinske opreme, embalaže, strojev za pakiranje ter transportne in skladiščne opreme, ki jo organizira Center za napredek trgovine in embalaže. Udeležuje se je več kot 200 razstavljalcev iz 11 držav.

Hitri razvoj našega gostinstva in trgovine v zadnjih letih, predvsem pa čedalje večje potrebe in želje naših podjetij po izvozu, terjajo sodoben in privlačen način posredovanja uslug in izdelkov potrošnikom. Prav „Jutro 72“ prikazuje najnovejše dosežke na tem po-

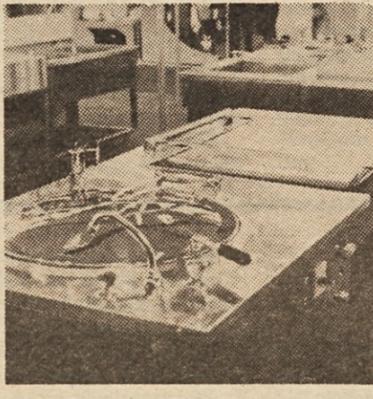
dročju. Predvsem pa daje poudarek vabljivemu ambientu gostinskih in trgovskih lokalov in seveda novostim pri opremi in mehanizaciji. Razstava „Jutro 72“, za katero trdijo, da je ena najboljših tovrstnih specializiranih razstav v Evropi, je namenjena predvsem projektantom in investitorjem.

V okviru razstave je Center za napredek trgovine in embalaže organiziral na Gospodarskem razstavišču simpozij o sodobnih metodah obravnavanja podatkov v trgovini in o vplivu in pomenu distribucijskih centrov v blagovnem prometu.

A. A.

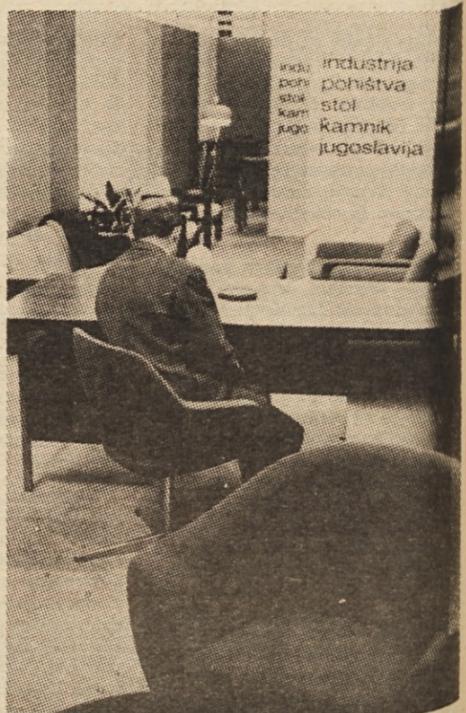
Eden najprivlačnejših koticov je prav gotovo „restavracija“, ki jo razstavlja „Zarja“ iz Maribora

Toplotne in hladilne elemente za restavracijske kuhinje razstavlja trgovsko podjetje „Zarja“ iz Maribora

„Mulaža“ iz Zagreba prikazuje nagce, ki naj bi oblečeni prikazovali konfekcijo za vse

Tovarna „Stol“ iz Kamnika je pokazala predvsem sodobno in restavracijsko pohištvo

iz ljubljane v new york

Z letali Pan American boste potovali iz Ljubljane v New York najhitreje in najudobneje. Naša letala letijo vsak dan iz Londona, Frankfurt, Rima, Pariza, Amsterdama in Bruslja.

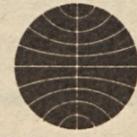
Med poletom boste uživali razkošje največjega letala na svetu, našega 747. Vsi, ki so že potovali z našim 747 – bilo jih je več kot dva milijona – so bili navdušeni, ker so uživali med poletom: udobje, varnost in kuhinjo s svetovnimi specialitetami. Med poletom imate na voljo 12 zabavnih glasbenih programov in na izbiro dve filmski predstavi hkrati.

K rezervaciji vašega poleta sodijo v našo skrb še: rezervacije v hotelih, ogled mest, razni izleti in služba rent-a-car. Zagotovimo vam tudi rezervacije za potovanja do vseh mest v notranjosti Amerike.

V ameriških poslovalnicah Pan American vam naši rojaki iz ZDA lahko kupijo karto za polet v Ameriko; dostavimo vam jo v Jugoslavijo!

V vseh poslovalnicah JAT, turističnih agencijah ali neposredno pri nas boste zvedeli vse o naših posebnih, izletniških tarifah.

PAN AMERICAN, HOTEL SLAVIJA, SV. SAVE 9, 11000 BEOGRAD. TELEFON: (011) 411-484

Pan Am
letalska družba
z največjimi izkušnjami
na svetu

PO SLEDEH ANONIMNEGA PISMA ALI: KDO IN ZAKAJ KALI ODNOSE TER RAZBURJA KOLEKTIV TOVARNE GLINICE IN ALUMINIJA »BORIS KIDRIČ« KIDRIČEVO

Na rešetu lastnih in skupnih koristi

Kaj vse se lahko zgodi, če nedoslednosti v delu samoupravnih organov posamezniki izkoriščajo za razširjanje dezinformacij in za metanje polen pod nože vodstvu podjetja

Anonimk v našem uredništvu praviloma ne preverjamo, romajo naravnost v koš. Tako bi se zgodilo tudi z nepodpisanim pismom iz Kidričevega, če mu ne bi bilo priloženo tudi vabilo na izredno sejo delavskega sveta Tovarna glinice in aluminija »Boris Kidrič«, na kateri naj bi obravnavali tudi eno izmed vprašanj, navedenih v dolgem seznamu obtožb na račun vodilnih ljudi, samoupravljanja in gospodarjenja v tej tovarni. To je bil vzrok, da smo se odločili za dvojno izjemo: obtožbe v anonimnem pismu bomo preverili, obenem pa z njegovo vsebino seznanili tudi delavski svet tovarne »Boris Kidrič«.

KAJ JE PISALO V PISMU IN ...

Anonimni pisec, podpisan kot »Aluminij«, uvodoma pravi, da je kot član kolektiva te tovarne zaskrbljen nad njenim propadanjem. Bistvo problema je v tem, da se je okoli glavnega direktorja formirala skupina ljudi, ki zdaj z intrigami dosegajo, da njena stališča potrjuje tudi delavski svet. Tej skupini je že uspelo, da so se mimo delavskega sveta povečali osebni dohodki vodilnih ljudi, delavci v proizvodnji pa ostajajo pri starem.

Delavski svet, sodeč po tem pismu, tudi ne ve, da po sramotno nizkih cenah prodajajo stare zaloge, da zato bredejo izgubi naproti in da kolektivu grozijo 80-odstotni ali še nižji osebni dohodki. Če se naj kolektiv izkoplje iz težav in najde perspektivo – piše pisec – mora dobiti novo vodstvo in novo organizacijsko obliko, tako, v kateri se bodo uveljavile temeljne organizacije združenega dela. Pismo se zaključuje s prošnjo, naj bi s »spretno novinarsko pisarijo« pripomogli k temu, da bi celoten tehnični in komercialni kader zamenjali, direktorja pa nagnali.

... ZAKAJ IZREDNA SEJA DELAVSKEGA SVETA?

Z novo organizacijsko shemo, sprejeto ob koncu minulega leta, je bila tovarna »Boris Kidrič« razdeljena na tri samostojne tovarne, zasnovane in organizirane tako, da bodo v najkrajšem času lahko prerasle v samostojne organizacije združenega dela. Nova organizacija podjetja je pogojevala tudi novo sistemizacijo delovnih mest. Dokončana naj bi bila že sredi januarja letos, zaradi zamud-

nega usklajevalnega postopka pa bo lahko potrjena šele v teh dneh. Zamujanje pri sprejemanju nove sistemizacije je neposredno vplivalo na nedoslednosti pri nagrajevanju direktorjev organizacij združenega dela v sestavi tovarne »Boris Kidrič«. Zaradi vsega tega se je delavski svet te tovarne na zahtevo 21 članov minulo soboto moral sestati na izredni seji.

»IZVIRNI« IN DRUGI GREHI

V nasprotju z ustaljeno prakso, da slehernemu delavcu ob nastopu dolžnosti izročijo dve odločbi – odločbo o konkretni zadolžitvi in odločbo o ustreznem osebnem dohodku, so vršilec dolžnosti direktorjev vseh treh organizacij združenega dela, potem ko so jih imenovali na zadnji lanski seji delavskega sveta, izdali samo prvo odločbo, medtem ko naj bi drugo odločbo prejeli po potrditvi nove sistemizacije. Ker ta ni bila sprejeta v predvidenem roku, je direktor podjetja čakal dva meseca, nato pa sam izdal odločbo o osebnem dohodku teh treh vodilnih delavcev. Pri tem se je skliceval na statut, načelne in konkretne sklepe delavskega sveta, predvsem pa na ustaljeno prakso, da nihče v podjetju niti en dan ne opravlja zahtevnejšega ali bolj odgovornega dela, ne da bi vedel za svoj osebni dohodek.

Ceprav so nekateri člani delavskega sveta v razpravi poudarjali, da so osebni dohodki teh treh vodilnih delavcev takšni, da nihče med njimi ni socialno ogrožen, so vseeno menili, da jim nihče ne bi nasprotoval, če bi bili odobreni po redni poti, na delavskem svetu. Če se je že sistemizacija zaradi objektivnih vzrokov zavlekla, to ne opravičuje direktorja podjetja, da je »avnal po svoje. Naj bi problem pojasnil na delavskem svetu in bi se o vsem lepo pogovorili.

Dejstvo, da večina članov delavskega sveta ni bila ravno prepričana, da je direktor ravnal zakonito in skladno s samoupravnimi akti, ki je

podpisal sporne odločbe o osebnem dohodku, je vplivalo na končno odločitev: odločbe bodo zadržali, dokler ne bo razpravljali delavski svet po rednem, s statutom in pravilniki predpisanem postopku. Začne pa naj se tudi postopek za odpravo

Delavski svet in predstavniki družbenopolitičnih organizacij v Tovarni glinice in aluminija »Boris Kidrič« demantirajo obtožbe anonimnega pisca. Prizadevanja za boljše gospodarjenje, modernizacijo in pocenitev proizvodnje – ne pa uveljavljanje osebnih interesov za vsako ceno!

pomanjkljivosti in nenatančnosti v samoupravnih aktih, zaradi katerih je določene sklepe delavskega sveta dejansko mogoče razlagati tudi tako, kakor jih je v konkretnem primeru razumel direktor podjetja.

V PRECEPU DEZINFORMACIJ

S tem, ko je delavski svet popravil ta greh in se je zavzel za odpravo z njim povezanih slabosti in napak, bi izredno sejo lahko zaključil, kolektiv obvestil o svoji odločitvi – in zadeva, o kateri govori tudi anonimno pismo, bi bila urejena. Vendar pa delavski svet seje še ni zaključil, temveč je pretresel tudi različne dezinformacije, ki se širijo po kolektivu in ki so dosegle vrh ravno v opisanem primeru, odražajo pa se v

drugem delu anonimnega pisma, s katerim so se člani delavskega sveta seznanili v celoti in njegovo vsebino z ogorčenjem zavrnili.

»To pismo je provokacija, obenem pa žalostna slika našega kolektiva, našega delavskega sveta. Prepričan sem, da tako mislijo in pišejo posamezniki, ker so nevoščljivi, da bi kdorkoli za svoje delo dobil več, kot bi po njihovem smel prejeti,« je v razpravi poudaril član delavskega sveta Maks Jabločnik. »Namesto da bi direktorju in vsemu vodstvu pomagali, da bi se naš kolektiv laže izkopal iz težav, mu mečemo polena pod noge. Če bomo tako nadaljevali, bomo zares vse »požrli«. Sem proti temu, da bi dopuščali tako pot, da bi dopuščali komurkoli, da blati naš kolektiv samo zaradi tega, da bi bilo ustrezno njegovim osebnim interesom. Zato bi rad vedel, kdo so ljudje, ki so izsilili izredno sejo delavskega sveta, in kdo so ljudje, ki se skrivajo v senci, pa vseeno zelo pridno razširjajo klevete in dezinformacije.«

Razprava na seji delavskega sveta je pokazala, da nihče ne more z gotovostjo trditi, kje, pri kom in kako se je začela akcija zbiranja podpisov med člani delavskega sveta, s čimer bi lahko – in tudi so! – izsilili izredno sejo delavskega sveta. Ko pa sta za to izvedeli, sta sindikalna organizacija in OO ZKS nanjo takoj reagirali in obsodili tak postopek.

»Če bi le hoteli, bi prizadeti in zainteresirani vprašanja spornih odločb lahko razrešili po redni poti, zahtevali sodelovanja, akcijo in pomoč političnih organizacij,« je dejal sekretar OO ZKS Milan Nežmah.

KJE JE RESNICA?

»Za reorganizacijo podjetja smo se odločili predvsem zato, da bi okrepili odgovornost slehernega posameznika za delo, ki ga opravlja, zato, da bi se pri nas razvilo resnično samoupravljanje,« je poudaril

predsednik delavskega sveta Ivan Beras. »Ne morem povedati, koliko sestankov je bilo na najrazličnejših ravneh, na katerih smo o vsem tem govorili. Vem pa, da je bilo razgovorov in sestankov zelo veliko, da so bili naši ljudje o vsem informirani, da so lahko povedali svoje mnenje, če so le hoteli. O vsem tem, tudi o poteku izdelave sistemizacije delovnih mest, je pisal naš tovarniški časopis. Članom kolektiva smo razdelili tudi posebne ciklostirane informacije. Naj bi od vsakogar zahtevali, da s podpisom potrdi, da je bil informiran, da bi tako lahko vsakomur dokazali, o čem in kako je bil informiran?«

»Odkar imamo novo vodstvo, so vsakomur dostopni vsi viri informacij,« je pristavil predsednik tovarniškega odbora sindikalne organizacije Viktor Markovič. »Zato bo sindikalna organizacija v prihodnje javno grajala vse, ki prenašajo nepreverjene in netočne informacije, po potrebi pa bo zahtevala tudi druge ukrepe proti njim, vključno izključitev iz kolektiva.«

»Sedanja vodilna garnitura, ki opravlja svoje delo komaj dobrega pol leta, je začela veliko akcij, katerih namen je poiskati izhod iz sedanje stagnacije, ki je posledica svetovne in jugoslovanske krize aluminijske industrije pa tudi dejstva, da zadnjih sedem let v tovarni ni bilo večjih investicij,« je menil direktor podjetja, diplomirani ekonomist Milan Krajnik. »Delamo in pripravljamo delo, vendar pa ne za to, da bi kar naprej dobivali polena pod noge. Opažam pa, da težave povzročajo ljudje iz uprave in iz vrst inženirskega kadra, ki ne morejo razumeti in preboleti tega, da vsakdo med njimi res ne more postati pomočnik direktorja ali pa nosilec kake druge zveneče funkcije.«

Direktorjevo pripoved dopolnjujemo s kratko, vendar nujno informacijo. Po nenadni smrti prejšnjega direktorja so mnogi ljudje na vodstvenih delovnih mestih računali z napredovanjem. Delavski svet pa je za novega direktorja imenoval človeka, ki poprej ni bil zaposlen v njihovi tovarni, za njegove najozje sodelavce pa mlade ljudi iz podjetja. Najstarejši med njimi je star 40 let!

ŠE NEKAJ PODATKOV IN IZJAV

»Anonimni pisec očita, da prodajamo aluminij po sramotno nizkih cenah,« se je razgovo-

ril Ivan Beras, predsednik delavskega sveta. »Lahko pa bi vedel, kot to ve pretežna večina naših ljudi, da so se pogoji gospodarjenja v minulem letu močno poslabšali. Razen vsega drugega smo tudi pri nas občutili devalvacijo, doživeli močan padec cen aluminija na svetovnem trgu. Še leta 1970 smo za tono aluminija iztržili tudi do 617 dolarjev, lani samo 420 do 450 dolarjev. Zaradi vsega tega smo lahko lani obračunali samo minimalno, medtem ko smo prej imeli funkcionalno amortizacijo. Razlika znaša skoraj 50 milijonov din v našo škodo!«

»Se nikoli v zgodovini podjetja se ni zgodilo, da bi zamudili z izplačilom osebnih dohodkov,« je dejal direktor podjetja. »Vprašam pa, ali je sedanje vodstvo krivo, da osebni dohodki niso višji, kot so: 2090 din v poprečju v letu 1972, da samo izjemoma kdo od 2000 zaposlenih zasluži manj kot tisočaka na mesec, da je povprečje nekvalificiranih delavcev 1300 din mesečno, kvalificiranih 1900 in visokokvalificiranih delavcev 2400 din mesečno? Razlika je zaradi takih osebnih dohodkov? Strinjamo se s tem, da smo lahko zaskrbljeni, ali bomo tudi jutri in čez leta še imeli take služke. Toda imeli jih bomo take in še višje, če se bomo vsi skupaj zavzeli za boljše gospodarjenje, modernizacijo in pocenitev proizvodnje! V to, ne pa v uveljavljanje osebnih interesov za vsako ceno, naj bo in mora biti usmerjen naš boj!«

BREZ KOMENTARJA

Podatkov, dejstev in izjav ne bi komentirali, ker so zgovorni in prepričljivi sami po sebi, pojasnjujejo in osvetlujejo tudi vsebino v uvodu omenjenega anonimnega pisma. »Na potezi« je torej, če tako rečemo, predvsem kolektiv tovarne »Boris Kidrič«, ki se mora sam odločiti za pot, po kateri naj bi stopal v prihodnje.

MILAN GOVEKAR

... v jugoslovanskih sindikatih

PO NAČELIH PARITETE

SVET ZSJ

Dan po II. konferenci Zveze Sindikatov Jugoslavije se je sestal na plenarno zasedanje Svet ZSJ ter sprejel nekatere spremembe v poslovniku sveta. Spremembe v poslovniku o delu sveta in njegovih organov so narekivale ustavne spremembe, v njem pa je poudarjena predvsem vloga republiških in pokrajinskih organizacij pri oblikovanju politike sindikatov Jugoslavije ter potreba po jasnejši in podrobnejši opredelitvi pristojnosti organov Zveze sindikatov ter njihovih medsebojnih odnosov na ravni federacije. Po načelu paritete in v skladu s tem poslovnikom so bili konstituirani tudi organi Zveze sindikatov na ravni federacije, ustanovljena je bila komisija za zaposlovanje v tujini in doma ter komisija za samoupravljanje. Plenum je tudi sklenil, da bodo poslej v predsedstvu Sveta ZSJ zastopane republike s 5-članskimi delegacijami, pokrajine pa s 3-članskimi delegacijami.

HRVAŠKA

Obdavčitev po novem

Izvršni svet Hrvaške je sprejel predlog za sprejem zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov. Po sprejetem dokumentu bi davke na lastnino na Hrvaškem plačevali za zgradbe in posebne dele zgradb za letovanje, osebne avtomobile z več kot 1800 kubiki, gliserje in jachte ter druge plovne objekte na

motorni pogon z več kot 10 konjskimi silami ali daljšimi od 6 m. Uvajanje davka na imetje pomeni, kot sodi predlagatelj, konkretizacijo načela, naj občani z večjimi dohodki ter imetjem plačajo tudi večje dajatve, hkrati pa tudi konkretnije ukrepe za zmanjšanje socialnih razlik.

KREDITI
ZA NERAZVITE

Zvezna vlada predlaga, naj bi iz sklada federacije za nerazvite držali nerazvitim kreditom s povprečnim petnajstletnim rokom vračanja, Kosovu pa z rokom vračanja na 19 let. V obeh primerih naj bi obresti znašale 4 %, odplačilo pa bi se pričelo 36 mesecev po končanem letu, v katerem so bila sredstva odobrena. Stalna sredstva sklada naj bi zbirali z obveznimi posojili gospodarstva in poslovnih bank, ki bi jih dajali na 12 let s 4-odstotno obrestno mero.

V MAKEDONIJI:

NOVA STANOVANJA
ZA DELAVCE

Predstavniki skupščine mesta Skopja, mestne konference Zveze sindikatov in gospodarske zbornice Makedonije so predpisali družbeni dogovor o gradnji stanovanj za delavce z nizkimi prejemki. Ta stanovanja bodo gradili iz sklada solidarnosti, v katerega naj bi delovne organizacije prispevale 25 % lastnih sredstev, namenjenih stanovanjski gradnji, poleg tega pa naj bi v skladu zbirali tudi razliko med sedanji in novimi stanovanjskimi najemninami v

naslednjih treh letih in del sedanjih najemnin.

Za vsako stanovanje, ki bi ga dobile iz tega sklada, naj bi delovne organizacije plačale še 10 % vrednosti stanovanja. V ta sklad naj bi vplačevali tudi davke na dohodek od zgradb do vključno 1975. leta.

Pravico do stanovanja iz solidarnostnega sklada bodo imeli delavci z nizkimi prejemki, ki so v Skopju stalno zaposleni od 1965. leta dalje.

Namesto korenite akcije
spet dvomljiva hajka

Kot je znano, v Sloveniji na 3. seji konference ZKS nismo obširno spregovorili le o pojavnih oblikah, marveč predvsem o vzrokih socialnih razlik. Razlogi za takšno razpravo so znani: nekatere posledice socialnih razlik je mogoče odpraviti po hitrem, administrativnem postopku, denimo z nacionalizacijo teh ali onih trajnih potrošnih dobrin, medtem ko nas čaka dolgotrajen in naporen boj z nekaterimi osnovnimi vzroki socialnih razlik, denimo nizko produktivnostjo našega individualnega, kolektivnega in družbenega dela. Razpravljavci na seji konference so se zato zavzemali za sprejem programa dolgoročne socialne politike, ne pa za podržavljenje posameznih oblik zasebne lastnine, kar bi lahko občutno zavrlo naraščanje družbene produktivnosti dela, naše vključevanje v svetovno delitev dela in celo naš pravni red, ki temelji na delitvi po delu in na samoupravnem urejanju družbenih vprašanj.

Kljub temu pa se je ponekod politična aktivnost ob vprašanju, kako odpraviti socialne razlike, razmahnila v ekonomsko škodljive razsežnosti – in to še največ zaradi demagoških zahtev, ki jim ljudje, vajeni neštetihih sprememb v našem razvoju, kar radi nasedejo. Namesto da bi, na primer, krepili zaupanje deviznih in drugih varčevalcev, ko vemo, da imajo naše banke relativno prazne blagajne, vzemirjamo ljudi s „senzacijo“, da federacija ne bo več jamčila za hranilne vloge. Rezultat je znan: vrste pred blagajniškimi okenci v bankah. Tudi parole o potrebi proučevanja porenka hranilnih in deviznih vlog, o nacionalizaciji stanovanj in vikendhišic med državljani že ustvarjajo občutek negotovosti in grozijo, da bomo družbena prizadevanja odvrnili od konkretnega in učinkovitega boja za odstranjevanje neupravičenih socialnih razlik.

Slej ko prej je lažje omejevati in prepovedovati podjetniško dejavnost, kot pa se potruditi in najti koristne ukrepe za premagovanje težav in pomanjkljivosti. In, kaj drugega kot to je početje politično-amaterskih komisij za razisko-

vanje porekla lastnine državljanov, ki so jih ponekod ustanovili. Člani teh specialnih komisij prihajajo v hiše, zastavljajo ljudem groba vprašanja in z nezaupanjem poslušajo njihove odgovore. S takimi nastopi se med državljani širi le negotovost in nezaupanje. Vse to počnemo v času, ko v javnosti že tako prevladuje psihoza – vsem izjavam zveznega izvršnega sveta navkljub – da bo jutri vse dražje in da se plača ves denar pretopiti v blago!

Po svoje je ekonomsko, ne socialno, zanimiva tudi hajka na lastnike vikendov, ki naj bi s pomočjo davčnega vijaka spet polnili prazne blagajne družbenopolitičnih skupnosti, predvsem občinskih, ne pa neposredno koristila gospodarstvu. Že sedaj imamo več kot dovolj predpisov, da bi lahko obvarovali družbo pred zlorabami in neupravičenim bogatenjem. Predpise je potrebno samo dosledno uporabljati in zagotoviti, da bodo veljali za vse enako. V razpravah o socialnih razlikah pa se v jugoslovanskem ekonomskem prostoru ponavlja enaka napaka, kot je bila storjena pri avtoprevoznikih. Od občinskih skupščin se zahteva, da sprejmejo sklepe o obdavčevanju vikendov. Posledice so jasne – pričela se bo prodaja vikendov in zemljišč ter selitev lastnikov iz občine v občino. Ni sporno to, da bi morala sredstva od obdavčitev ostati občinskimi skupščinam, bistveno pri tem je zagotoviti enake kriterije obdavčevanja in se s tem izogniti enostranskim razlagam in ocenjevanjem, kako koga obdavčiti. Davčne stopnje bi bilo potrebno določiti z republiškimi ali zveznimi predpisi, da bi tako določili tudi enotno politiko in preprečili trgovino z nepremičninami, ki je po navadi glavni vir bogatenja. Zdaj pa je tako, da menda izražajo „najvišjo stopnjo socialistične zavesti“ tiste občine, ki najbolj privijajo davčne vijake.

S takšno politiko pa ne škodimo le enotnosti jugoslovanskega trga, ampak ustvarjamo nove možnosti za krošnjarenje dobičkarjev iz občine v občino in za nove špekulacije!

VINKO BLATNIK

SPET ŠEST LET
NA MEDICINI?

Skupnost medicinskih fakultet Jugoslavije bo po vsej verjetnosti kmalu ponovno uradno zahtevala, da se študij medicine podaljša za leto dni ter da ponovno traja 6 let. Takšen predlog je skupnost posredovala že leta 1968, vendar se ga nobena medicinska fakulteta ni oprijela.

Pomembnejša od avtomatičnega podaljšanja študija pa je reorganizacija in modernizacija pouka medicine, kar pa je vse povezano z materialnimi vprašanji. Dosedanji študij, ki formalno traja pet let, je neučin-

kovit, kajti dejansko traja študij od 7 do 8 let. Nova organizacija študija naj bi s formalnim podaljšanjem pravzaprav skrajšala dejanski študij. Danes je še vedno sporno, ali študij podaljšati na račun teoretičnega dela ali pa mu dodati praktično klinično delo. Nekateri se zavzemajo, da bi v šestletni študij vključili tudi podiplomski staž, kar pa bo težko izvesti, kajti zdravniki – stažisti prejema plačo, študij pa je brezplačen.

V SRBIJI

LE PO ENO
STANOVANJE

Komisija skupščine Srbije za pritožbe je proučevala prvo verzijo načrta republiškega zakona o stanovanjskih odnosih. Člani komisije so podprli predlagatelje zakona, da morajo biti nosilci odnosov na tem področju gospodarjenja tisti, ki dajejo stanovanja v uporabo, oziroma delovne in družbenopolitične

skupnosti. Eno od najpomembnejših odločb zakona predstavlja stališče, da nihče ne more imeti več kot eno stanovanje v družbeni in privatni lasti v mestu, kjer živi. S tem želijo preprečiti neupravičeno in protizakonito bogatenje na osnovi stanovanjske pravice.

PODRAŽITEV
»LUKSUSA«

Ob razpravi o socialnih razlikah so izvršni organi družbeno-političnih organizacij v Banjaluki pripravili za javno razpravo zanimive predloge o stanovanjski politiki. Izhodišče ukrepov je povečanje sedanjih najemnin za luksuzna stanovanja od 1. julija letos dalje. Ena varienta predlaga 75-odstotno podražitev, druga pa 55-odstotno. Če bo sprejeta prva varianta in tempo podražitev v naslednjih letih, bi leta 1975 uporabniki za vsak kv. meter koristne stanovanjske površine plačevali mesečno po 10, po drugi varianti pa po 8 dinarjev.

TE DNI
SO REKLI

Predsednik IS SR Hrvaške dr. IVO PERIŠIN na ustanovni skupščini združenje banke Zagreba:

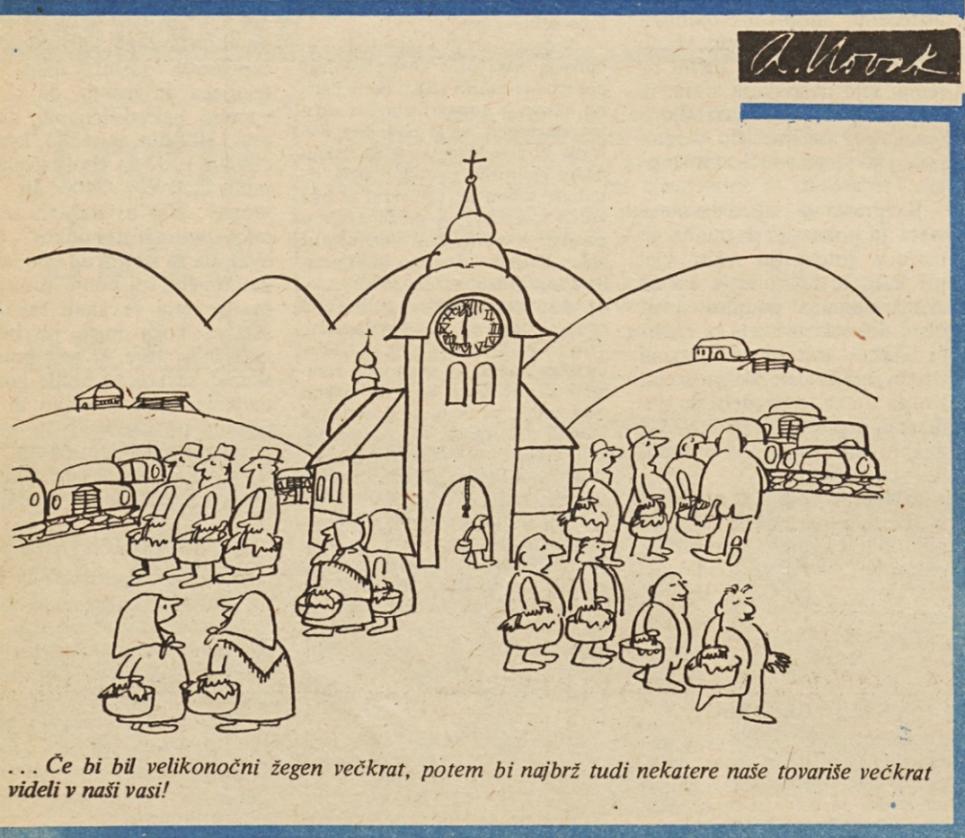
„Problem tako imenovanega finančnega primanjkljaja na Hrvaškem ni tako hud, kakor se je zdelo spočetka. Hrvaška letos ne bo uvajala nikakršnih dodatnih obveznosti za gospodarstvo, da bi pokrila ta primanjkljaj. Veliko je upanja, da posledice primanjkljaja ublažimo z ureditvijo dela obveznosti do Narodne banke Jugoslavije, katerih velik del bi prenesli v tisto obdobje, ko bo imela Hrvaška finančni presežek. Tudi pravice in obveznosti, ki jih ima Hrvaška iz neproračunske bilance, so določene, zato je treba sedaj zelo podrobno in strokovno analizirati, kako sredstva najugodnejše razporediti.“

Član IS Čme gore MATKO MATKOVIČ v izjavi listu NIN:

„Javnost sploh ni obveščena o tem, da smo neučinkoviti. Če se na kateri od sej ne sklene dogovor, javnost o tem ničesar ne zve. Da bi postalo delo med-republiških komitejev učinkovitejše, je treba nenehno obveščati javnost o njihovem delu in o pravih vzrokih, zakaj se s sporazumi o nekaterih vprašanjih odlašajo. Vzrok za odlašanje so vselej različni interesi. Zakaj ne bi javnosti obvestili o teh interesih?“

Predsednik skupščine SR Srbije DRAGOSLAV MARKOVIČ na občinski konferenci ZK Vranje:

„Zaostajanje določenih območij v SR Srbiji mimo Kosova, še posebej pa zaostajanje juga Srbije, postaja resen problem, kar že ogroža razvoj celote. Žal pa so možnosti naše družbe omejene, tako da lahko porabimo samo toliko, kolikor imamo. V zadnjih letih smo uspešno rešili vprašanje dotacij, dopolnilnih sredstev občinskih proračunov. Zagotovljen je avtomatizem, ki omogoča usklajevanje porabe v osnovnem šolstvu, zdravstvu itd. Sprejet je bil zakon o skladu za razvoj ekonomsko zaostalih krajev, ki ima na voljo 500 milijonov dinarjev za investicije na področju gospodarstva, v infrastrukturo objekta in šolstvo. Obveznosti, predvidene s srednjeročnim načrtom razvoja, bodo vsekakor zagotovljene, ker je to sestavni del politike SR Srbije!“

... Če bi bil velikonočni žegen večkrat, potem bi najbrž tudi nekatere naše tovariše večkrat videli v naši vasi!

TRIM
značka

izpolnjuješ?

● PRED DRUGO FAZO USTAVNIH SPREMENB

Kako soodločati

Razprava o nalogah subjektivnih dejavnikov pri drugem delu spreminjanja naše družbene ureditve sicer se ni pri kraju, eno pa je že vendarle povsem jasno: prizadevali si bomo zgraditi takšen politični sistem, ki naj temelji na samoupravnih socialističnih proizvodnih odnosih in zagotovi prevladujočo vlogo delavskega razreda v političnem odločanju. Politični sistem mora zagotoviti, da bo delavski razred, ko bo dobil v svoje roke družbeni kapital, neposredno prevzel tudi politično oblast, brez posrednikov.

Pri tem pa se zastavlja osnovno vprašanje: kako organizirati občino kot samoupravno skupnost vseh osnovnih celic in kako na tej podlagi konstituirati občinsko skupščino in celoten mehanizem samoupravnega sporazumevanja in političnega odločanja. Potrebno je torej najti način in pota, da bi v tej osnovni družbeni skupnosti delovni ljudje sami in neposredno razreševali svoje probleme in da to delo ne bi bilo več prepuščeno profesionalnim politikom, opolnomočenecem, ki bi jim oblast izročili vnaprej za daljši rok in brez resnične kontrole.

Praksa kaže, da lahko to dosežemo samo s pomočjo delegacij osnovnih samoupravnih celic. Te delegacije bi morale biti takšne, da bi vsako vprašanje, o katerem bi razpravljali v občini, prenašale tudi v delovne organizacije in obratno, da bi vprašanja, ki jih dajejo na dnevni red občinske skupščine, izvirala iz delovnih organizacij in drugih samoupravnih skupnosti. To pomeni ustvariti možnost, da bi lahko najširši krog delovnih ljudi organizirano in odgovorno razpravljali in oblikovali politična stališča.

Vpeljava delegacij pa prinaša še eno spremembo. Delavci ne bi več nastopali kot osamljeni posamezniki, kot nemočno volilno telo, v katerem ni mogoče vzpostaviti resnične neposredne odgovornosti poslancev, temveč bi nastopali združeni, kot osnovna organizacija združenega dela, kot krajevna skupnost, kot interesna skupnost. Tako bi delavci organizirano opozarjali na vprašanja, ki jih je potrebno razreševati in smer rešitev, delegacija pa bi neposredno izražala njihova stališča v skupščini. Če z delegacijo ne bi bili zadovoljni, bi jo lahko razrešili in določili novo. Po takšni poti bi prišli tudi do pokrajinskih, republiških in zvezne skupščine.

Nedvomno si bo treba še precej prizadevati, raziskovati prakso in se dogovarjati, da bi prišli do konkretnih odgovorov na vprašanje, kako podrediti celoten mehanizem novega političnega sistema neposrednim interesom delavskega razreda in delovnih ljudi. Eno pa je že sedaj očitno: posredništvo pri uravnavanju gospodarskih in družbenih odnosov stane delavski razred in delovne ljudi veliko več, kot pa mu nudi koristi. Zato se bo moral slejkoprej otresti tega bremena in začeti samostojno odločati o svoji usodi in celotnem družbenem razvoju.

Kako to nalogo uresničiti, pa je zapisano v 21. in 22. dopolnilu zvezne ustave. Le predolgo ne kaže odlašati z njo!
V. B.

Kako izboljšati samoupravljanje

● Zanimiv preizkus znanja slušateljev kranjske sindikalne šole

V Radovljici bodo to soboto zaključili sindikalno šolo, ki se je udeležilo 30 slušateljev iz 17 kranjskih delovnih organizacij. Od 3. februarja naprej so se vsaki 14 dni od četrtka do sobote popoldne zbrali k predavanjem in razpravam o delu v sindikalnih organizacijah ter o pomembnih gospodarskih in družbenopolitičnih zakonitostih in dogajanjih.

Razen seminarske naloge so jim organizatorji za konec pripravili zelo zanimiv preizkus pridobljenega znanja. Priказali so jim primer delovne organizacije s slabo organiziranim in razvitim samoupravljanjem ter jih obvezali, da poiščejo najboljšo postopke in rešitve za njegovo izboljšanje. Na vprašanja o tem, kako bi se lotili tega dela in komu bi poverili posamezne naloge, so lahko odgovarjali v vlogi predsednika delavskega sveta ali predsednika sindikalne organizacije.

Občinski sindikalni svet Kranj bo s to redno obliko izobraževanja mlajših sindikalnih delavcev verjetno nadaljeval še to jesen. Hkrati pripravlja tudi nadaljevalni program izobraževanja. Mimo tega, da razmišlja o raznih specializiranih seminarjih za absolvente sindikalne šole, namerava spremljati tudi njihovo vključevanje v samoupravno in družbenopolitično dejavnost njihovih podjetij, kar mu edino lahko pripomore do popolne slike o praktičnih uspehih njegove izobraževalne dejavnosti.

M. S.

KAJ JE PRIPRAVILA ALPE-ADRIA – TURISTIČNA ORGANIZACIJA ZA REKREACIJO, IZLETNIŠTVO IN LETOVANJE DELAVCEV

Na dopust – z malo denarja

Kmalu bomo s to turistično organizacijo lahko potovali tudi na Kitajsko ● Alpe-Adria je pripravila dopuste za naše delavce v več kot dvajsetih krajih na morju in planinah ter na češkoslovaškem

Te dni so nas predstavniki ljubljanske turistične organizacije za rekreacijo, izletništvo in letovanje delavcev Alpe-Adria seznanili z vsemi podrobnostmi, kaj je ta organizacija pripravila za letošnjo sezono. Še posebej nas je zanimalo, kako in za kakšno ceno bodo letos organizirali letovanje delavcev, potem, kam bo mogoče z Alpe-Adria oditi na izlet že za prvomajske praznike in tudi, kakšne so možnosti za rekreacijo v okviru tega podjetja.

NA KITAJSKO ZA PRVOMAJSKE PRAZNIKE?

„S strani Kitajcev še nimamo dokončnega potrdila, da bomo lahko za letošnje prvomajske praznike organizirali prvi izlet v to zanimivo deželo, pa čeprav imamo že nad sedemdeset prijav,“ nam je povedal Zlato Sindič, generalni direktor podjetja. „Prepričan sem, da bodo Kitajci držali besedo in da bomo ta izlet tudi organizirali.“ Zvedeli smo, da bo cena potovanja na Kitajsko – če bo pot tekla čez Moskvo – 6000 dinarjev, sicer pa po južni poti blizu 10.000 dinarjev. Sicer pa pustimo Kitajsko in si raje pogledimo, kam bo mogoče na izlet z Alpe-Adria v teh spomladanskih dneh in še posebej za delavski praznik. Najbolj mikavna – tudi glede cene – bodo vsekakor potovanja v Sovjetsko zvezo. Rezervirana imajo štiri letala, to je za več kot 400 izletnikov, ki bodo vsak po teden dni prebili v Moskvi in Leningradu za komaj 1900 dinarjev. Prvo letalo bo poletelo proti Moskvi že 28. aprila, zadnje pa 19. maja letos. Dostaj imajo za ta izlet že blizu 150 prijav. Pričakujejo pa, da bodo vsa letala kmalu „razprodali“. Naslednji prvomajski izlet si bodo ljubljanski delavci lahko privoščili za 750 dinarjev v Bratislavo in Budimpešto.

Omenimo pa naj še petdnevni izlet z letalom v Carigrad ter tri in štiri-dnevne izlete v Prago, Plitvice in na Rab. Še posebej pa bo prav gotovo zanimiva za ljubitelje smučanja prvomajska smuka (6 dni) v Visokih Tatrah za komaj 720 dinarjev.

KAM LETOS NA DOPUST?

Čeprav nas do dopustov v „glavni“ sezoni loči še precej časa, si vendarle oglejmo, kje bomo letos v okviru Alpe-Adrie preživeli počitnice? Na tiskovni konferenci so nam že postregli z dokončnimi penzijskimi cenami v lastnih ali zakupljenih objektih. Kar takoj povemo, da so ti objekti v Kranjski gori, Radovljici, Planici, Soči, na Rabu, v Selcah, Poreču, Savudriji, Umagu, Novem gradu, Korčuli, Baškem polju in Fiesi. Cene za dopustovanje v teh krajih so zelo mikavne. V tako imenovani predsezoni in posezoni, to je od 1. aprila do 31. junija in od 1. avgusta do 15. decembra boste lahko preživeli dopust od 37 pa do 82 dinarjev na dan. V glavni turistični sezoni, to je od 1. julija pa do 31. avgusta pa za 40 dinarjev na dan v Savudriji in do 96

dinarjev na dan v depandansi hotela „Bor“ na Rabu.

Kot posebno zanimivost pri organizaciji letovanja ljubljanskih delavcev moramo vsekakor omeniti tri „pakete letovanja“. Prva dva bo Alpe-Adria organizirala na domačih tleh, in sicer v Baški vodi za 960 dinarjev tedensko in v Divuljah pri Splitu za 804 dinarje tedensko. V to ceno je vračunan tudi prevoz z leta-

lom DC-9 z ljubljanskega letališča Brnik. Še posebej bo letos atraktivno letovanje v svetovno znanem letovišču v Marijskih Laznah v ČSSR. Za osemdnevni dopust bo treba odšteti komaj 1008 dinarjev. V to ceno pa je vračunan prevoz s sodobnim avtobusom tja in nazaj ter izleta v Karlove Vare in Plzen in trikratno kopanje v termalnih kopelih. Slednji dopust bo Alpe-Adria orga-

nizirala v dveh izmenah od 10. do 24. junija.

ČE ŠTUDENT NA RAJŽO GRE...

Alpe-Adria je vsekakor ena izmed redkih turističnih organizacij, ki misli tudi na mladino, zlasti na šolsko. Zanj je v okusni brošurici pod naslovom „Če študent na rajžo gre...“ predstavila šolski mladini blizu 60 maturantskih in absolventskih izletov. Po domovini so pripravili ekskurzije z letovanjem na Rabu, Pagu, Krku, Unijah, Dugem otoku, potem v Savudriji, Puli, Selcah, Poreču, Zadru, Šibeniku, Splitu, Neumu pri Dubrovniku, Baški vodi, Makarski in v Dubrovniku. Na same ekskurzije pa bodo šolarji lahko odšli iz zgodovinske kraje iz NOB, v kraje s kulturno-zgodovinskimi spomeniki, naravnimi lepotami in v kraje, kjer je skoncentrirana industrija. Za bolj zahtevne pa imajo pripravljene izlete po Češkoslovaški, Madžarski in Sovjetski zvezi. Cene so zmerne, predvsem pa je prednost teh programov v tem, da bodo organizirani pod strokovnim vodstvom in v kraje, ki si jih mladina želi obiskati.

M. ŽIVKOVIČ

POTRJEN FINANČNI NAČRT SKLADA ZA NEGOSPODARSKE INVESTICIJE SLOVENJEGRAŠKE OBČINSKE SKUPŠČINE ZA LETO 1972

PRISPEVEK GOSPODARSTVA ZA DRUŽBENI STANDARD

Lani so v Slovenj Gradcu ustanovili poseben sklad za negospodarske investicije, v katerega delovne organizacije namensko združujejo denar za sofinanciranje nekaterih najpomembnejših

del na negospodarskem področju. Lani so delovne organizacije iz Mislinjske doline plačale v ta sklad 1.340.000 dinarjev. Od tega so 900.000 dinarjev porabili, 440.000 dinarjev pa so prenesli med

dohodke letošnjega leta. Prispevki delovnih organizacij bodo letos predvidoma znašali okrog 1.600.000 dinarjev, tako bo imel sklad za negospodarske investicije skupaj na voljo v tem letu nekaj nad 2 milijona dinarjev.

Največ denarja bodo letos namenili za investicije v šolstvu, in sicer blizu 1.300.000 dinarjev. Po 390.000 din bo letos na voljo iz sklada za negospodarske investicije za investicije v zdravstvu in za komunalno dejavnost. Denar, namenjen za zdravstvo, bodo porabili za odplačilo anuitet internega oddelka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec ter za plačilo načrtov za novi zdravstveni dom v Slovenj Gradcu.

O porabi denarja, namenjenega za komunalno dejavnost, bo odločal upravni odbor komunalnega sklada. Iz sklada za negospodarske investicije pri slovenjegraški občini so letos določili 110.000 din za štipendije, 156.000 din pa za financiranje telesnovzgojne dejavnosti v Mislinjski dolini.

(an)

VSE HUJŠA ZADREGA ZASAVSKIH ZAVAROVANCEV

Pomanjkanje zdravnikov

Na upravi zdravstvenega doma Zasavje v Trbovljah se že leta srečujejo s težavami zavoljo pomanjkanja zdravnikov tako splošne kot specialističnih ambulant ● Letos so razmere že kritične in če bodo tudi vsi nadaljnji razpisi ostali brez odziva, bo osnovna zdravstvena služba tako rekoč na tleh

Trenutno primanjkuje v Zasavju kar osem zdravnikov za opravljanje pregledov v splošnih zdravstvenih ambulantah, po trije v Zagorju ob Savi in Trbovljah in dva v Hrastniku. To seveda najbolj občutijo zavarovanci, ki morajo posedati v čakalnicah znatno dlje, kot kdaj koli doslej. Njihova slaba volja je povsem upravičena, saj je težko razumeti, da po vseh reorganizacijah te dejavnosti ni bolje, temveč skoraj tako kot prva leta po vojni.

Da so razmere dejansko zelo kritične, potrjuje tudi odločitev uprave zdravstvenega doma, ki je ustanovila posebno komisijo, da bi pripravila obširno analizo o kadrovskih problemih v zdravstveni dejavnosti. Njej bodo priključili tudi ugotovitve o pomanjkanju zdravnikov v trboveljski bolnišnici, kjer se prav tako že lep čas ubadajo s temi problemi. Seveda pa analiza ne bo odpravila teh odprtih vprašanj, pač pa nameravajo z njo širše seznaniti občinske skupščine v Zasavju. Uprava zdravstvenega doma v Trbovljah namreč pričakuje, da bi občine lahko pomagale osnovni zdravstveni službi na bolj trdne noge s tem, če bi ji preskrbele nekaj stanovanj. Zdravniki, vsaj nekateri mlajši, bi se prav gotovo priglasili na objavljenе razpise, če bi jim nudili osnovno – to je primerna stanovanja. Teh pa zdravstveni dom nima in jih še lep čas ne bo imel, ker vsa raz-

položljiva sredstva daje za odplačilo kreditov za doslej dograjena stanovanja, ki so jih dobili sedanji zdravniki in drugo zdravstveno osebje.

Seveda pa pomanjkanje stanovanj ni edini vzrok za sedanje probleme osnovne zdravstvene službe v revirjih. Na upravi zdravstvenega doma še vedno trdijo, da položaj ne bi bil tako kritičen, če bi spoštovali temeljno določilo zakona o zdravstvu, da mora namreč vsak zdravnik po opravljenem stažu delati še vsaj dve leti v osnovni zdravstveni službi. Teža določila pa nihče več ne spoštuje.

To potrjuje tudi ravnanje mladih zdravnikov v Zasavju. Zadnja leta je prišlo na novo v revirje najmanj osem mladih zdravnikov, vsi pa so po opravljenem stažu odšli na specializacijo bodisi v trboveljsko bolnišnico ali kam drugam.

Znan pa je seveda tudi pojav, da novi, mladi zdravniki neradi prihajajo v industrijske kraje. Kakorkoli že, nekaj drži kot pribito: zavoljo pomanjkanja zdravnikov v Zasavju bodo morali tamkajšnji zdravniki opravljati preglede v dveh in celo treh splošnih ambulantah, poleg tega seveda skrbeti za bolnike na

Z OBČNEGA ZBORA DRUŠTVA TRBOVELJSKIH UPOKOJENCEV

Zbralo se jih je okoli petsto

Trboveljsko društvo upokojencev se dejansko lahko ponaša s svojim dosedanjim delom. So delovali so pri oblikovanju novega pokojninskega zakona in se zavzeli za to, da bi zmanjšali razlike med starimi in novimi upokojenci in kot so ugotovili, se zdaj škarje pri teh pokojnikih ne odpirajo več tako na široko. Za dograditev stanovanj za svoje člane so v zadnjih dveh letih porabili kar blizu 3 milijone din, nekaj sredstev pa so dali tudi kot posočila najpotreb-

nejšim upokojencem, da so si popravili in uredili svoja stanovanja. Letos bo na razpolago za nadaljnjo družbeno graditev stanovanj za upokojence okoli 1 milijon 130.000 din. Kaže, da bodo lahko dodelili primernejša stanovanja še najmanj 30 svojim članom.

V zadnjih dveh letih so poskrbeli tudi za razvedrilo in družabno življenje svojih članov. Organizirali so kar 44 avtobusnih izletov, ki se jih je udeležilo nad 4000 članov. Zdaj so dobili

v upravljanje počitniški dom v Rogaški Slatini, v katerem so uredili 15 ležišč in vse druge prostore. Upokojenci iz Zasavja bodo torej imeli priložnost za oddih in preventivno zdravljenje v tem kraju predvsem v pred in posezoni in to za polovično ceno. Zanimanje za oblike rekreacije je že zdaj veliko, saj so zmogljivosti doma za maj in junij že oddane. Letovati pa bo mogoče tudi v Piranu, kjer ima društvo slovenskih upokojencev svoj počitniški dom.

V razpravi o dosedanjem in prihodnjem delu društva so dali člani na občinskem zboru več predlogov. Zavzeli so se za nadaljnje poglobljanje vseh oblik organiziranega družbenega življenja, predlagali so še večjo skrb za tiste svoje sotovariše, ki so priključeni na bolnišnice postelje, menili so tudi, da lahko še sodelujejo v aktivnem družbenopolitičnem življenju Trbovelj in da jih zanima vse v zvezi s sedanjim gospodarjenjem podjetij.

-m-

KONČNO PREDLOG FINANČNEGA NAČRTA IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI SRS

Očuvan socialni program!

Do izida današnje številke našega časnika se bo o predlogu finančnega načrta Izobraževalne skupnosti SRS za leto 1972 izrekla sicer tudi že njena skupščina. Toda ob zaključku redakcije imamo na voljo le predlog, kakršnega je obravnaval izvršni odbor.

Skupščina Izobraževalne skupnosti SRS je namreč že na prejšnji seji odklonila vse tri možnosti skrajnih restrikcij: odklonila je možnost, da bi realizirali samoupravne sporazume o delitvi dohodka in osebnih dohodkov le v višini 90 % oziroma da bi 95 % osebne dohodke po samoupravnih sporazumih izplačevali šele od 1. aprila dalje; prav tako pa je odklonila možnost, da bi sredstva za materialne izdatke povišali le za 15 %.

V članku „Protiv znižanju že znanih osebnih dohodkov“ smo tudi mi takrat o teh stališčih skupščine poročali svojim bralcem. Prav na osnovi tega članka pa so nekaj kasneje člani sindikata – prosvetni delavci osnovne šole iz Črnomlja s podružnicami, osnovne šole Adlešiči, gimnazije, poklicne kovinarske šole in nižje glasbene šole iz Črnomlja poslali z izrednega letnega občnega zbora svoj protest na RS ZSS in RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije, v katerem so med drugim zapisali: „Za s predlaganimi 95 % smo bili tepeni, do skrajnosti nepošteno in neodgovorno pa se nam zdi, da se nam znižajo že tako znižani osebni dohodki. Odločno protestiramo proti vsem trem predlogom, in vam predlagamo, da najdete rešitev, ki bi bila res v skladu s samoupravnim sporazumom.“

Se pravi, da osnovna sindikalna organizacija prosvetnih delavcev iz Črnomlja kot večina drugih podpira stališča, kakršna je že sprejela skupščina Izobraževalne skupnosti SRS, ko je razpravljala o predloženih variantnih predlogih, kajti jasno je, da 878 milijonov dinarjev, kolikor lahko letos razporejajo, za vse ne

zadostuje, da bo nekdo in nekaj vendarle prikrajšano. Pa poglejmo, kakšen je predlog.

95-ODSTOTNA REALIZACIJA POPREČNIH OSEBNIH DOHODKOV NI LIMIT ZA ZAVODE

Osebnih dohodki se bodo gibali v okviru 95 % vrednosti, ki izhaja iz sprejetih samoupravnih sporazumov. V poprečju bodo tako znašali za učitelje s srednjo izobrazbo 1923 dinarjev, z višjo izobrazbo 2185 dinarjev in z visoko izobrazbo 2736 dinarjev. Realizacija samoupravnih sporazumov v višini 95 % pa je seveda le dogovor za družbene finance, v tem primeru Izobraževalno skupnost SRS. Pri formiranju dohodka zavodov se ponekod oblikuje še dodatni dohodek iz dopolnilnih dejavnosti, kar pomeni, da bodo ponekod možna odstopanja v poprečnih osebnih dohodkih, seveda ne preko 100 % realizacije samoupravnih sporazumov. Na tem mestu povemo, da smo na izvršnem odboru slišali opozorila, da ponekod dopolnilna dejavnost omogoča tudi mnogo višje osebne dohodke, ki jih se-

veda ni mogoče izplačati. Zato se je že pojavila težnja po privatizaciji takega dopolnilnega dela (primeri iz srednjih strokovnih in visokih šol). To težnjo po privatizaciji dopolnilnega dela (česaravno v družbenih prostorih in z družbenimi materialnimi sredstvi!) bo nujno temeljito preučiti, oceniti njen obseg in jo preprečiti.

Finančne možnosti dopuščajo, žal, le 20 % povišanje sredstev za kritje materialnih stroškov šol nasproti porabi v minulem letu. Ker so to seveda ob inflacijskih gibanjih zelo majhna sredstva, ki ne omogočajo večje modernizacije pouka, jih bodo dodeljevali zavodom diferencirano, da bi tako vsaj malo zmanjševali razlike v materialnih možnostih med zavodi. Ob tem pa kaže opozoriti, da je prvotno razmišljanje o le 15 % povišanju teh sredstev marsikateri slovenski občini, ki ne prejema dopolnilnih sredstev za vzgojo in izobraževanje, postalo orientacija, ki so se je tudi sami oprijeli. Upajmo, da bodo to le še popravili in dvignili na 20 %.

STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE NE BO PRIZADETO

Predlog finančnega načrta pa je vendarle očuvan socialni program Izobraževalne skupnosti SRS. Letos naj bi se zelo povečala sredstva za dodatno vzgojno dejavnost (B program), sredstva za materialno preskrbo študentov in učencev, za štipendije in posojila (pri čemer bo treba predvsem valorizirati štipen-

dije), za regrese oskrbnine v domovih za učence srednjih šol in prevoze v šolo ter za zdravstveno zavarovanje učencev pri praktičnem pouku.

Med drugim bo najbolj prizadeto znanstveno raziskovalno delo in podiplomski študij. Glede zadnjega je bilo slišati na izvršnem odboru mnenje, da se mora Izobraževalna skupnost SRS tesneje povezati z Raziskovalno skupnostjo SRS zaradi sofinanciranja skupnih nalog. Če namreč raziskovalni dejavnosti v Sloveniji manjka 7000 raziskovalcev, skrb za podiplomski študij gotovo ni le domena Izobraževalne skupnosti.

Med številnimi vprašanji, ki so bila obravnavana, povemo le še to, da je neutemeljena zaskrbljenost zaradi močno znižanih sredstev za strokovno izobraževanje in dokvalifikacijo pedagoškega kadra. Šole imajo namreč v skladu z določilom samoupravnih sporazumov o obveznem izločanju 1 % sredstev za izobraževanje letos vse skupaj mnogo več denarja, kot smo ga kdajkoli v Sloveniji lahko temu namenili. Izobraževalna skupnost SRS pa bo s svojimi sredstvi financirala le priprave seminarjev Zavoda za šolstvo, skozi katere gre letno okrog 5000 prosvetnih delavcev.

SONJA GAŠPERŠIČ

VELENJE

Lani ustanovljeni Klub likovnih ustvarjalcev Šaleške doline si prizadeva, da bi v času, ko je kič tudi na likovnem področju še zmeraj na pohodu, prebivalci Šaleške doline znali vrednotiti likovne stvaritve. V teh prizadevanjih so se odločili za sicer nenavadno, a domiselno obliko likovne vzgoje občanov.

Velenje je, po zašlugu Kluba likovnih ustvarjalcev Šaleške doline, bogatejša za tri manjše razstavne prostore. Ze tradicionalnim razstavnim prostorom v Knjižnici, avli občinske skupščine, v delavskem klubu in na gradu, kjer se je zvrstilo že precej razstav, so se pridružili manjši razstavnimi prostori v velenjskem hotelu Paka, v poštalnici Mladinske knjige ter v prodajalni Sodobna oprema trgovskega podjetja ERA Velenje.

(vš)

Izšla
je
knjiga

VOHUNI
AGENTI
VOJAKI

532

strani
velikega
formata

čez

800

slik, skic
in načrtov

Spoznajte
drugo plat
druge
svetovne
vojne

Naročila sprejemajo
vse knjigarne po Sloveniji,
zastopniki založbe, s spodaj
izpolnjeno naročilnico pa
CANKARJEVA ZALOŽBA,
KOPITARJEVA 2,
LJUBLJANA
NAROČILNICA

Podpisani(a):

Rojen(a): v

Poklic:

Zaposlen(a):

Stanujoč(a):

Reg. št. osebne izk.:

Nepreklicno naročam knjigo: J. Piekalkiewicz: VOHUNI, AGENTI, VOJAKI, v subskripciji za ceno 180,00 din. Naročeno bom poravnal v šestih (6) obrokih po 30,00 din, takoj v celoti (ustrezno podčrtajte), in sicer takoj po prejemu položnic, oziroma po inkasantu. Obvezujem se, da bom založbi sporočil(a) vsako spremembo naslova. Knjige pošljite: na dom — v službo — prevzamem osebno (ustrezno podčrtajte).

Datum: Podpis:

kw

Z znanjem olajšati delo

Gozdno gospodarstvo v Sloveniji je eno redkih podjetij, ki ima strokovno in materialno dobro organizirano izobraževalno službo. Kolektiv, ki šteje le nekaj nad osemsto sekačev, inženirjev, tehnikov in gozdarjev, si prizadeva olajšati težko delo z znanjem. S stalnimi seminarji in tečaji osvajajo najsodobnejše prijeme proizvodnje, ki so znani v gozdarsko razvitejših deželah, pa tudi last-

nemu raziskovalnemu delu se ne odrekajo. Nad šeststo delavcev si je pridobilo kvalifikacijo, ki jo še dopolnjujejo. Pri Gozdarskem obratu v Radljah imajo že četrto leto šolo za gozdarje. Šola traja dve leti, pozimi je teoretični del pouka, ki ga opravijo učenci pri Gozdarski srednji šoli v Postojni, poleti pa opravijo prakso v gozdovih Radelj.

Kljub mehanizaciji je sekaško

delo zelo naporno. Raziskave, ki jih financirajo slovenska gozdna gospodarstva in izvaja dispanzer za medicino dela pri Koroškem zdravstvenem domu na Ravnah, kažejo, da je ponekod celo težje kot v rudniku. Zato tudi učencem delo pošteno plačajo in ni nič čudnega, če prizadeven fant v drugem letniku že zasluži nad petsto dinarjev na mesec. Poleg tega ima še vso oskrbo v internatu.

Kljub temu pa ni prevelikega zanimanja za to šolo. Delno je temu kriva tudi zakonodaja, ki ne dovoljuje, da bi fantje, ko končajo gozdarsko šolo in še večinoma nimajo dvajset let, že samostojno delali v gozdovih. Zato se počutijo ob osvojeni tehniki dela in znanju v prvih letih nekako zapostavljeni in pod „patronatom“ starejših delavcev.

Tudi 20 strokovnih sodelavcev se izpopolnjuje v znanju, v čemer jih kolektiv izdatno podpira. Imajo 18 štipendistov, večinoma v gozdarski stroki ter 24 štipendistov, ki dobivajo socialno pomoč, med njimi kar 19 kmečkih fantov, ki so v šoli za kmetovalce na Muti. Samo za štipendije, socialno pomoč in posojila so lani potrošili 123.758,00 dinarjev. Res pa je, da jim vsaj tri občine na koroškem področju, v katerih imajo obrate združenega dela, očitajo, da so pri štipendiranju še nekoliko preveč zaprti v svoj krog in slovenjegraško območje! Skupno so pri Gozdnem gospodarstvu v Slovenjem Gradcu lani namenili šolstvu in izobraževanju nad 453 tisoč dinarjev, kar tudi za gozdarstvo ni malo.

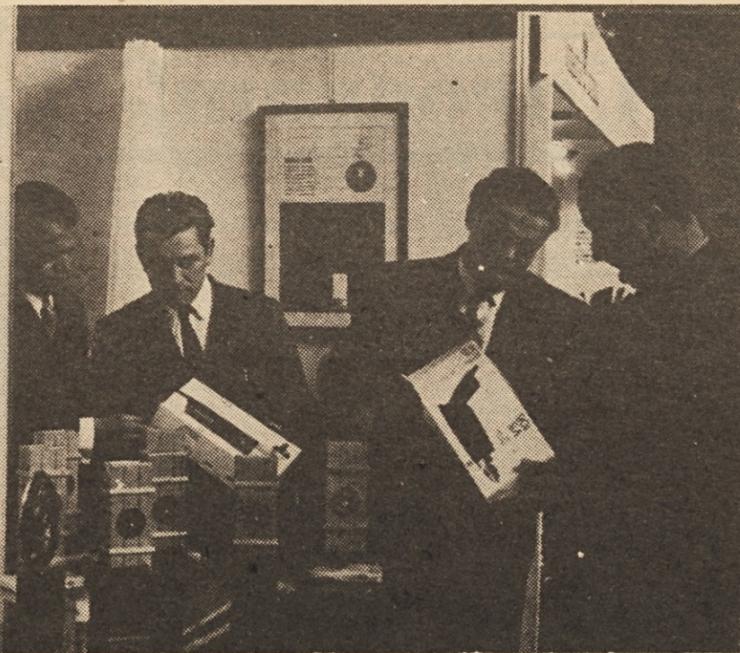
Pred dnevi so v opekarnah Ljubecne s pomočjo celjske Delavske univerze zaključili trimesečni tečaj za voznike villičarjev. Tečaj je obiskovalo 25 slušateljev, vsi pa so uspešno opravili tudi vse izpite. V tečaju so se spoznali z motoroznanstvom, prometnimi predpisi, notranjim transportom, varstvom pri delu in v praktično vožnjo. Ta tečaj je bil prvi večji v tem kolektivu. Nameravajo pa organizirati še nekaj tečajev za druge poklice.

Tekst in foto: MILAN BRECL

Eurostar v Sloveniji

Predstavniki Združenega podjetja „Iskra“ in embalažno grafičnega zavoda iz Škofje Loke bodo prve dni aprila v Barceloni prevzeli najvišjo evropsko nagrado „EUROSTAR“ za opremo in izdelavo embalaže za ročno orodje. Letos bo že drugič, ko prejema kot edini Jugoslovani to pomembno priznanje. Čeprav mlad in razmeroma malo znan kolektiv embalažno grafičnega zavoda, je v zadnjih petih letih tudi doma prejel kar 8 oskarjev za embalažo.

embalažno
grafični
zavod
ŠKOFJA LOKA

KAKO GOSPODARIJO V „DANI“, TOVARNI RASTLINSKIH SPECIALITET MIRNA NA DOLENJSKEM

VSAK JE PRISPEVAL SVOJ DELEŽ

Veliko let so si dobesedno od ust odtrgovali, da bi si uredili sodobno opremljeno in poslovno uspešno delovno organizacijo. In uspeli so. Kaj pa zdaj?

V „Dani“, ki je za občane Mirne porok in pobudnik vsega

Na tuja tržišča

● Zagorsko podjetje SVEA prodaja sodobno kuhinjsko pohištvo v Zambijo, poskusne pošiljke pa so poslali tudi v Kuvait in v Saudovo Arabijo ● Lepe možnosti za izvoz na Madžarsko

Pred leti je kolektiv podjetja SVEA opremil nekaj stanovanjskih hiš za udeležence konference neuvrščenih držav v zambijskem glavnem mestu Lusaki. Prav to pa mu je, kot je videti, utrla nadaljnjo pot na to tržišče in zadnji čas tudi na tržišče Srednjega in Bližnjega vzhoda. Lani so poslali v Lusako za 85.000 dolarjev sodobnega kuhinjskega pohištva vrste Stella-standard, pred kratkim pa so s tamkajšnjim podjetjem ZEKO sklenili novo pogodbo, ki med drugim predvideva, da bodo letos odpremili na zambijsko tržišče vsaj toliko opreme kot lani, so pa vse možnosti, da bi letos povečali izvoz na 200.000 dolarjev. Delavci zagorskega podjetja SVEA pa so z ZEKO podpisali tudi pogodbo o kooperacijskem sodelovanju.

Druga, prav tako ugodna ponudba za izvoz pohištva iz zagorske SVEE je prišla iz Saudske Arabije. Tamkajšnji kupci so sporočili, naj jim SVEA odpošlje kuhinjsko pohištvo v vrednosti 15.000 dolarjev. Če bo ustrezalo njihovim potrebam, ga bodo naročili za približno 200.000 dolarjev. Najnovejša ponudba pa je prišla iz Kuvaita. Tudi v to državo bodo poslali poskusno pošiljko v vrednosti 10.000 dolarjev. Zaradi vse večjega zanimanja teh tržišč za kuhinjsko pohištvo letos je kolektiv SVEE odločil letos bistveno povečati svoj izvozni načrt, v ta namen pa bo pohitel tudi z modernizacijo nekaterih svojih obratov. Že v maju pa bodo izročili svojemu namenu avtomatizirano žago za rezanje lesa. Odločili so se tudi za izvoz v SR Madžarsko, kamor bodo prodajali najbolj kvalitetno kuhinjsko opremo.

-m-

tistega, kar navadno imenujemo višji standard in socialna varnost, se lahko pohvalijo s številnimi gospodarskimi uspehi. Od leta 1965 pa do konca lanskega leta so, denimo, povečali svoj skupni dohodek za 500%, samo lani pa za 65%. Že samo ta podatek zgovorno pričča, kako hiter je gospodarski razvoj tega kolektiva.

OD ŽGANJARNE DO SODOBNEGA PODJETJA

Tovarna rastlinskih specialitet v Mirni je rasla tako, kot številne naše delovne organizacije, ki so začele skoraj iz nič. Sprva so majhno žganjarno preuredili v podjetje za proizvodnjo žganih pijač, ki se je sicer trudilo, da bi hitro napredovalo, toda spričo starih proizvodnih naprav je bil ta napredek dokaj počasen. Lahko bi rekli, da so si dobrih deset let le ustvarjali pogoje za hitrejši razvoj.

PAVLA PAVLIČ-KRANJC, predsednica delavskega sveta, pripoveduje:

„Leta 1963, ko je bil sprejet pravilnik o proizvodnji in pro-

daji alkoholnih pijač, smo kupili polnilni stroj – prvo moderno strojno napravo v našem podjetju. Poprej smo ročno polnili steklenice, največ pa sode. Naslednje leto smo si uredili klet, kupili hrastove sode in naredili načrt rekonstrukcije podjetja. Potrebovali smo kredit in edini garant, s katerim smo v banki lahko podprli našo prošnjo, so bili osebni dohodki kolektiva. Kredit smo dobili in izplačevali smo si 80% osebne dohodke, dokler ga nismo vrnili.“

Takrat so se v „Dani“ prvič zavestno odločili, da bodo z delom svojih osebnih dohodkov podprli razvoj podjetja.

„Kasneje smo to še večkrat storili.“ pravi predsednica delavskega sveta. „Veliko let smo stiskali pas. Ko je tovarna začela dobivati obliko sodobne delovne organizacije, smo dobili tudi prve strokovnjake. Na novo smo organizirali upravo, strokovne službe in proizvodne oddelke. Obrati, ki so bili prej raztreseni po Mirni, se zdaj selijo pod skupno streho. V mo-

dero urejenih delovnih prostorih je delo lažje, proizvodnja pa večja. Toda investicijski program še ni končan. Ko smo pred leti ugotovili, da na trgu ni več toliko povpraševanja po žganih pijačah, smo začeli delati sadne sokove. Kupili smo nove stroje in uredili polnilne linije. Lani smo predelali v sokove 300.000 kilogramov sadja, letos ga bomo že 500.000 kilogramov. Poprejšnjih težav s „suhimi meseci“, ko je delo stalo, ker ni bilo surovin, ni več. Uredili smo si tudi vodovod in cesto do tovarne, in vsak delavec je prispeval v ta namen 80 delovnih ur. Tako lahko rečemo, da je vse, kar imamo novega v podjetju, rezultat skupnega prizadevanja proizvajalcev.“

Zdaj, ko bi lahko uživali sadove svojega dela, so se znašli v novih težavah. Surovine, ki jih potrebujejo za proizvodnjo, se stalno dražijo, cene njihovih izdelkov pa se ne smejo. Lani so zaradi podražitve surovin izgubili kakih 600 milijonov starih dinarjev. Zato je padlo v vodo tudi obljubljeno občutno pove-

čanje osebnih dohodkov. Plače delavcev so lani zvišali komaj za nekaj odstotkov, strokovnjaki pa so se morali zadovoljiti s stariimi prejemki.

POTREBNA JE PRAKTIČNA ŠOLA SAMOUPRAVLJANJA

Sprva sem mislil, da je v takšnem kolektivu, kjer delavci tako zavzeto ustvarjajo novo tovarno, tudi samoupravljanje odlično. Trdno sem bil prepričan, da mora biti proizvajalec, ki se že leta in leta zavestno odločuje delu plače, da bi podjetje hitreje napredovalo, tudi dober samoupravljavec. Pa so mi rekli, da jih na tem področju, kljub visoki zavesti in požrtvovalnosti delavcev, čaka še veliko dela. Nedavno tega je izvršni odbor sindikata ugotovil, da bi bilo prav, če bi bolje uredili informacije, da bi delavci vedno vedeli, o čem sklepa delavski svet. Rekli so, da bo to prvi korak na poti k boljšemu samoupravljanju.

JANEZ VOLJČ

NIHČE NOČE IZ IBI

Zgledna skrb za delavce, ki so zavoljo modernizacije predilnice in tkalnice odveč

V industriji bombažnih izdelkov Kranj so se odločili, da bodo postopoma zmanjšali svoj kolektiv približno za desetino, to je do največ 80 delavcev. Menili so, da pri tem ne bodo imeli težav, saj skoraj po vseh kranjskih podjetjih delavcev zelo primanjkuje. Te dni, ko naj bi prvih osemnajst dobilo odpoved, pa se je pokazalo, da kljub dobrih možnostim za zaposlitev drugod te tovarne nihče noče zapustiti. Le ena delavka se je že prej odločila za zaposlitev v drugi tovarni, med ostalimi so mnoge celo jokale, ko so jim povedali, da bi morale iz IBI.

Poslovni odbor podjetja se je tako znašel pred zelo težko nalogo, saj ni želel prekiniti dobre skrbi za zaposlene, ki je bila ves čas pomemben sestavni del njegove politike vodenja podjetja. Sprejel je več sklepov, ki napovedujejo vso možno skrb za odvečne delavce.

Tako je sklenil, da na seznamu delavcev, ki naj bi odšli, ne bo takih, ki so v podjetju že več kot 10 let in mater z otroki. Podjetje bo vsem pomagalo pri iskanju najbolj ustreznega dela

v drugih tovarnah in jim za dobo priučevanja zagotavljalo razliko do osebnega dohodka, ki ga imajo sedaj. Delavci, ki imajo stanovanja, jih bodo lahko zadržali, stanovanjska posojila pa bodo tisti, ki bodo odšli, odplačevali pod enakimi pogoji, kot člani kolektiva. Vsi tisti, ki bodo menili, da so na seznamu odpuščenih zaradi osebnih razlogov nadrejenih, bodo ostali v podjetju toliko časa, da bodo njihove primere razčistili. V podjetju bodo ostali tudi delavci, ki so bili sprejeti za določeno delo, ki pa zaradi objektivnih vzrokov še ni steklo. Vsa vprašanja v zvezi z novimi zaposlitvami bo urejala kadrovska služba v sodelovanju s sindikalno organizacijo. Posebno zanimiv pa je sklep poslovnega odbora, da naj ne bi odpuščali delavcev, ki so „predani“ podjetju in ki želijo ostati. Zaradi tega sklepa se prav lahko zgodi, da bodo v IBI na koncu morali zmanjšanje števila delavcev prepuščati predvsem rednemu odlivu zaposlenih, saj je ta kolektiv znan po tem, da je zadovoljen z razmerami in dohodki v svoji delovni organizaciji. Dej-

stvo, da ni kandidatov za premostitev v druge kranjske tovarne, pa to še najbolj potrjuje.

Seveda je ob tem nujno treba bolj osvetliti vprašanje, zakaj so se v Industriji bombažnih izdelkov Kranj odločili za zmanjšanje števila delovnih mest. Predvsem gre tu za obsežno modernizacijo tkalnice in predilnice, v katero so vložili okoli 25 milijonov dinarjev. V svojih programih so načrtovali, da bodo delavce, ki jih bodo nadomestili, stroji z večjo stopnjo avtomatizacije delovnih faz, zaposlili pri drugi proizvodnji v novih delovnih prostorih. Ti naj bi bili usposobljeni že pred letom dni, žal, pa jih je kranjsko gradbeno podjetje Projekt zgradilo tako nesolidno, da jih IBI ni pripravljeno uporabljati. V tovarni celo menijo, da bi moral Projekt novo halo v vrednosti 10 milijonov dinarjev podreti in na svoje stroške zgraditi na novo. Ker ni izgledov za skorajšnjo zadovoljivo ureditev tega spora in s tem pogojev za novo proizvodnjo, za racionalno poslovanje pač ni druge izbire, kot zmanjšanje števila zaposlenih. M. S.

Letos 24 milijonov dolarjev

V specializiranih trgovinah v Zvezni republiki Nemčiji se bo predstavila tovarna gospodinjne opreme Gorenje Velenje z zaključenim programom „Gorenje International“

Lani je Tovarna gospodinjne opreme Gorenje poslala na tuja tržišča za 13 milijonov dolarjev izdelkov. V primerjavi z letom 1970 so izvoz več kot podvojili, saj so prodali več kot 500.000 raznih gospodinjnih aparatov. Največ izdelkov so prodali v

Zvezno republiko Nemčijo, in sicer za 6 milijonov dolarjev. Francija in Združene države Amerike pa so se, čeprav so začeli v ti dve državi izvažati šele lani, uvrstili na drugo in tretje mesto med državami, kamor je Gorenje v letu 1971 prodalo največ izdelkov. Med vzhodnoevropskimi državami je med kupci izdelkov Gorenja na prvem mestu Poljska, kamor so prodali tudi licenco za proizvodnjo pralnih strojev in v okviru te pogodbe tudi večje količine pralnih strojev.

Hkrati z naraščanjem proizvodnje računajo v tem letu v Gorenju tudi na nadaljnje povečevanje izvoza. Predvideno je, da bodo prodali na tuje okrog milijon gospodinjnih aparatov v vrednosti 24 milijonov dolarjev. Med novimi izdelki bodo poslali na tuje skrinje za zmrzovanje in nekatere nove vrste malih gospodinjnih aparatov.

Čeprav bo težišče izvoza iz Tovarne gospodinjne opreme Gorenje Velenje še zmeraj Zvezna republika Nemčija, saj proizvodni program najbolj ustreza temu tržišču, pa bodo namenili več pozornosti tudi prodaji na tržiščih Francije in Velike Britanije, predvsem s prilagoditvijo proizvodnega programa željam in zahtevam kupcev iz teh držav. V tem letu bodo, kot računajo, iz Gorenja izvozili večjo pošiljko štedilnikov tudi v Sovjetsko zvezo.

Doslej je Tovarna gospodinjne opreme Gorenje Velenje prodajala v Zvezni republiki Nemčiji izdelke v glavnem velikim blagovnim hišam, težišče prodaje posebnega zaključenega programa „Gorenje International“ pa bo v specializiranih trgovinah. V ta namen je Gorenje v preteklem letu v Zvezni republiki Nemčiji ustanovilo tudi svoje predstavništvo, ki naj bi pospeševalo prodajo izdelkov specializiranim trgovskim hišam.

(vs)

Kaj pa termoelektrarna Šoštanj IV?

Ko smo zadnjič poročali o začetku obratovanja Termoelektrarne Šoštanj III, nam je ostal odgovor na vprašanje: kaj pa TE Šoštanj IV?

Med gradnjo TE Šoštanj III so začeli s pripravami na gradnjo četrte faze termoelektrarne Šoštanj, moči 320 MW. Letos bi bilo treba zaključiti vse priprave, prihodnje leto pa začeti z deli, da bi imeli zadosti električne energije do takrat, ko bo začela obratovati naša prva nuklearna elektrarna v Krškem. Vprašanje pa je, če bo mogoče zgraditi novo Termoelektrarno Šoštanj IV do leta 1975, to je v času, kot je predvideno z energetske bilanco.

Po dograditvi četrte faze bi imela Termoelektrarna Šoštanj moč 730 MW, na leto pa bi v njej proizvedli okrog 4,5 milijarde kWh električne energije.

Nadaljnja širitev Termoelektrarne Šoštanj pa je pomembna tudi za velenjske rudarje. Na kraju izkopa je tako zagotovljena predelava lignita v kvalitetnejše oblike energije, s tem pa tudi perspektiva velenjskega premogovnika za daljše razdobje. Po dograditvi 3. faze bodo v Šoštanju pckurili okrog 2,5 milijona ton lignita, po letu 1974, ko naj bi začela obratovati nova Termoelektrarna Šoštanj IV, pa nad 4 milijone ton velenjskega lignita.

M. L.

šport za vsakogar

TRIM

športna značka

TRIM – ŠPORT ZA VSAKOGAR

Vzporedno z izpolnjevanjem kartona za značko TRIM, to je osnovno obliko TRIMA, teče v Mariboru, Ravnah, Murski Soboti, Velenju, Celju, v ljubljanskem Satumusu ter ljubljanskem garnizonu JNA tekmovalce za športno značko TRIM. Tekmovalci temelji na izkušnjah tekmovalca za sindikalno športno značko v Celju, kjer je tudi vznikla pobuda, da to tekmovalce kot sestavni del TRIMA za jema vso republiko.

In kako osvojiti športno značko TRIM?

Ce ste se odločili poleg značke TRIM osvojiti tudi športno značko TRIM, upoštevajte naslednja pravila:

– Za športno značko TRIM je potrebno osvojiti določeno število točk na osnovi športnih dosežkov in izpolniti pogoje za značko TRIM (opraviti najmanj 150 TRIM aktivnosti). Vsako leto sodelujete v obeh akcijah istočasno. Obe znački boste prejeli hkrati prihodnje leto.

– Točke za športno značko TRIM zbirate v osmih panogah, v katerih lahko prejmete odlično, dobro ali zadovoljivo oceno. Panoge lahko izbirate po lastni želji in sposobnosti, sodelovati pa morate v najmanj štirih navedenih panogah, ne glede na zbrano število točk, sicer ne morete osvojiti značke.

– Zgolj za udeležbo na tekmovalcu v določeni panogi je že zagotovljeno minimalno število točk. Za zlato značko morate doseči najmanj 60 točk, za srebno 40, in za bronasto značko najmanj 20 točk.

– Rezultate lahko dosežete na katerem koli organiziranem tekmovalcu, evidenco o tekmovalcu pa mora voditi na posebnem kartonu organizacija, v okviru katere sodelujete, lahko jo vodite tudi sami na svojem kartonu ŠPORTNI DOSEŽKI.

– Večina bo sodelovala v okviru svoje sindikalne, telesnovzgojne ali druge organizacije. Če rekreacija pri vas ni organizirana, se poskusite priključiti drugi organizaciji, ki bo vodila za vas evidenčni karton in vam tudi podelila značko. Lahko sodelujete tudi samostojno in se vključite v razna tekmovalca drugih organizacij ali v občinska tekmovalca za značko. Organizatorji tekmovalca vam morajo vpisati in potrditi rezultat.

– Rezultate lahko dosežete večkrat, v karton vpišete tri, od katerih pa se za točkovanje štejejo le najboljše.

Tekmovalci so razporejeni v štiri starostne kategorije. Norme v posameznih panogah niso za vse enake, prilagojene so spolu in starostnim kategorijam. Pri starostnih kategorijah veljajo tista leta starosti, ki jih tekmovalci dopolnjuje v tekmovalnem letu.

Pri plavanju, teku, kolesarjenju in TRIM stezi se časi zaokrožijo navzgor.

Več o tem, kako osvojite športno značko TRIM, vam bo v prihodnji številki našega tednika poročal Tone Goršič, strokovni sodelavec OSS Celje.

Rekreacija v TAP Ptuj

V delovnem kolektivu TAP Ptuj je zaposlenih nekaj več kot 800 ljudi, ki imajo v prostem času lepe možnosti športne dejavnosti. Da bi lahko realno ocenili delo sindikalne organizacije v smeri športne rekreacije, izletništva in letovanja, smo se pogovarjali s predsednikom sindikalne organizacije Ivartnikom

in predsednikom športne komisije Klaričem.

Zanimanje članov kolektiva za športne sindikalne igre je veliko. Redno sodelujejo v okviru internih tekmovalcev kot tudi občinskem merilu. V popoldanskem času je največ zanimanja za nogomet, kjer je lani sodelovalo 11 ekip z več kot 100 za-

poslenimi. Tudi v košarki, namiznem tenisu, streljanju, kegljanju in rokometu radi tekmujejo. V preteklem letu so bili športniki podjetja TAP najboljši v okviru tekmovalcev OSS Ptuj, kljub temu, da se pri svojem delu srečujejo s številnimi problemi.

Delavci še nimajo svojih

igrišč, zato redno vadijo na igriščih SD Drava, kar siromaši že tako skromna sredstva. Košarkarji so gostovali oziroma trenirali v 13 km oddaljenem Podlehniku, ker v Ptuj niso mogli dobiti telovadnice. Če povemo še to, da so v 1971. letu porabili za športno dejavnost v TAP nekaj manj kot 4.000 tisoč din za vso dejavnost od igrišč, opreme itd., potem vidimo, da so precej prispevali tudi športniki sami.

V letošnjem letu bodo organizirali številna interna tekmovalca v okviru kolektiva ter sodelovali na vseh tekmovalcih v okviru OBSS Ptuj, kjer branijo prvo mesto v skupnem plasmaju. Posebno pozornost bodo posvetili akciji TRIM, za katero je precej zanimanja med člani kolektiva. V planu imajo tudi izgradnjo športnih igrišč za rokomet in odbojko

Prav tako organizirajo številne izlete povezane s športnimi tekmovalci in družabnim življenjem. Smučarskih poletov v Planici se je udeležilo več kot 60 ljudi, organizirali pa bodo še izlete v planine, Kočevski Rog ter v bolnišnico Franja.

V času letnih dopustov lahko člani TAP preživijo počitnice na morju v Biogradu, kjer imajo lasten dom, ki ga bodo letos obnovili. Vsak član kolektiva prejme blizu 450 din regresa za letovanje, kar ni veliko v primerjavi z drugimi kolektivi, vendar se ta vsota tudi letos ne bo povečala, ker se v kolektivu srečujejo s številnimi finančnimi problemi.

R. J.

DOSLEJ NAJBOLJŠI PREDSTAVNIKI NANOSA

Na tradicionalnih delavskih športnih igrah postojnske občine vlada največje zanimanje za tekmovalca v kegljanju, kjer sodeluje skoraj 200 udeležencev iz 20 sindikalnih organizacij.

Doslej vodijo v moški konkurenci delavci Nanosa, ki so podrlj 1193 kegljev, takoj za

njimi so lanski zmagovalci iz SGP Gradnje z 1185 keglji, tretji je Javor (1150 kegljev) itd.

V ženski konkurenci pa so zaenkrat najboljše delavke Gradnje s 475 podrtimi keglji pred Nanosom 461 itd.

Med posamezniki, ki dose-

gajo v poprečju boljše rezultate kot lani, vodita Mihelj (Nanos) in Kaluža (Perutninarski kombinat Pivka) z 217 podrtimi keglji, tretji je Janev (Gradnje) 214, četrti in peti Možina (Postojnska jama) in Evangelist (Gradnje) 208 kegljev itd.

Med ženskami, ki jih letos tekmuje precej več kot lani, vodi Čepirlo (Javor) 187 podrtih kegljev, druga je Tasevska (Gradnje) 184 itd.

Tekmovalca v kegljanju se bliža koncu. Vrstni red lahko spremenijo še kegljači HGP Kras, ki so bili lani med moškimi tretji, med ženskami pa prvi ter Gradis, med katerimi je lani v konkurenci posameznikov zmagal Hape.

Vsi udeleženci tekmujejo na 50 lučajev, od tega 25 metov na polno in 25 metov na čiščenje. Tekmovalca vodi tekmovalna komisija v sestavi Uhelj, Možina in Evangelist.

Ed

MUTA OB DRAVI

Pernat prvak v veleslalomu

V nedeljo, 19. marca 1972 je bilo na ribniškem Pohorju občinsko prvenstvo v veleslalomu, ki ga je priredila ObZTK Radlje ob Dravi. Tekmovalca se je udeležilo več kot 30 tekmovalcev.

Tekmovalca je sicer lepo uspelo, vendar bi lahko pripomnili naslednje: društva Partizan in ŠSD ter mladinski aktivni so bili obveščeni o tekmovalcu pravočasno, vendar tekmovalcev le niso vsi prijavi. Tako je bilo na startu samem še nekaj dodatnih prijav. ObZTK Radlje pa za zmagovalce ni pripravila diplom, češ da jih pač enostavno ni mogoče dobiti.

Kljub temu pa smo videli na startu zbrane najboljše smučarje iz občine. Za presenečenje je poskrbel mladi član Pernat iz Mute, ki je letos zelo uspešno nastopil tudi na drugih tekmovalcih (Kovaške igre, prvenstvo Gorenja, republiško prvenstvo Zveze tabornikov).

Rezultati:

Mladinci: 1. Požgan (Muta) 46,0, 2. Brodar I (Vuzenica) 47,6, 3. Brodar II. (Vuz.) 48,1. Člani: 1. Pernat (Muta) 41,7, 2. Tomažič (Vuzenica) 42,0, 3. Javornik (Vuhred) 46,2.

Med članicami je bila prijavljena samo Rozmanova iz Mute.

HINKO J.

V vodstvu GO Črna

V okviru sindikalnih medobratnih športnih iger Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec so se gozdarji pomerili v pokritem bazenu v plavanju. Med šestimi ekipami je bila najhitrejša četvorka Uprave GG, sledijo strojni obrat, GO Mislinja itd. V skupni razvrstitvi vodi po peti športni panogi GO Črna z 68 točkami pred Upravo GG 63, GO Mislinja 50 točk itd. V naslednjem kolu se bodo gozdarji pomerili v Vuhredu in streljanju z zračno puško.

Nikakor ni naključje, da je bilo prvo svetovno prvenstvo v smučarskih poletih prav v naši Planici, v zibelki skalalnega sporta.

Do tistega dne, ko so postavili na veliki smučarski skalalnici „nekje v Julijskih Alpah“ prvi svetovni rekord, je res le malokdo vedel za našo lepo dolino pod Poncami. Samo rateški kmetje, pa planinci in smučarji so vedeli za ime nenaseljene doline, ki se širi od Tamarja proti Ratečam.

Meseca maja leta 1934 je skočil na novi skalalnici v Planici Norvežan Birger Ruud 92 metrov, kar je bilo za vso svetovno in seveda domačo javnost naravnost nezasišano. „Kje vendar leži ta Planica...?“ so se vsi spraševali.

Še bolj je zaslovela Planica dve leti pozneje, ko so tu na „mamutski“ skalalnici prvi preskočili 100 metrov. To je bilo takrat nekaj fantastičnega.

Zmaga pod Poncami

Tako je postala naša Planica čez noč središče skalalnega sporta v Srednji Evropi. Njena velika skalalnica pa je bila „najbolj slavna in najbolj fantastična“.

Razvoj, ki se je začel skoraj pred štirimi desetletji v naši Planici, je potlej ubral svojo pot in ponazarja hotenja športnikov samih. In tako ni slučaj, kot smo že poudarili, da so na kongresu mednarodne smučarske zveze v Opatiji spontano in enoglasno izbrali za I. svetovno prvenstvo v smučarskih poletih Jugoslavijo, kar z drugimi besedami pomeni dolino pod Poncami, zibelko smučarskih poletov.

In kaj lahko ob koncu zapišemo o pravkar minuli prireditvi v Planici? Nedvomno to, da so se naši športni delavci in organizatorji znova zares odrezali. Vse je že kazalo, da bo toplo sonce izbrisalo s strmega pobočja velikanske še zadnji sneg in s tem onemogočilo napovedano prireditev, pa se organizatorji niso pustili. Dneve in dneve so z rokami našali sneg na skalalnici, jo reptali, gladili, obdelovali s kemikalijami, ščitili pred neizprosnim soncem in končno – zmagali. Pravzaprav tako kot vselej doslej. Morda le s to razliko, da še nikoli ni šlo tako zares...

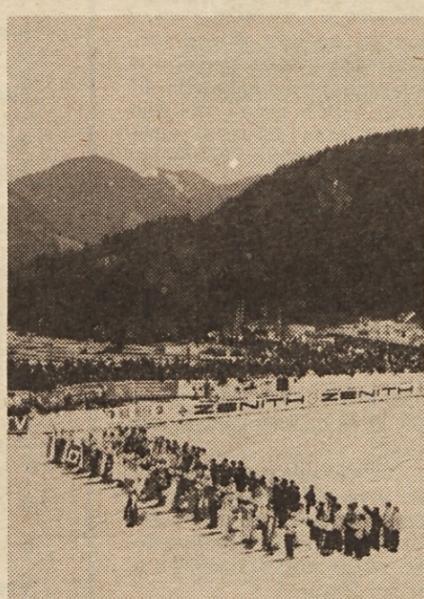
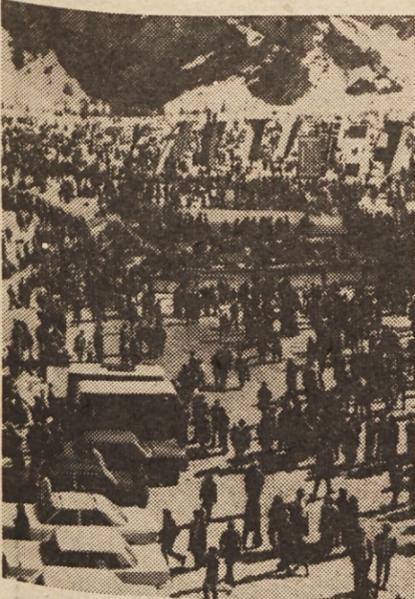
VELENJE

Priprave na ustanovitev telesnokulturne skupnosti

V Velenju so že začeli s pripravami na ustanovitev temeljne telesno kulturne skupnosti. Skupščina občine Velenje je imenovala člane iniciativnega odbora za ustanovitev te skupnosti.

Naloga iniciativnega odbora je izdelava začasnega poslovnika, izvedba ustanovne skupščine, izdelava predloga statuta temeljne telesno kulturne skupnosti in priprava gradiva o stanju in razvoju telesne kulture na področju občine Velenje, o čemer bo na eni od prihodnjih sej razpravljala velenjska občinska skupščina.

SP PLANICA 1972

Kljub temu, da je spomladansko sonce letos močno ponagajalo organizatorjem I. svetovnega prvenstva v smučarskih poletih, pomeni Planica 1972 velik uspeh naših požrtvovalnih telesnovzgojnih delavcev in organizatorjev ter obenem tudi velik uspeh našega skalalnega sporta sploh.

V treh dneh je obiskalo dolino pod Poncami več kot 100 tisoč ljudi, precej več kot kdaj-

koli doslej. In nikomur ni bilo žal, da si je ob prelepem vremenu ogledal polete na naši velikanski, na največji skalalnici na svetu (zgoraj levo).

Vsako pristo minuto so izkoristili organizatorji za urejanje zaletišča in ogromnega doskočišča, saj je bila od urejenosti skalalnice odvisna varnost poletov in ne navsezadnje tudi njihova dolžina. Pomanjkanje snega je povzročalo vsem izred-

no hyde preglavice. Zadnji dan svetovnega prvenstva je bila snežna odeja na doskočišču namreč že tako tanka, da so skoznje pokukali prvi nežni cvetovi teloha. Skratka, dela na skalalnici je bilo pred in v času prvenstva več kot dovolj (v sredini).

Lep in svečan je bil tudi ključek I. svetovnega prvenstva v smučarskih poletih (posnetek desno). Zlato je pripadlo naj-

boljšemu med najboljšimi, imenitnemu športniku, skakalcu Steinerju iz Švice, medtem ko si je namreč najuspešnejši skakalec, Peter Stefančič, priboril več kot solidno 10. mesto. In s tem je bilo velikega slavlja v Planici za letos konec. Skakalci in ljubitelji belega sporta so se porazgubili, ob slovesu pa si niso pozabili zajeleti: na svidenje prihodnje leto v Oberstdorfu! – (Tekst in foto: A. Ul.)

Prvo pomladansko cvetje je prava paša za tiste, ki si pripravljajo herbarij — A. AGNIČ

PO SLEDI ZAPISA

Le zakaj bi se šli noje?

Pod tem naslovom smo dne 4. marca letos objavili zapis, ki ga je pobudilo pismo našega poverjenika MARTINA HENTAKA iz Podjetja za popravilo voz iz Ptuja. Med drugim nam je pisal:

„Sporočam vam, da so naši naročniki ob dogajanju s samoupravnimi sporazumi nezadovoljni, ker izgubljajo pri osebnih dohodkih po novih merilih delitve. Zato odpovedujemo naročnino na časopis Delavska enotnost. In ker se vsakdo prostovoljno odloča, ali se bo na list naročil ali ne, sem kot poverjenik prisiljen odjaviti vse dosedanje naročnike.“

Kmalu po objavi tega dela pisma nam je pisal PETER VIRTIC, predsednik osnovne sindikalne organizacije iz Podjetja za popravilo voz v Ptuj. Med drugim nam piše:

„Članek ni vzbudil pozornosti samo med prizadetimi naročniki, marveč so o njem razpravljali domala vsi člani kolektiva... Tudi mi želimo pojasniti, kako je prišlo do pisma Martina Hentaka v vašem listu. Pregledali smo spisek vaših naročnikov ter preverili njihove osebne dohodeke v letošnjem letu. Primerjava z minulim letom je pokazala, da je le malo teh, ki so izgubili na višini, več je teh, ki so celo pridobili. Iz tega sledi, da bo treba iskati vzroke za odpoved časopisa drugje. Na osnovi dokazanih ugotovitev smo vprašali Martina Hentaka, ali še lahko trdi, da je prišlo do odpovedi časopisa DE zaradi nezadovoljstva ob samoupravnih sporazumih. Povedal je, da je kot poverjenik le verjel izjavam naročnikov. Navedel pa je, da je vzrok nezadovoljstva pri delavcih v našem podjetju

tudi povišanje cen življenjskim artiklom, ki najbolj prizadene delavca. Tudi po našem mnenju, poudarja v pismu Peter Vrtič, je prav naraščanje cen večji vzrok za nezadovoljstvo pri delavcih, kot pa samoupravni sporazumi...“

NIKOLI NI PREPOZNO

Ko smo dobili pismo našega poverjenika iz Podjetja za popravilo voz, smo si v uredništvu dejali „nikoli ni prepozno“ in urednik me je poslal v Ptuj, da se prepričam, zakaj so delavci v tej delovni organizaciji nezadovoljni. Predsednik osnovne sindikalne organizacije Peter Vrtič je iz omare v svoji pisarni potegnil zajeto mapo zapisnikov sej osnovne sindikalne organizacije, kjer so bile tudi vse pripombe v zvezi z njihovim samoupravnim sporazumom. Razgovoru se je pridružil še tajnik osnovne sindikalne organizacije in Martin Hentak, ki je tudi član izvršnega odbora. Še preden se je PETER VRTIČ dotaknil pripomb na njihov samoupravni sporazum, je dejal:

„Za to, da je Martin Hentak pisal uredništvu vašega lista, smo zvedeli šele, ko je bil del njegovega pisma objavljen v Delavski enotnosti. Ni govora o tem, da bi bila Delavska enotnost kriva, če smo mi nezadovoljni s samoupravnim sporazumom...“

„Pa ste nezadovoljni?“ sem ga prekinil.

„Ne bi mogel govoriti o nezadovoljstvu med delavci, saj smo osnutek tega sporazuma obravnavali na množičnem sindikalnem sestanku, kjer je imel možnost povedati vsak svoje mnenje, tudi Martin Hentak. Takrat

bistvenih pripomb s strani zaposlenih v našem podjetju na osnutek samoupravnega sporazuma ni bilo.“

Predsednik Peter Vrtič brska po zapisniku, da bi morda le izluščil kakšno pripombo. Najde jo:

„Morda je edina bistvena pripomba ta, da nam samoupravni sporazum ne priznava dodatka za težavne pogoje dela, kot ga le-ta priznava za delavce, zaposlene v transportnih podjetjih Združenega železniškega transportnega podjetja. Hočem reči, da so tudi v našem podjetju za popravilo voz na nekaterih delovnih mestih pogoji dela zelo težki. Nekateri delavci so stalno izpostavljeni mrazu in vročini. To bi morali upoštevati tudi v samoupravnem sporazumu. Res pa je, da so s samoupravnim sporazumom precej pridobili delavci z nizkimi osebnimi dohodki, tisti z najvišjimi pa so nekaj izgubili, kar pa seveda doslej še ni povzročilo vroče krvi.“

MARTIN HENTAK pa tako gleda na samoupravni sporazum:

„Sem kvalificiran strugar in sem pred samoupravnim sporazumom zaslužil na mesec več kot 1600 dinarjev. Zdaj pa dobim celega stotaka manj. To se mi ne zdi prav...“

PETER VRTIČ pa je obema pojasnil:

„Do teh razlik v osebnih dohodkih je prišlo zaradi tega, ker še nimamo verificiranega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov s strani Združenega železniškega transportnega podjetja v Ljubljani. Zdaj vsi dobivamo le akontacije na osebne dohodeke in se je prav lahko zgodilo, da so nekateri delavci v

Ste že bili na Daljnem vzhodu? Bi želeli preživeti nekaj dni, denimo v Tokiu? Saj ni treba, da bi veliko storili: izpolnite eno od naročilnic in nam jo pošljite! Morda se prav vam izpolni želja.

Sicer pa je potovanje v Tokio samo eno od presenečenj nagradne igre, ki jih je pripravila Delavska enotnost za svoje prijatelje. Saj niste pozabili, da praznuje Delavska enotnost 20. novembra letos svojo 30-letnico. Tudi vi se uvrstite v krog njenih prijateljev, postanite bralec našega tednika, naročite se nanj! Razen tega, da vas Delavska enotnost sproti seznanja z aktualnimi dogajanja v našem podjetju, v vašem kraju, v vaši občini, v organizaciji, vas vsak mesec tudi nagradi.

Za nami je že prvo kolo naše nagradne igre. Še osemkrat imate priložnost. Ne zamudite je!

V DRUGEM KOLU SMO PRIPRAVILI

V sredo, 19. aprila ob 12. uri bomo v uredništvu spet žrebali. Tokrat bomo izžrebali:

— 10 starih in novih naročnikov, od katerih bo vsak prejel bogato kolekcijo proizvodov uglednega proizvajalca alkoholnih pijač — podjetja DANA iz Mirne na Dolenskem, uredništvo Delavske enotnosti pa bo vsakemu izžrebancu zagotovilo tudi brezplačno naročnino na naš list za naslednjih 12 mesecev;

— 2 kupona zbiralcev novih naročnikov, ki ju čakata dve enakovredni nagradi: za vsakogar kolo poni — visokokvalitetni izdelek ljubljanske tovarne UNIS-ROG.

IZ PROPOZICIJ NAGRADNE IGRE

Pred mesecem smo v uredništvu namestili dva velika bobna sreče in ju napolnili z bogatimi nagradami.

Prvi boben sreče je namenjen našim novim in starim naročnikom.

Drugi boben sreče pa je namenjen zbiralcem novih naročnikov.

Prvi boben sreče je rezerviran za vsakogar, ki naroči Delavsko enotnost na dom in ki plača za prihodnjih 12 mesecev celoletno naročnino 26 dinarjev. To pa je tudi boben vseh, ki so naročnino na Delavsko enotnost že doslej sami plačevali, obnovili pa so jo tudi za letos.

Drugi boben sreče je rezerviran za tiste, ki zbirajo ali bodo zbirali nove naročnike. Vsakdo lahko sodeluje v naši igri, samo da med svojimi znanci, prijatelji, tovariši, sodelavci zbere po pet novih naročnikov na Delavsko enotnost, ki bodo poravnali celoletno naročnino na naš list. Za vsakih pet na novo zbranih naročnikov bo vsak zbiralec avtomatično prejel lepo knjižno nagrado. Vsakih novih pet naročnikov seveda zagotavlja zbiralcu nov kupon pri nagradnih žrebanjih in prinaša novo knjižno nagrado.

Povedati pa moramo, da vsi, ki smo jim namenili bobna sreče, lahko sodelujejo do konca naše nagradne igre, to je do 20. novembra letos. Pravico do nadaljnega žrebanja izgubi samo novi ali stari naročnik, ki mu je žreb že dodelil nagrado. Zbiralcem novih naročnikov pa bomo uničili samo kupon, ki je bil izžreban — vsi drugi pa ostanejo v bobnu do konca igre!

NAGRADE TUDI ZA OBČINSKE SVETE

V naši nagradni igri pa smo pripravili nagrade tudi za občinske sindikalne svete, ki širijo svoj list med članstvom. Nagradili bomo:

— občinski sindikalni svet, na območju katerega se bo letos najbolj dvignil odstotek naročnikov v primerjavi s številom zaposlenih;

— občinski sindikalni svet, kjer se bo letos najbolj dvignilo število naročnikov.

Prve nagrade bomo podelili ob koncu junija — dva družinska šotora. To pa sta seveda samo „tolazilni nagradi“, kajti glavni nagradi bomo podelili ob sklepnih slovesnostih za 30. obletnico Delavske enotnosti.

NAROČILNICA ZA NOVE NAROČNIKE

Naročam Delavsko enotnost

Ime in priimek:

Točen naslov:

Naročnino za 12 mesecev v znesku 26.— din bom poravnal na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Ime in priimek

Naslov

Podpis

1

2

3

4

5

Vsak novi naročnik potrdi zbiralcu naročnikov s podpisom svoj pristanek in sam vplača naročnino za 12 mesecev na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Ime, priimek in točen naslov zbiralca naročnikov:

DE

DELAVSKA ENOTNOST

POSEBNA IZDAJA

II. konferenca Zveze sindikatov Jugoslavije

Milan Vukasović:

SINDIKATI V SAMOUPRAVNEM DRUŽBENOPOLITIČNEM IN EKONOMSKEM SISTEMU

Referat na II. konferenci Zveze sindikatov Jugoslavije

Druga konferenca Zveze sindikatov Jugoslavije zaseda v času velikih družbenoekonomskih in političnih sprememb, ki jih uveljavljamo zato, da bi okreplili in utrdili položaj delavskega razreda v samoupravljanju in v celotni družbeni reprodukciji. Naša konferenca sledi nekaterim zelo pomembnim dogodkom in zasedanjem: II. kongresu samoupravljalcev, sprejemu ustavnih dopolnil, XXI. seji predsedstva ZKJ, II. konferenci ZKJ, novim rešitvam v ekonomskem sistemu in v razvojni politiki ter sila dinamični družbenopolitični aktivnosti po vsej državi, ki je usmerjena v uresničevanje sprejetih sklepov in stališč. Posebno spodbudo aktivizaciji sindikatov so dale inspirativne besede in ocene tovariša Tita na razširjeni seji predsedstva našega sveta ob koncu minulega leta.

Omenjena zasedanja, vsako s svojega zornega kota, so prispevala k afirmaciji samoupravne ideologije našega delavskega gibanja, spodbudila so odločen boj za odstranjevanje različnih protisamoupravnih sil in teženj iz naše socialistične družbe. Zdaj so mnoge težave in protislovja našega samoupravnega razvoja bolj jasne, jasneje idejnopolično opredeljene in ovrednotene, čedalje več je tudi praktičnih akcij. V celoti vzeto so naše družbeno-politične razmere realno ovrednotene, neposredne naloge in akcije pa smo začeli veliko bolj

podrobno opredeljevati. Čeprav so še sporna in nerešena vprašanja, zlasti v gospodarstvu, pa je vseeno odločilno to, da so sedanja politična gibanja odprla široko fronto boja za samoupravne socialistične odnose in za uveljavitev vodilne vloge delavskega razreda v družbi. Lahko tudi rečemo, da smo pri tem že dosegli prve rezultate.

V sedanjih razmerah, ko subjektivne sile čedalje bolj usklajujejo in sinhronizirajo svoje akcije v boju za uveljavitev vodilnega položaja delavskega razreda in ko celotno politično gibanje razreda temelji v njem samem in služi izpovedovanju in uresničevanju njegovih sedanjih in zgodovinskih ciljev, postajajo vloga, dolžnosti in naloge sindikatov veliko bolj zahtevne in odgovorne. Delavski razred, ki mora narediti nove korake v revolucionarni preobrazbi družbe in samega sebe, potrebuje tak sindikat, ki bo skrbel za njegovo usposabljanje in ki mu bo omogočil, da bo tudi opravil to svojo nalogo. Sindikati očitno ne morejo tega storiti samo z izboljšanjem stila in metod dela. Nujno je, da se tudi sindikati preobrazijo, predvsem kar zadeva vsebino njihovega dela, v dominantno, vplivno in učinkovito organizacijo delavskega razreda, da izhajajo iz neposrednih interesov in akcijske enotnosti delavskega razreda ter da so notranji odnosi, delovanje članstva in organizacija v skladu z načeli, za katere

se sicer sindikati zavzemajo, oziroma ki naj vladajo v samoupravni demokratični družbi.

Ekonomski in družbeni položaj delavskega razreda je najpomembnejše merilo idejnopoličnega angažiranja sindikatov kot najširše organizacije razreda in družbenoekonomskih ter socialno političnih odnosov v družbi. Izhajajoč iz tega, so si sindikati prizadevali, da bi bila njihova politična stališča o ekonomskem in socialnem položaju delavcev kar najbolj jasna, zlasti pa so si prizadevali, da bi se akcijsko usposobili za uresničevanje svoje politike.

Dejstvo je, da so delavski razred in delovni ljudje s svojim delom, s svojo ustvarjalnostjo in samoodpovedanjem v relativno kratkem obdobju spremenili podobo Jugoslavije. Prišlo je do vsestranskih progresivnih sprememb, in to predvsem v socialno-ekonomski in kvalifikacijski strukturi naše družbe. Iz ekonomsko in kulturno nerazvite agrarne države se je Jugoslavija razvila v industrijsko srednje razvito državo z veliko bolj modernim kmetijstvom. Nekmečko prebivalstvo se je povečalo od 35 % v letu 1950 na 63 % v letu 1971. Delavski razred je postal veliko bolj številan in čedalje bolj se preobraža v moderen delavski razred, znatno pa so se tudi povečali potenciali intelektualnega ustvarjanja.

V dvajsetih letih samoupravnega razvoja se je družbeni proizvod celotnega gospodarstva Jugoslavije povečal za 3,5-krat, industrijska proizvodnja pa za približno 6-krat. Te in druge velike rezultate moramo vselej upoštevati, torej tudi tedaj, ko govorimo o naših težavah in pretresih v družbeno-ekonomskih odnosih.

Kljub tem in drugim progresivnim spremembam ter pomembnim rezultatom našega razvoja pa družbeno-ekonomski položaj delavskega razreda še ni zadovoljiv:

- ekonomska osnova samoupravljanja se po reformi ni bistveno povečala, saj delovne organizacije tudi zdaj sodelujejo v družbenem proizvodu le z 58 %;

- približno dve tretjini skupnih gospodarskih investicij tudi dandanes financiramo iz sredstev bank in družbenopolitičnih skupnosti;

- denarna akumulacija gospodarskih organizacij je sodelovala v skupni akumulaciji v letu 1965 s 63 % v letu 1970 pa se je zmanjšala na 45,2 %.

- obveznosti delovnih organizacij, ki izvirajo iz posojil, znašajo v mnogih panogah pa tudi v nekaterih dejavnostih celo več kot sredstva, ki ostajajo v njihovih skladih;

- etatiistična pooblastila in posredništvo pri razpolaganju s presežkom dela, ki se odraža v obliki različnih skladov, oročanja in prelivanja sredstev, so še dandanes sila velika.

Razumljivo je, da v takšnih razmerah vpliv delavskega razreda ni mogel postati odločilen na ekonomske, s tem pa tudi ne na politične odločitve v družbi. O tem je bilo govora tudi na II. konferenci

Zveze komunistov Jugoslavije in v razpravi velikega števila delavcev, ko so obravnavali teze za današnjo konferenco.

Sindikati so nekajkrat ugotavljali razkorak med povečanimi proizvajalnimi silami družbe in med dejanskim ekonomskim in družbenim položajem delavskega razreda kot celote, zlasti pa njegovih posameznih delov. Na II. kongresu samoupravljavcev je bilo to tudi vsestransko argumentirano. Kmalu bo minilo leto od tega pomembnega zasedanja, ki je nakazalo perspektivo in utrdilo zapiranje delavskega razreda v bodočnost. Ocene, stališča in sklepi, zasnovani na razpravi delavcev na kongresu, pa so še vedno realni, družbenoekonomsko in politično aktualni. In kljub temu, da ti problemi še naprej tarejo večji del delavskega razreda, pa se problemi in težave, ki smo jih tedaj nakazovali, le počasi rešujejo in celo omalovažujejo.

Kongres samoupravljavcev je pripravljala tako rekoč celotna družba, vse njene družbenopolitične organizacije in predstavniška telesa - ni pa bilo nato organizirane aktivnosti pri uresničevanju sklepov kongresa. Tako ne more več dalje! Na tej konferenci moramo povedati, kdo nasprotuje, kdo odriwa delavski razred v delovni organizaciji, občini in v širši skupnosti, zlasti pa v centrih finančne in gospodarske moči. To moramo storiti, da bi lahko mobilizirali delavski razred, da si bo z organizirano akcijo, predvsem pa z razvojem samoupravljanja izbral drugačen ekonomski in družbeni položaj, kot ga ima danes. To smo dolžni storiti vsi - od samoupravnih organov v delovnih organizacijah do zvezne skupščine - kritično moramo analizirati svojo aktivnost pri uresničevanju sklepov II. kongresa samoupravljavcev.

Posebej je treba poudariti, da je neugoden ekonomski položaj delavskega razreda posledica stihijnega prestrukturiranja družbenega dela in ekonomsko neracionalne distribucije presežkov dela. Visoka udeležba neproduktivnega dela v družbenem delu ter njegova nizka materialna osnova omogočata tudi izrazitejše delovanje tehnokratskih in birokratskih sil.

V takih okoliščinah je stopnja samoupravne integracije nizka, samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje pa se kljub začetnim rezultatom zelo počasi uveljavlja. Ohranjajo se tudi neenaki pogoji gospodarjenja, gospodarstvo pa se pogosto zapira v ozke teritorialne meje ali znotraj panog, le malo se izkorišča kapacitete in druge možnosti ter predvsem skupna proizvodna vlaganja itd. Tudi odnose med gospodarstvom in drugimi družbenimi dejavnostmi še vedno in v velikem obsegu krojijo odločitve državnih organov. Prav odločitve državnih organov povzročajo, da je velik del presežka dela izven pristojnosti neposrednega odločanja delavcev, to pa ovira delavski razred v prizadevanjih, da bi s samoupravnimi sporazumi in z družbenimi dogovori ter na podlagi skupnih inte-

resov urejal odnose z družbenimi dejavnostmi. Neupoštevovanje načela, da delavec v združenem delu razpolaga s celotnim ustvarjenim dohodkom, se prav gotovo neugodno odraža na družbenoekonomske pa tudi na politične odnose v družbi, saj se s tem krepi etastični položaj države, preprečuje se integracija delovnih ljudi z materialnega področja z delovnimi ljudmi s področja izobraževanja, znanstveno-raziskovalnih dejavnosti, zdravstva, kulture in drugih družbenih dejavnosti.

Znano je, da dosedanje rešitve v gospodarskem sistemu in številni instrumenti ekonomske politike niso dali zadovoljivih rezultatov glede krepitve ekonomskega in družbenega položaja delavcev. Ekonomska moč je bila v večjem obsegu prenesena z državnih organov le na banke in druge centre odtujene finančne moči. V sindikatih smo takšen proces ocenili kot razvrednotenje družbenih in ekonomskih načel reforme, kot blokiranje razvoja samoupravljanja, kot odtujevanje dohodka in ohranjanje mnogih privilegijev.

Uresničevanje ustavnih amandmajev bo dolgoročno na politična bitka za bistvena vprašanja nadaljnega razvoja samoupravnega socializma in zatorej tudi trajna in najpomembnejša neposredna naloga sindikatov. Sindikat v delovnih kolektivih se zavzema, da se sprejmejo tiste njihove rešitve, ki dejansko odražajo trenutne in trajne interese delavcev, saj se bo v tem primeru bistveno spremenil družbeno-ekonomski položaj delavcev, zagotovili bomo neposredno samoupravljanje in samoupravno povezovanje z družbenega dela v vseh dejavnostih. Sindikat se prav tako zavzema, da vnesemo v rešitve, s katerimi se uveljavljajo in konkretizirajo ustavni amandmaji – zlasti kadar gre za temeljno organizacijo združenega dela, za minulo delo, za združevanje dela in sredstev ter drugo – več poslovnosti in več izsledkov znanstveno-tehničnega progressa. S tem se zagotavlja tudi večja socialna varnost delavcev, večji dohodek, vsi subjekti družbene reprodukcije pa sprejemajo tudi večjo odgovornost.

Naše sedanje ekonomske razmere izpričujejo, da postopoma, z mnogimi težavami in nasprotovanji vendarle uresničujemo politiko stabilizacije, da pa so hkrati še vedno očitni mnogi elementi nestabilnosti, inflacije, porabe, ki presega ustvarjeni dohodek, čedalje bolj izrazite nelikvidnosti itd. Izhajajoč iz tega, vnovič opozarjamo, da brez razvitih samoupravnih odnosov ni stabilizacije ekonomskih in zatorej tudi ne družbenih tokov. Zato se tudi zdaj zavzemamo, da bi bil delavski razred nosilec programa stabilizacije. Dejstvo je namreč, da se v vseh okoljih stabilizacije ne lotevamo tako!

Sindikati se bodo tudi v prihodnje energično zavzemali za stabilnost življenjskih stroškov, saj je to realen ukrep sleherne stabilizacijske politike. S tem si v sindikatih tudi razlagamo podporo delavcev vsem dosedanjim in novim ukrepom, ki pomenijo zadrževanje rasti cen. Delavci ne vidijo poročstva za

svojo varnost, če se bodo cene tudi v prihodnje nekontrolirano oblikovale. Strinjali smo se tudi s tem, da trajne rešitve niso v administrativnem zadržavanju cen, temveč v tem, da se cene oblikujejo na podlagi novih rešitev v politiki in v sistemu cen, v davčni in kreditno monetarni politiki, v deviznem in zunanjetrgovinskem režimu ter v drugih delih gospodarskega sistema in ekonomske politike. Zato opozarjamo, da bi sleherno odlašanje ekonomskih rešitev ra tem področju pomenilo samo poglobljanje nestabilnosti. Zakasnitev pri sprejemanju družbenoekonomskega plana razvoja v letu 1972 in ukrepov s področja cen po prvi in drugi devalvaciji, zlasti pa počasnost pri razbremenjevanju gospodarstva mnogih družbenih in drugih obveznosti je povzročila dvome in povečala nestabilnost gospodarstva. Zavoljo tega pričakujemo, da si bodo republike in pokrajine veliko bolj prizadevale s pomočjo dogovarjanja hitreje uskladiti stališča in poiskati učinkovite rešitve za mnoga nerешena vprašanja.

Ekonomski položaj delavca v znatnem obsegu opredeljuje tudi višina osebnega dohodka. V septembru 1971. leta je 71 % delavcev imelo osebni dohodek do 1.600 dinarjev, manj kot 1.000 dinarjev povprečnega osebnega dohodka pa je prejelo 27 % od skupnega števila zaposlenih. Temu je treba dodati, da skoraj vsak šesti delavec ne dobiva pravočasno osebnih dohodkov, da je veliko število delavcev, ki so v stalni negotovosti, ali bodo osebne dohodke sploh dobili. Razumljivo je, da ni dovolj, če to samo vedno znova ugotavljamo; zagotoviti namreč moramo, da te razmere odpravimo in da delavcem – ko so osebne dohodke zaslužili – zagotovimo tudi redno izplačilo teh dohodkov. V tem smislu so sindikati tudi zahtevali od zveznih organov nekatere rešitve. O tem moramo izoblikovati enotno stališče in ga nato tudi uveljaviti v celotni državi. Prav tako je nujno, da se zavzamemo za to, da bo trajno zagotovljena prednost izplačila osebnih dohodkov pred vsemi drugimi obveznostmi delovne organizacije. Ne moremo namreč sprejeti tega, da bi samo delavci v proizvodnji nosili breme nelikvidnosti – in to celo tedaj, ko uspešno gospodarijo!

Sindikat se je izrekel za to, da hkrati s tem, ko iščemo trajne rešitve v gospodarskem sistemu, da svoj prispevek tudi tekočim ukrepom, ki naj preprečijo negativne pojave in težave. Zavoljo tega je potrebno, da zaradi interesov delavskega razreda okrepimo sodelovanje z družbenimi organi, zveznim izvršnim svetom in republičkimi sveti ter da to pomeni stalno obliko našega vpliva na oblikovanje ekonomske politike in ukrepov. Na ta način bomo pripomogli k temu, da bodo predpisi in zakoni bolj ustrezali delavskemu razredu, zavzemali pa se bomo tudi, da jih bomo uresničevali.

V sedanjem trenutku nam je potrebna načrtna, vztrajna, učinkovita in objektivna družbena akcija, ki bo odstranila vzroke in pojave družbeno nespre-

jemljivih socialnih razlik, ki bo spremenila socialne razmere ter okrepila ekonomski in socialni položaj delavcev. Socialne razlike ne bi dobile takšnih razsežnosti, če bi bili bolj dosledni v boju za razvoj socialističnih samoupravnih odnosov in če bi delavci odločali o presežku dela. Pomemben vir socialnih razlik so omejene možnosti pri razpolaganju z dohodkom in neenake možnosti sodelovanja pri odločanju. Prevlada in neenakosti na področju odločanja namreč pomenijo prevlado in neenakost na ekonomsko materialnem področju in narobe. Velike so razlike med posameznimi deli delavskega razreda, ki delajo v različnih pogojih gospodarjenja, med tistimi, ki delajo, in tistimi, ki ne morejo uveljaviti pravice do dela, med tistimi, ki dokončujejo šole in fakultete, in tistimi, ki si ne morejo pridobiti te izobrazbe. Razlike obstajajo med tistimi, ki so zaposleni, in tistimi, ki so v pokoj, med tistimi, ki živijo samo od prejemkov iz rednega delovnega razmerja, in tistimi, ki žive od imetja in špekuliranja z njim.

Zelo so razvite različne oblike protizakonitega pridobivanja materialnih koristi, podkupovanja, korupcije, špekulacije pri prodaji stanovanj, zemljišč itd. Odpovedale so institucije, ki bi morale preganjati in preprečevati takšne pojave. Sindikat se mora zato zavzeti, da bo delavska kontrola dobila širšo večjavo in pooblastila, da bodo različne inšpekcijske službe, davčni organi, službe družbenega knjigovodstva, sodstvo, delovalni hitro, učinkovito, s polno odgovornostjo in da bodo služili interesom delavskega razreda.

Akcijo za odstranjevanje družbenoekonomskih vzrokov socialnih razlik moramo zasnovati predvsem na tistih področjih, od katerih je odvisno, ali bodo imeli vsi delovni ljudje enak oziroma približno enak start pri vključevanju v procese dela. Pri tem mislim na izenačevanje pogojev gospodarjenja, izobraževanja, na uveljavljanje pravice do dela in drugo. Pri tem ne smemo dovoliti, da bi že očitna vulgarizacija nekaterih praktičnih ukrepov omejila ali celo razvrednotila akcijo družbe in da bi iz drobnih primerov delali velike zaključke, češ da problem socialnih razlik v naši družbi preveč poudarjamo. Ponovno poudarjam, da so problemi socialnih razlik veliki in da je potrebna stalna, uporna in usklajena akcija vseh subjektivnih sil v družbi.

Zavoljo različnih pogojev gospodarjenja posameznih delov delavskega razreda so zelo očitne razlike v osebnih dohodkih zaposlenih. Poprečni neto osebni dohodek v desetih panogah z največjimi prejemki je bil v obdobju januar-oktober 1971. leta 1967 dinarjev, v desetih panogah z najnižjimi prejemki pa komaj 1.190 dinarjev. Razlika je torej 777 dinarjev, kar za naše razmere ni realno – in to toliko prej, ker je v prvi skupini le 5,4 %, v drugi pa 32,7 % od skupnega števila zaposlenih. To morebiti niti ne bi bil tako velik problem, če bi prispevek prvih desetih panog pri formiranju druž-

benega proizvoda ustrežal njihovi udeležbi v delitvi dohodka. Teh 5,4 % od skupno zaposlenih pa po velikosti prejemkov, po materialni in družbeni pmoči v marsičem daje ton celotni politiki porabe. Niso redki primeri favoriziranja luksuzne porabe, medtem ko hkrati nismo rešili mnogih eksistenčnih vprašanj.

Neupravičene razlike v osebnih dohodkih delavcev istih poklicev, kvalifikacij in delovnega prispevka, so posledica omejenih možnosti delavcev, da bi samostojneje opredeljevali objektivne pogoje za pridobivanje dohodka. Pogosto se za enak rezultat dela ne dosega enak dohodek, medtem ko se osebni dohodki v nekaterih okoljih ne povečujejo samo na podlagi racionalnejšega gospodarjenja in višje produktivnosti dela, temveč predvsem v odvisnosti od trenutnega položaja delovnega kolektiva v sistemu. Glede na to, da v razmerah tržne valorizacije dela ni prave delitve po delu, saj se deli po rezultatih dela, je razumljivo, da so razen naslednjega uveljavljanja ekonomskih kriterijev nujna tudi druga samoupravna dogovorjena družbena merila za delitev, ki jih morajo delavci samoupravno določati, izhajajoč pri tem iz načela solidarnosti in vzajemnosti. Delitev po rezultatih dela ter materialna in socialna varnost delavcev v združenem delu mora predstavljati enotno celoto, zasnovano na družbenem značaju sredstev, proizvodnje in dohodka.

Tako kot ni sprejemljivo, da za enako delo dobijo ljudje različne osebne dohodke, tako je škodljivo, da za različne delovne prispevke prejemajo enake osebne dohodke. Uravnilovka je odraz konservativne zavesti, je posebna oblika eksploatacije tujega dela. Boj za zmanjševanje razponov pa ne pomeni vselej tudi težnje po uravnilovki, tako kot boj proti uravnilovki ne pomeni vselej zavzemanja za pretirano velike razpone.

Nujno potrebno je zvišati družbeni standard, saj se s tem krepi enotnost in solidarnost delavskega razreda, s tem nevtraliziramo negativne posledice individualne porabe in zmanjšujemo socialne razlike. Sindikat se zavzema za to, da bi stanovanjska gradnja dobila posebno mesto v razvoju družbenega standarda. Celoten sistem in politiko na tem področju moramo predreti osnovnemu cilju – da delavci pridejo do stanovanj. Zato je potrebna širše zasnovana solidarnost pri financiranju stanovanjske gradnje. Če sedanje politike stanovanjske graditve ne bomo radikalno spremenili, potem ne bomo zagotovili realne perspektive delavcem z relativno nizkimi osebnimi dohodki in z minimalnimi družinskimi prejemki, da bodo mogli rešiti svoje stanovanjske probleme. Sindikat mora biti pobudnik in organizator sporazumov in dogovorov – ponekod je že prišlo do teh dogovorov – na podlagi katerih bomo delavcu točno opredelili pogoje in roke za pridobitev stanovanja.

Nujno je tudi, da zagotovimo enake ali približno enake možnosti za izobraževanje vseh in ne glede

na socialno-materialne možnosti družin. Samo z odločnejšo družbeno akcijo lahko zagotovimo širše družbene in materialne pogoje, da se bodo otroci delavskih družin v večjem obsegu šolali od osnovne šole pa do fakultet.

Čeprav so sindikati in drugi družbeni dejavniki začeli pomembne akcije proti družbeno nesprejemljivim socialnim razlikam in čeprav smo pri tem dosegli prve rezultate, moramo priznati, da naše akcije niso dovolj organizirane in med seboj povezane na širšem področju. Te akcije so pogosto razdrobljene in v javnosti malo znane. Sindikati pa se morajo bolj angažirati, da se bodo osnovni interesi vseh delavcev kar najbolj uspešno uresničevali — ne glede na to, da bodo nekatera od teh vprašanj v pravno regulativnem smislu v pristojnosti različnih družbenopolitičnih skupnosti.

Glede na to, da smo mnoge probleme združenega dela začeli reševati s samoupravnimi sporazumi in z družbenimi dogovori, se morajo sindikati zavzeti za tiste rešitve, ki temeljijo na dejanskih interesih delavcev, po uveljavitvi sporazumov pa morajo vztrajati, da se bodo tudi uresničevali. V takšnih razmerah se na nov način zastavlja vprašanje odnosa sindikatov do države. V tem trenutku bi bilo iluzorno in lahkomiiselno svetovati delavskemu razredu, naj se odreče vseh uslug države kot svojega sredstva, ki jih le-ta lahko in mora uporabljati, da bi zavaroval svoje življenjske interese.

Ni dileme o tem, ali smo za državo ali proti njej, dilema je v tem, ali je država v službi delavskega razreda in pod njegovo kontrolo, koliko njena aktivnost v realnih odnosih zavira ali spodbuja razvoj samoupravnih odnosov v združenem čelu in v družbi kot celoti. Kot razredna organizacija in kot integralni del socialističnega samoupravljanja imajo sindikati ustvarjalni odnos do ukrepov države in v svoji celotni akciji omejujejo prostor njenega delovanja ter prispevajo k temu, da funkcije države zamenjujemo s samoupravnimi funkcijami združenega dela.

V samoupravnih razmerah mora sindikalno članstvo še bolj delovati z močjo svoje samoupravne akcije in argumentov, boriti se mora za uveljavitev delavsko-razrednih interesov v vseh samoupravnih in predstavnikiških telesih in organih ter sodelovati pri uresničevanju teh interesov. V tem je tudi nenadomestljiva vloga sindikatov kot notranje politične sile samoupravljanja. S takšno akcijo mora sindikat premagati prepreke in odpore v razvoju samoupravljanja, ki se pojavljajo v vseh delih družbe. Izboriti moramo dosledno uveljavitev sklepa II. kongresa samoupravljalcev, da delovanje delavskega razreda in sindikatov ne sme biti zaprti za tovarniške zidove, saj v tako omejenem prostoru ni mogoče reševati vseh perečih vprašanj delavskega razreda. Delavski razred mora dobiti pod svojo kontrolo vse centre v globalni družbeni strukturi, ki sprejemajo pomembne družbene odločitve. Glede na svojo akcijo in na svoj položaj v politič-

nem sistemu je sindikat eden od pomembnih nosilcev takšnih teženj, hkrati pa je tudi sredstvo delavskega razreda in politični subjekt uresničevanja njegovih teženj.

Zavoljo tega je treba tudi ustavno regulirati pravico sindikatov, da lahko zahtevajo od skupščin družbenopolitičnih skupnosti, politično-izvršilnih organov uprave in samoupravnih organov razpravo o posameznih vprašanjih, prav tako pa tudi dolžnost teh organov, da obravnavajo predloge in stališča sindikatov, in pravico sindikatov, da skupščinam predlagajo zakonske, samoupravne organe pa samoupravne rešitve. Zahtevamo, da se z ustavo regulira tudi pravica sindikatov, da dajejo amandmaje na predlagane plane, resolucije, zakone in druge odločitve, da zahtevajo razpis referenduma v posameznih primerih, da so pri reševanju osnovnih vprašanj materialnega položaja delavskega razreda obvezno konzultirani, da v posameznih primerih zahtevajo odložitev sklepov, če ni bilo doseženo poprejšnje soglasje in če zadevajo v življenjske interese delavcev in delovnih ljudi, pa tudi dolžnost vseh organov družbe, da o usodi predlogov, ki jih je posredoval sindikat, obvestijo javnost in predlagatelje.

Sindikati se bodo odločno angažirali, da se izpopolnjuje in razvija samoupravnost političnega sistema, da se uveljavi vodilna vloga neposrednih proizvajalcev v vseh procesih političnega odločanja, kar je možno doseči z njihovim večjim sodelovanjem v vseh političnih organih in institucijah, zlasti pa v institucijah družbenopolitičnih skupnosti. Da s sedanjimi razmerami na tem področju ne moremo biti zadovoljni, dokazujejo podatki o upadanju števila delavcev v vseh samoupravnih organih in predstavnikiških telesih od delovne organizacije do federacije. Tako je bilo, denimo, leta 1960 v delavskih svetih 76,2 % delavcev, v 1970. letu pa se je njihovo število znižalo na 67,76 %. Se veliko bolj neugodne so razmere, če obravnavamo skupščine. V letu 1963 je bilo v občinskih skupščinah 15 % odbornikov-delavcev, v letu 1970 pa jih je bilo le 13 %, medtem ko je v republiških skupščinah v tem obdobju odstotek poslancev-delavcev nazadoval od 7 % na 1 %. V zvezni skupščini je v tem obdobju upadel odstotek delavcev od 6 % na 1 %.

Celoten skupščinski sistem — od komune do federacije — moramo konstituirati tako, da bodo njegovo osnovo tvorile samoupravne delegacije združenega dela, interesnih in krajevnih skupnosti in drugih samoupravnih skupnosti in organizacij. Samoupravnost skupščin mora biti zagotovljena v vsakem pogledu: z načinom njihovega konstituiranja in volitev, z načinom in oblikami, zlasti pa z vsebino njihovega delovanja. S tem, da skupščine organsko rasejo z vseh področij družbenega dela, nastajajo pogoji, da se družbena stališča in politika bolj in neposredneje gradi na interesih delavskega razreda in delovnih ljudi. V tem smislu je treba

spremeniti sedanji volilni sistem in sedanjo strukturo skupščin. Za uresničenje teh ciljev je potrebna intenzivna politična aktivnost vseh sindikalnih organizacij v vseh fazah ustavnih sprememb.

Razvoj samoupravnega političnega sistema, reforma zveze komunistov Jugoslavije in nuja hitrejša preobrazba naše organizacije terja, da v spremljenih razmerah posvetimo več pozornosti odnosom med zvezo komunistov in sindikati. Povezanost družbene akcije sindikatov in komunistične avantgarde izvira iz njihovega boja za uresničenje enotnih ciljev in iz dejstva, da v svoji akciji izhajajo iz iste idejnopolitične osnove – programa ZKJ.

Samostojnosti sindikatov pri uresničevanju te idejne osnove ni mogoče ocenjevati s tem, koliko se njihova stališča razlikujejo od stališč drugih političnih organizacij, predstavniških teles, politično izvršilnih in samoupravnih organov, temveč predvsem s tem, koliko odražajo dejanski, avtentični interes delavskega razreda in svojih članov.

Sindikati in zveza komunistov bodo uspešno izpolnili svoje dolžnosti do delavskega razreda in do družbe samo tedaj, če bodo komunisti v akcijah sindikata delovali kot notranja sila organiziranega razreda.

S kritičnim in demokratičnim sprejemanjem stališč zveze komunistov sindikati samostojno opredeljujejo osnovo svoje politične akcije. Odločno delovanje komunistov v akcijah sindikatov pa postaja nenadomestljiv pogoj za izpopolnjevanje in uveljavljanje politike zveze komunistov, s tem pa tudi za njeno nenehno uveljavljanje kot revolucionarne avantgarde delavskega razreda.

Rekli smo že, da bo sindikat pripomogel k uveljavljanju odločilne vloge delavskega razreda v družbi, če se bo razvijal v delavsko razredno, enotno, akcijsko samostojno in demokratično organizacijo. Tega delavsko-razrednega značaja pa si sindikati, razumljivo, ne pridobivajo samo s prisotnostjo delavcev v njih, prav tako pa ga tudi ne izgubljajo zavoljo socialno heterogene sestave članstva. Sindikat je delavsko razredna organizacija zavoljo tega, ker se delavski razred, organiziran v njem, bori za osvoboditev dela in za samoupravno odločanje delavcev o pogojih, sredstvih in rezultatih dela in ker se brezkompromisno upira vsem individualnim in skupinskim interesom, ki si prizadevajo, da bi s prilaščanjem presežka dela ohranili svoj privilegirani položaj v družbi. Sindikat je hkrati tudi organizacija vseh tistih delovnih slojev, ki sprejemajo ideje delavskega samoupravljanja in ki svoj socialno-ekonomski položaj gradijo na delu in dohodku, osebne dohodke pa pridobivajo na podlagi rezultatov dela. In prav zato, ker zajema vse delovne ljudi in ne le neposredne proizvajalce, postaja sindikat pomemben dejavnik družbene integracije.

Da bi bil uspešen boj sindikatov za prevlado združenih nosilcev dela v družbi in za odstranitev protisamoupravnih, birokratskih, tehnokratskih in

skupinsko-lastniških ter nacionalističnih odporov, je nujno potrebna akcijska enotnost njegovih organizacij. To poudarjam zavoljo tega, ker je akcijska sposobnost, borbenost sindikata in moč njegovega vpliva odvisna predvsem od medsebojne povezanosti vseh sindikalnih organizacij na podlagi enotnosti delavskega razreda. Ko to pravim, mislim na tisto enotnost, ki izvira iz realnih odnosov in ki se v akciji delavskega razreda nenehno izpričuje in bogati. Delavski razred vseh narodov in narodnosti Jugoslavije je ustvaril enotnost že v revoluciji; če v tem ne bi uspel, potem tudi ne bi mogel izvesti tega zgodovinskega političnega dejanja. Njegova enotnost se je zatem razvijala s pomočjo graditve enotnega samoupravnega proizvodnega odnosa in političnega sistema ob hkratnem uresničevanju nacionalne enakopravnosti. Zato se tudi ne zastavlja vprašanje, ali imajo naši narodi svoj delavski razred – to je objektivna realnost – temveč ali se v vsakem narodu uveljavlja osnovni interes delavskega razreda in ali narodi svojo lastno svobodo in svojo usodo povezujejo z združenim delom in z osvobajanjem dela. Delavski razred Jugoslavije je enoten, vendar pa to ne pomeni, da bi bil anacionalen. Boreč se za svoje avtentične interese, se delavski razred hkrati bori tudi za nacionalne.

Tak značaj delavskega razreda opredeljuje enotnost sindikatov, ki je zasnovana na demokratičnih odnosih in na samostojnosti republiških in pokrajinskih sindikalnih organizacij. To pomeni, da je sindikat enotna organizacija delavskega gibanja, da pa je hkrati zanjo značilna polna samostojnost vseh njenih organizacij pri uveljavljanju posebnih in opredeljevanju skupnih interesov ter visoka stopnja odgovornosti za uresničevanje tistih stališč, ki so nastala na podlagi skupnih dogovorov. Tako torej enotnost ni nekaj za vselej danega, ta enotnost se vedno znova uveljavlja in razvija v skupni akciji vseh delov delavskega razreda. Sindikat pa je prav tista organizacija, s pomočjo katere se delavski razred – z močjo svoje družbene veljave – bori za uresničenje skupnih razrednih interesov, ki morajo biti vselej odraz tudi nacionalnih interesov.

Afirmacijo interesov delavskega razreda lahko zagotovi samo njena resnično demokratična organizacija. Da bi delavski razred in vsi ustvarjalci materialnih in duhovnih vrednot dobili vodilni položaj v družbi, morajo v prvi vrsti uveljaviti svoj vodilni položaj v sindikatih. Sindikat ne more biti organizacija delavskega razreda in tudi ni razlogov, da bi obstajala, če delavci v njej ne pridejo do veljave, če ne sodelujejo v procesih političnega odločanja v njegovi celotni organizacijski strukturi. Zavoljo tega mora sindikat še hitreje in dosledneje preraščati v organizirano politično akcijo delavskega razreda samega. Do te preobrazbe bo tudi prišlo, če se bo sindikat razvijal bolj dosledno demokratično, če bodo politična stališča vseh organov sindikata zasnovana na podlagi izpričanih inte-

resov članstva in če bodo delavci in delovni ljudje osnovni nosilci političnih akcij sindikata.

Izhajajoč iz izkušenj v delovanju sindikatov, sedanjega položaja delavskega razreda in sprememb v političnem sistemu, moramo nenehno ocenjevati ustreznost načina našega organiziranja in opredeljevati smeri nadaljnjega razvoja.

Družbenoekonomski in politični interes delavcev kot bistveni kriterij sindikalnega povezovanja in organiziranja je uveljavljen v statutu zveze sindikatov Jugoslavije. To zahtevo moramo v bodoče še bolj dosledno uresničevati. Delavski razred in delovni ljudje morajo imeti še več možnosti, da se sindikalno povezujejo in da ustvarjajo najrazličnejše oblike organiziranja, da bi tako kar najbolj uveljavili svoje sodelovanje pri odločanju na vseh ravneh družbene organizacije.

V nadaljnji organizacijski graditvi sindikatov moramo posvetiti posebno pozornost osnovnim organizacijam. Delavci in delovni ljudje, organizirani v sindikatih, se v njih neposredno politično borijo za razvijanje samoupravnih odnosov v organizacijah združenega dela. Osnovne organizacije sindikatov morajo zagotoviti prevlado delavsko-razrednih interesov pri odločanju v lastnem delovnem okolju, preprečiti morajo delovanje odtujenih centrov družbene moči in varovati člane sindikata, ki so izpostavljeni birokratskim pritiskom. Iz življenja in dela osnovnih organizacij mora vznikniti celotna organizacija sindikatov. V njih se opredeljuje delavsko-razredna politika sindikatov, te organizacije so osnovna sila pri uresničevanju skupno sprejetih stališč. Da bi osnovne sindikalne organizacije tudi tako delovale, je nujno, da nastajajo v temeljnih organizacijah združenega dela ter da med seboj povezane tvorijo asociacijo sindikalno organiziranih delavcev.

Vendar pa skupnih interesov delavskega razreda in posameznih interesov njegovih delov ni mogoče uresničevati samo z bojem sindikata v temeljnih organizacijah združenega dela, temveč tudi s pomočjo sindikalnega organiziranja po panogah, grupacijah in področjih dela, v proizvodno-ekonomskih, tehnično-tehnoloških integriranih celotah in v družbeno-političnih skupnostih. Organizirani v posebne sindikate in v zvezo sindikatov Jugoslavije imajo delavci možnost izražati in uveljavljati svoje posebne in širše interese, jih med seboj konfrontirati in s svojo družbeno akcijo opredeljevati skupni interes. Ko iščemo najbolj funkcionalne oblike organiziranja, moramo izhajati iz tega, da se članstvo organizira v posebnih sindikatih in v zvezo sindikatov do ravnih, za katero je zainteresirano, in da moramo zagotoviti dejanski vpliv sindikatov na opredeljevanje in vodenje politike v interesnih, krajevnih in drugih skupnostih.

Republiške organizacije sindikatov, konstituirane kot odraz interesov delavskega razreda, so vplivale na to, da so se odločilno spremenili zna-

čaj, funkcija in struktura zveznih organov sindikatov, kar je pripomoglo h krepitvi akcijske enotnosti delavskega gibanja. Vsebinska družbene akcije zveznih organov sindikata se oblikuje z aktivnim sodelovanjem republiških in pokrajinskih sindikalnih organizacij ter na podlagi pobud, zahtev in predlogov občinskih organizacij in članstva. Na ta način postajajo organi sindikatov v federaciji tisto mesto, na katerem se opredeljujejo skupni interesi delavskega razreda, ki jih le-ta uresničuje s pomočjo svoje družbenopolitične akcije.

Da bi z uspehom opravili vse zahtevne naloge sindikatov, je potrebno, da postane kadrovska politika sestavni del celotne akcije sindikatov. Z demokratizacijo kadrovske politike omogočamo, da delavski razred uveljavlja odločilni vpliv pri izbiri kadrov ter da nenehno obnavlja vsa sindikalna vodstva predvsem z ljudmi iz neposredne proizvodnje, ki so se uveljavili v boju za socialistično samoupravljanje in ki uživajo ugled in zaupanje okolja, v katerem delajo. Zavzemati se moramo, da bodo v vseh bodočih sindikalnih vodstvih dobili odločilno večino kvalificirani delavci. Se naprej moramo dosledno vztrajati pri sprejetih načelih: na paritetni udeležbi republiških in pokrajinskih organizacij v organih sindikatov in zveze sindikatov v federaciji, na zamenljivosti kadrov, na zmanjševanju števila funkcij, deprofesionalizaciji in na pomlajevanju forumov.

Tovarišice in tovariši, poskušal sem opozoriti na nekatere probleme, s katerimi se srečuje delavski razred in naša družba v sedanjem trenutku. Očitno je, da so ti problemi številni in zapleteni, da ne moremo niti odlašati niti zavlačevati z njihovim reševanjem, prav tako pa jih tudi ne moremo reševati na vrat na nos. To, da so v glavnem znana politična stališča o socialistični samoupravni usmeritvi bodočih procesov v družbi, pri čemer so aktivno sodelovali sindikati, olajšuje delo naše konference. Prav ta okoliščina pa povzroča, da je naše delo bolj zahtevno, rekel bi tudi težje, saj moramo izoblikovati program naše družbenopolitične akcije in moramo se organizirati tako, da bi lahko kar najbolj uspešno uresničevali ta stališča.

Naša konferenca bo odgovorila na nekatera od vprašanj, ki smo si jih zastavili, opredelili bomo stališča in smeri akcije pri reševanju teh vprašanj. Zdi pa se mi potrebno poudariti, da je za uspešnost bodoče akcije nujno potrebna organizirana, usklajena in načrtna akcija vseh subjektivnih sil družbe, zlasti zveze komunistov in sindikatov. In ko govorimo o sindikatih, potem se moramo zavedati, da je potrebna polna mobilnost in angažiranje vseh njegovih sil – od osnovne sindikalne organizacije do sveta zveze sindikatov Jugoslavije – saj v samoupravni družbi ne morejo obstajati centri, ki bi bili pristojni za vse rešitve. S tega stališča pomeni naša konferenca tudi uvod v priprave na VII. kongres zveze sindikatov Jugoslavije.

Dušan Petrovič-Šane:

BREZ PRIZADEVANJ SINDIKATOV NI USPEŠNEGA RAZVOJA SAMOUPRAVLJANJA

Razprava na II. konferenci Zveze sindikatov Jugoslavije

Ta konferenca je potrdila – in to dokazujejo tudi vse naše izkušnje – da moramo vlogo in funkcijo sindikatov nenehno obravnavati s stališča razvoja samoupravljanja. Sindikati so postali pri nas sestavni del razvoja in uveljavljanja samoupravnega sistema. Če pa se sindikati ne bi borili za razvoj samoupravnih družbenih odnosov, potem bi lahko rekli, da se le-ti v bistvu tudi ne borijo za svoje osnovne razredne cilje in interese.

Mislím, da so nevzdržne dileme o tem, ali so delavcem potrebni sindikati, ko je samoupravljanje razvito. Trdimó lahko nasprotno, da se namreč samoupravljanje ne more razvijati brez večjega angažiranja sindikatov kot masovne organizacije delavskega razreda.

Pomen sindikatov ni samo v tem, da združujejo in organizirajo delavski razred pri reševanju vsakodnevnih vprašanj, temveč je njihov pomen tudi v tem, da zastavljajo in rešujejo vsa tista vprašanja, ki jih dandanes ni mogoče uspešno reševati brez neposrednega sodelovanja sindikatov, v tem, da sindikati postajajo nenadomestljiva sila pri razvoju samoupravnih odnosov v delovni organizaciji in v družbi nasploh.

Očitno je, da moramo zdaj – kot je bilo to tu tudi poudarjeno – pretehtati delo sindikatov v bazi, v temeljni organizaciji združenega dela. Mislím, da mora naša konferenca še posebej poudariti pomen nalog pri nastajanju organizacij združenega dela in pri organizacijsko-političnem usposabljanju sindikatov, da v takšnih organizacijah najdejo svoje mesto.

Mislím, da je to postalo najpomembnejše vprašanje. Rekel bi, da gre za razredno vprašanje, kajti, če neposredno samoupravljanje v tej temeljni celici združenega dela ne bo postalo realnost, če ne bo postalo stvarnost, v kateri delavec ustvarja, deli in odloča o dohodku, potem tudi ne bomo mogli priti do celovitega samoupravnega socializma.

Zdaj je čas, da na tem področju energično delujemo; to pa ni samo zadeva ljudi, ki delajo v bazi, temveč je to naloga celotne družbe, zadeva nas vseh.

Če tega ne dosežemo, potem se bomo srečali še z večjimi problemi in težavami ter nasprotovanji. Mislím, da se morajo tega ovesti vsi naši delavci, naš celotni delavski razred.

Na konferenci je bilo doslej veliko govora o nasprotovanju pri nastajanju temeljnih organizacij združenega dela, o nasprotovanju, da bi te organizacije imele pravico razpolagati z dohodkom o nasprotovanju tehnokratskih sil in elementov, vseh

tistih, katerih privilegije in protisamoupravne interese ogrožajo prav ti procesi.

Lahko pa rečemo, da obstajajo tudi sile, ki bodo zlomile ta odpor. To so delavci, to je delavski razred, ki se bori za svoje razredne interese, za osvoboditev dela, ki se bori proti odtujevanju dohodka in za svojo vodilno vlogo v družbi.

Mislím, da se mora sindikalna organizacija v bazi – in z njo vred mi vsi – boriti za nastanek takšne organizacije združenega dela in da na podlagi teh novih odnosov hkrati izpopolnjuje samo sebe.

Ko danes ocenjujemo ali poskušamo oceniti delo osnovnih sindikalnih organizacij, mislím, da bi bilo najslabše, kar bi lahko storili, če bi izhajali iz neke skupne, splošne ocene. Očitno je, da je treba stvari obravnavati diferencirano in v procesu. Zanesljivo lahko rečemo, da so pomembne rezultate dosegle tiste osnovne sindikalne organizacije, ki so odločneje krenile po poti osamosvajanja v svojem delu, ki se odločneje zavzemajo za resnične interese delavcev, predvsem pa za razvoj neposrednega samoupravljanja, tiste, ki bolj komunicirajo z delavci, ki se več in bolj konkretno ukvarjajo s problemom življenjskega standarda, kjer je več demokratičnih metod pri delu itd. Veliko manj ali skorajda nobenih rezultatov pa niso dosegle tiste organizacije, ki se pri svojem delu niso osamosvojile, ki so pod neposrednim vplivom različnih tehnoupravnih struktur v delovni organizaciji. Te organizacije so pasivne in praviloma izolirane od delavcev.

Mislím, da so številni razpravljavci v svojih razpravah pravilno ugotavljali, da je za sindikalno organizacijo in za sistem njenega dela najpomembnejše to, da delavci na delovnih mestih postanejo tista žariščna, temeljna točka, kjer se preverjajo in dajejo pobude, uresničujejo predlogi sindikalne organizacije, ne pa da to dela nekdo drug v imenu delavcev, da to počenjajo druge strukture ali njihovi sindikalni organi brez sodelovanja delavcev.

Pogoj za to, da bi bil sindikat v bazi masoven, je, da deluje organizirano, da se o vseh življenjskih vprašanjih formirajo skupna stališča vseh članov – delavcev, da se zagotovi organizirano sodelovanje delavcev – članov z delovnih mest.

Prav tako tudi mislím, da je bilo v razpravi dobro ugotovljeno in rečeno, da je forumski način dela in kadar gre pretežno samo za ta način dela, eden od pomembnih vzrokov pasivnosti članstva. Članstvo mora imeti odločilno vlogo – prav to pa

bo vsekakor terjalo temeljito reformo sindikatov na vseh ravneh.

Strinjam se s tistimi predlogi, ki smo jih tukaj slišali, da morajo biti vsa vodstva sindikatov – od vrha do osnovnih organizacij – sestavljena predvsem iz ljudi iz neposredne proizvodnje. Sindikati morajo po svoji organizacijski strukturi, po svojem sestavu in družbeni fiziognomiji postati široka oblika dogovarjanja članstva – delavcev v tej organizaciji.

Za družbeno angažiranje delavcev, članov sindikata, je izredno pomembno to, koliko so v določenem trenutku seznanjeni z akcijami, koliko so seznanjeni s sprejetimi stališči in pobudami, če vedo, kakšna je reakcija in kakšna so nasprotovanja, kakšne so objektivne težave, ki se porajajo, koliko so seznanjeni z zadevami, ne pa, da pri tem delavca obravnavamo kot objekt informacije, s katero manipulirajo različne tehno-upravne strukture in na ta način vplivajo na mišljenje delavcev. Moramo se odločno boriti proti takšnemu informiranju, ki se ga poslužuje tehnokratizem kot oblike prosvetljenega managerstva, zagotavljati moramo objektivno družbeno informacijo, tako, ki izhaja s pozicij samoupravnih odnosov, ki je razumljiva tistemu, ki mu je namenjena.

S tega stališča moramo – tako kot je bilo to tukaj že rečeno – izobraževalno delo zasnovati na mnogo širših osnovah, zlasti velja to za bazo, intenzivirati moramo idejnopolično izobraževanje članstva, oživiti delo delavskih univerz ter jih postaviti na širše osnove, še posebej pa moramo odkrepiti izobraževalno delo pri usposabljanju delavcev za samoupravljanje.

Tovarišice in tovariši, s tem sem hotel reči, da ne bomo izboljšali dela v sindikatih in v sindikalnih organizacijah, če bomo zamenjali le nekatere oblike. Oblika ne more veliko spremeniti, oblike dela nam lahko samo pomagajo. S tem se namreč ne moremo osvoboditi niti tuje birokracije niti lastne birokracije. Rešitev zato vidim v stalnem masovnem akcijskem gibanju sindikatov, v stalni sindikalni akciji, ki se mora razvijati v bazi in mora dajati ton in smer celotnemu razvoju sindikatov pri nas. Samo takšna osnovna sindikalna organizacija, integrirana v proizvodni odnos, v temeljno organizacijo združenega dela, organizacija, ki odločno stoji na samoupravnih razrednih pozicijah in je samostojna pri svojih pobudah, lahko odločilno vpliva na progresivni razvoj sindikalnega gibanja kot celote.

Razvoj sindikatov – prav tako kot tudi vseh družbenih mehanizmov – se ne more nikoli zaključiti in to vse dotle, dokler so vsi ti mehanizmi potrebni delavskemu razredu. Sindikat se bo nenehno razvijal. Novi pogoji, nove razmere, novi problemi – vse to bo terjalo nove oblike dela. Mislim, da je izredno pomembno, da nenehno nakazujemo pota spremembam na boljše, spre-

membam za novo in učinkovitejše organiziranje naše delavske organizacije.

Zdaj veliko govorimo o problemu samostojnosti pri delu sindikatov. Pri tem zasledimo najrazličnejše razlage, začenši z etatičnimi pa vse do anarhosindikalističnih in podobnih, ki izhajajo z malomeščanskih pozicij.

Izhodišče samostojnosti sindikatov mora biti načelo, da so sindikati organizacija delavskega razreda in da jih pri njihovi družbenopolitični akciji vodijo njegovi interesi. Sindikati ne morejo biti instrument nikogar, ne morejo biti nikakršna transmisija. Sindikati so lahko samo instrument delavskega razreda.

Tako torej krepitev samostojnosti sindikatov v bistvu pomeni samostojnejši položaj delavskega razreda v družbi. Za samostojnost sindikatov je bistveno, da so tesno povezani z delavci, da imajo svoje mnenje in kriterije, zasnovane na interesih delavskega razreda, ki ga organizirajo, da se z vsemi sredstvi, ki jih imajo na voljo, borijo za uresničevanje svojih političnih stališč. Iz lastnih izkušenj vemo, prav tako pa nam to potrjujejo tudi tuje izkušnje, da je za samostojnost sindikatov sila nevarno, če se povežejo z drugimi strukturami bodisi v delovni organizaciji ali v družbenopolitični skupnosti.

Ko govorimo o samostojnosti sindikatov, potem je razumljivo, da moramo upoštevati dvoje: najprej gre za najširše razvijanje sodelovanja in koordinacije z vsemi drugimi družbenimi strukturami in političnimi organizacijami, s predstavniškimi telesi, z njihovimi izvršilnimi organi. Drugič, gre za progresiven in močan idejni vpliv Zveze komunistov, ki mora biti nenehno prisoten v delu sindikatov, in sicer v tem smislu, da sindikati ob aktivnosti komunistov postajajo najširša tribuna delavskega razreda in delavske demokracije. To je izredno pomembno tudi za Zvezo komunistov, za krepitev njene razredne osnove, za njeno stalno revolucionarno obnavljanje.

Prave vsebine razredne dejavnosti Zveze komunistov si ne moremo zamišljati brez demokratično aktivnega sindikalnega gibanja.

Sindikati morajo razviti veliko več samostojnosti tudi v kadrovski politiki. To pomeni, da morajo naši kadri rasti iz vsakodnevnih sindikalnih akcij in iz boja, da morajo po svoji socialni pripadnosti pripadati tistim, ki jih predstavljajo, da se torej kadrovska politika in rešitve snujejo in rešujejo med članstvom, med delavci.

V nekaj besedah se bom pomudil pri vprašanju enotnosti delavskega razreda in integrativne vloge sindikatov. To vprašanje postaja z našim družbenim razvojem, s krepitvijo samostojnosti republik in pokrajim in zavoljo različnih protislovij v naši družbi vedno bolj aktualno.

Mislim, da lahko zelo kategorično rečemo, da sindikati in delavski razred neomahljivo stoje na stališču enotnosti, saj brez enotnosti delavskega

razreda Jugoslavije tudi ni dejanske enotnosti, ni samoupravne Jugoslavije. Vendar pa ta enotnost ne negira nacionalne integritete.

Naš delavski razred je dandanes enoten v svojem razrednem interesu – da kot razred postane odločilen dejavnik v družbi, da razvija samoupravno družbo, da izboljšuje svoj materialni položaj, da zagotavlja svobodni razvoj svobodnih sil.

Lahko rečemo, da je delavski razred močan toliko, kolikor je enoten, kolikor je močna njegova organizacija, torej organizacija, ki organizira ta razred. Osnovna moč delavskega razreda je v njegovi masovnosti, njegovi organiziranosti in enotnosti. Ko govorimo o enotnosti sindikalnega gibanja, moramo izhajati iz njegove osnovne funkcije v samoupravljanju, to pa je njegova integracijska funkcija.

Zdi se mi, da dandanes ni večje funkcije sindikatov, kot je prav ta, da nenehno združuje razdrobljeno in atomizirano samoupravljanje v samoupravni sistem celotne reprodukcije v družbi. Vloga sindikatov je, da zagotovijo enotnost razreda pri vsakodnevnem samoupravnem ravnanju v proizvodnih odnosih. Vendar pa ta integracijska vloga sindikatov še ne pomeni nekega čvrstega organizacijskega centralizma, saj enotnost za nas ni nekakšna statična kategorija. Enotnost se pri nas stalno obnavlja, se utrjuje s pomočjo svobodnega samoupravnega povezovanja delov delavskega razreda, po panogah in med enakopravnimi narodi.

Zato mislim, da morajo sindikati nenehno iskati take oblike in načine, ki bodo odražali dejanske razmere in omogočali, da se po demokratični poti, s pomočjo povezovanja različnih delov in interesov, ustvarja enotna celota.

Nekateri kritiki nam očitajo, da smo po VI. kongresu z nastankom samostojnih republiških sindikatov oslabili enotnost sindikalnega gibanja. Nasprotno! S krepitvijo samostojnosti republiških sindikatov se je okreplil tudi položaj delavskega razreda v republikah, okreplil se je njegov vpliv in njegove težnje. Na tej podlagi pa se je krepila tudi akcijska enotnost delavskega razreda Jugoslavije kot celote.

Pogosto nas sprašujejo, kaj razumemo pod pojmom delavski razred. Mislim, da dandanes ne ustreza več tisti stari pojem delavski razred; to niso več samo manualni proizvajalci. Dandanes, v razmerah samoupravnega socializma in močnega razvoja znanosti in tehnologije, tvori delavski razred veliko širši krog ustvarjalcev, v katerega sodijo vsi ljudje, ki delajo in mislijo, ki so angažirani v proizvodnji, pri delovanju in ustvarjanju naše družbe.

Želel bi spregovoriti tudi o nekaterih aspektih kritike sindikatov. V zadnjem času smo namreč pričra nekega novega pojava, ki pa je dokaj značilen. Gre za kritiko, ki leti na sindikate in na njihova posamezna dejanja in je pogosto uperjena proti sindikatom kot celoti. Razumljivo je, da je

sleherna kritika dobra, če izhaja iz tega, da s stališča n nadaljnega razvoja samoupravljanja pomaga delavcem, da se v svoji organizaciji kar najbolj zavzamejo za svoje razredne naloge. Mnogo kritik iz vrst delavcev samih ima prav takšen značaj. Vendar zasledimo tudi kritike, ki izhajajo iz povsem nasprotnih pozicij in ki sindikatom očitajo zdaj to, da niso dovolj glasni, da pri svojih akcijah niso dovolj delavsko radikalni in da jih ni dovolj občutiš v delovni organizaciji in v družbi, zdaj spet to, da so preveč glasni, da so glasni po nepotrebnem, da vnašajo dezorganizacijo, da pridobitve organizacije dela in kibernetike prinašajo veliko več kot sindikalne akcije. Takšne kritike pogosto prihajajo iz tistih krogov, ki imajo po mojem mnenju skupen namen – razvrednotiti sindikate in njihovo vlogo pri izpopolnjevanju samoupravnih odnosov, potisniti sindikate v nekatere že preživle oblike dela.

Razumljivo je, da dobre sindikalne organizacije ne bomo mogli zasnovati po nekakšnih vnaprej napisanih shemah, kot nam to hočejo nekateri vsiliti, ki – mimogrede rečeno – z delavskim razredom nimajo in nikoli niso imeli nič skupnega. Do prave organizacije bomo prišli – in že prihajamo – z odkritim in neizprosnim bojem za nove družbene samoupravne odnose. Sindikati pa so se v zadnjih letih še kako zavzeli za razvijanje samoupravnih odnosov.

Ne trdim, da smo mi v sindikatih v sindikalnih forumih poklicani, da dajemo najboljše odgovore na vsa nerazrešena vprašanja, vendar lahko rečem, da so mnoga naša stališča dobila polno družbeno veljavo. A čemu? Zato, ker smo v tej afirmaciji iskali odgovore, iskali trdno oporo v delavskem razredu, v njegovem neposrednem sodelovanju in angažiranju.

Za nas pa je zdaj najpomembnejše, da spodbujamo akcijo in kritiko delavcev, ki si prizadevajo s pomočjo sindikatov in samoupravljanja priti do polne afirmacije v družbi. Ni potrebno, da nas vznemirja kritika, ki izhaja že iz premaganih pozicij, s pozicij birokratizma in tehnokratizma. To kritiko moramo zavrniti in ignorirati. Za nas pa je pomembna tista kritika, ki odpira nova pota delavskemu razredu, ki vsebuje predloge za boljše delo v sindikalni organizaciji kot tudi izven nje, skratka povsod, kjer se odloča o materialnem in družbenem položaju delavskega razreda.

Moramo ustvarjati takšno družbeno atmosfero v naši družbeni organizaciji, da bomo čedalje bolj cenili kritično besedo, kritično razmišljanje, kritični odnos do lastne prakse. In to na vseh področjih in v vseh razmerah. Vendar pa mora ta kritika vsebovati elemente ustvarjanja, odstranjevanja vsega tistega, kar pomeni pregrado na poti socialističnega razvoja.

Ob koncu bi hotel reči, da omalovaževanje sindikatov in poskusi, da bi jih potisnili na stranski tir v družbi, ne pomenijo le napada na sindikate

kot organizacije delavskega razreda, temveč da hkrati pomenijo tudi napad na vse idejno-politične progresivne sile v naši družbi.

Tovarišice in tovariši, tokrat nisem govoril o ekonomskih vprašanjih, o problemih življenjskega standarda. O tem sem govoril pred dnevi na kongresu sindikata delavcev industrije in rudarstva, o tem je bilo govora v današnjem referatu in v razpravi. Mislim, da so to najpomembnejša vprašanja, katerim moramo posvetiti našo celotno dejavnost. O tem je spregovoril tudi tovariš Tito v svojem pismu naši konferenci. V svoji razpravi pa sem se dotaknil teh vprašanj samo toliko, da sem poudaril potrebo po nastanku borbenih in aktivnih sindikatov, ki bodo lahko izpolnjevali vse te naloge.

Sicer pa sodim, da sedanje ekonomske razmere povzročajo resno vznemirjenost, zlasti zavoljo materialnega položaja dela delavcev, o čemer je

prav tako že bilo govora. Dejstvo je namreč, da mimo nizkih dohodkov dela zaposlenih veliko število delavcev ne prejema redno osebnih dohodkov zavoljo nelikvidnosti in drugih pretresov. Tako je torej to za nas problem številka ena.

V sindikatih moramo zaostriiti boj v dveh smereh: boj za stabilizacijo, za dosledno in odločno uveljavljanje vseh stabilizacijskih ukrepov, ki jih sprejemamo od zveznega izvršnega sveta navzdol, kot tudi za stabilizacijo materialnega položaja delavcev in drugič, boriti se moramo za vsestransko uveljavljanje samoupravnih odnosov, predvsem pa za dosledno uresničitev ustavnih dopolnil. To moramo storiti, da se bomo razvijali. V bolju za standard moramo zagotavljati boljše možnosti za razvoj samoupravljanja, s krepitvijo samoupravljanja pa zagotavljamo pogoje za boljši materialni položaj delavcev.

AKTUALNE NALOGE IN VLOGA SINDIKATOV V SOCIALISTIČNIH SAMOUPRAVNIH DRUŽBENOPOLITIČNIH IN EKONOMSKIH RAZMERAH

Druga konferenca zveze sindikatov zaseda v razmerah, ki terjajo, da se uveljavijo stališča o vodilnem položaju delavskega razreda v družbi, za kar so se sindikati odločno izrekli že na drugem kongresu samoupravljalcev.

Sprejem ustavnih dopolnil je spodbudil pozitivne procese v družbenoekonomskih in političnih odnosih. Vendar pa v družbenoekonomskih odnosih še vedno obstajajo določeni elementi nestabilnosti. Nespremenjen družbenoekonomski položaj delavskega razreda je zato povzročil odločne zahteve najširšega članstva po učinkoviti akciji sindikatov.

Druga konferenca je analizirala sedanje razmere, obravnavala je aktualne naloge in vlogo sindikatov. S tem je konferenca odprla proces nadaljnje analize samoupravne prakse, hkrati pa se z njo začel pripravljati na VII. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije. Druga konferenca sprejema naslednja

STALIŠČA

I

1. Delavski razred, osnovni in neposredni ustvarjalec družbenega proizvoda ter odločujoča družbena sila – organizirana v sindikatih in v Zvezi sindikatov – se bori za dosleden in hitrejši razvoj socialističnega samoupravljanja. Različne oblike odtujevanja dohodka in političnega odločanja v delovnih organizacijah in v družbi lahko delovni ljudje ukinejo in premagajo z razvijanjem neposrednega samoupravljanja kot osnove celotnega samoupravnega sistema jugoslovanske socialistične družbe.

2. Zveza sindikatov Jugoslavije je družbenopolitična organizacija delavskega razreda in delovnih ljudi, ki gradi svojo družbeno vlogo, samostojnost vplivanja v političnem sistemu, odgovornost in soodgovornost za razvoj socialističnih družbenih odnosov na objektivnem samoupravnem položaju delavskega razreda, v boju za vodilni položaj v socialističnih samoupravnih odnosih.

3. Delavci se prostovoljno organizirajo v sindikatih, saj se lahko samo organizirani uspešno

– borijo za uresničenje svojih neposrednih in dolgoročnih interesov in za razvijanje samoupravnih socialističnih odnosov s krepitvijo neposrednega samoupravljanja;

– obvladujejo procese celotne družbene reprodukcije in gradijo družbenoekonomski sistem na socialistični samoupravni osnovi;

– se idejnopolično usposabljaajo za lastno samoupravno akcijo;

– usklajujejo različne, posebne in skupne interese delovnih ljudi in posameznih delov delavskega razreda ter jih integrirajo v enoten interes delavskega razreda;

– stalno poglobljajo, izpopolnjujejo in varujejo svoje samoupravne pravice, svoj materialni in življenjski standard, socialno stabilnost in varnost, svoje izobrazbene in kulturne potrebe.

4. Kot družbenopolitična organizacija delavcev in kot odločilen dejavnik graditve jugoslovanske samoupravne socialistične skupnosti se bodo sindikati že bolj dosledno zavzemali za uveljavitev enakopravnosti vseh naših narodov in narodnosti ter za idejnopolično in akcijsko enotnost delavskega razreda.

Samoupravni socializem in enakopravnost v

mednacionalnih odnosih se lahko uspešno uresničujeta le ob vodilni vlogi delavskega razreda in ob zadovoljevanju njegovih osnovnih interesov. Vodilni položaj delavskega razreda znotraj lastnega naroda je pogoj za progresivno razvoja narodov in za krepitev splošne enotnosti jugoslovanskega delavskega gibanja, to pa omogoča tudi uspešen boj proti nacionalizmu, šovinizmu, unitarizmu in drugim protisocialističnim silam.

5. Da bi hitreje razvijali samoupravne socialistične odnose in prispevali k zmanjševanju razlik med proklamiranimi stališči in dejanskimi razmerami, se bodo delavci in delovni ljudje, organizirani v sindikate, odločno postavili po robu vsem oblikam in nosilcem odtujevanja presežka dela, odporom pri uresničevanju ustavnih dopolnil, prizadevanjem in delovanju tehnoškotskih in birokratskih sil, pojavom avtarkije, ohranjanja privilegirane položaja, nedejavnosti in neodgovornosti.

6. Delavski razred bo lahko izbral uresničenje svojih osnovnih interesov ter uveljavil svojo voljo v vseh okoljih, v katerih protisamoupravne sile ogrožajo njegov samoupravni položaj, če bo gradil aktivnejšo, samostojnejšo in s tem vplivnejšo organizacijo sindikatov. Poroštvo za samostojnost, neodvisnost in akcijsko učinkovitost sindikatov je predvsem v njegovi samoiniciativi in v avtentičnem izražanju interesov delavskega razreda, ne pa v delitvi vplivnih področij z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in drugimi dejavniki političnega sistema.

II

SAMOUPRAVNI ODNOSI

1. Utrjevanje socialističnih samoupravnih odnosov je nenadomestljiva družbena podlaga pravih in trajnih rešitev za hitrejši razvoj proizvodjalnih sil, za dvig življenjskega standarda, za odstranitev vzrokov in posledic gospodarske in družbene nestabilnosti, za porast družbene produktivnosti dela, za uresničevanje ciljev gospodarske in družbene reforme in za zagotovitev trajnega ekonomskega in družbenega progressa.

Konferenca ugotavlja, da kljub pozitivnim procesom v razvoju proizvodnje in samoupravnih odnosov ne uresničujemo dovolj dosledno sklepov drugega kongresa samoupravljalcev in ustavnih dopolnil, da zadevamo pri tem ob nasprotovanja. V gospodarskem sistemu in še posebej v tekoči ekonomski politiki so še vedno zaznavni številni ostanki starega, še vedno se zadržujejo odtujeni centri ekonomske in finančne moči. V takšnih razmerah je očiten razkorak med družbenoekonomskim razvojem ter tekočimi in dolgoročnimi cilji. Družbenoekonomski razvoj v marsičem temelji na parcialnih interesih, namesto da bi temeljil na dolgoročno planirani razvojni politiki in na objektivnih ekonomskih zakonitostih. Zvoljo pritiskov in monopolov se ruši enotnost jugoslovanskega gospodarskega področja, kar povzroča škodo skup-

nim interesom ter razbija enotnost delavskega razreda.

2. Sindikati se bodo stalno zavzemali za dinamičen in stabilen ekonomski in družbeni razvoj, saj je samo po tej poti možno premagati razlike v pridobivanju in delitvi dohodka, ki niso rezultat dela, dosledno uveljaviti načelo delitve dohodka in osebnih dohodkov po rezultatih dela, zmanjšati razlike med razvitimi in nerazvitimi, izvesti samoupravno koncentracijo dela in sredstev, zagotoviti materialno in socialno varnost delavcev s pomočjo stabilnih osebnih dohodkov, cen, življenjskih stroškov itd.

Z vsemi demokratičnimi sredstvi, ki so jim na voljo, se bodo sindikati odločno zavzemali, da se ti in drugi temeljni problemi našega družbenoekonomskega razvoja rešujejo na socialistični samoupravni podlagi, predvsem pa s pomočjo:

- dosledne uveljavitve ustavnih amandmajev, zlasti tistih, ki zadevajo konstituiranje temeljne organizacije združenega dela, širšo afirmacijo samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja, solidarnost in vzajemnost, socialno varnost in stabilnost delavcev, uveljavljanje pravic delavcev, da odločajo o dohodku, zagotavljanje enotnega tržišča in drugo;

- doslednega in hitrejšega izvajanja politike stabilizacije ter odstranjevanja vzrokov nelikvidnosti na podlagi že sprejetih stališč, zlasti pa z usklajevanjem vseh oblik porabe z razpoložljivim dohodkom, pri čemer je treba zagotoviti pogoje, da bo splošna poraba naraščala počasneje od družbenega proizvoda, ter zagotoviti prednost in stabilnost izplačil zasluženih ali dogovorjenih osebnih dohodkov;

- hitrejšega izpopolnjevanja sistema dohodka in doslednejše uveljavitve sprejete politike dohodka kot odločilnega dejavnika razvoja in uresničevanja socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov;

- angažiranja vseh organizacij in forumov Zveze sindikatov Jugoslavije in vseh drugih družbenih dejavnikov, da se dosledno uveljavijo sklepi drugega kongresa samoupravljalcev Jugoslavije;

- hitrejšega in učinkovitejšega samoupravnega povezovanja posameznih delov združenega dela na ekonomski podlagi, da bi tako dosegli boljše izkoriščanje sredstev in dela, prestrukturiranje in racionalizacijo proizvodnje, s tem pa tudi hitrejši razvoj proizvodnje in razreševanje objektivnih protislovij v različnih delih združenega dela;

- širše uveljavitve tehničnega progressa in moderne tehnologije, uporabe znanstvene organizacije dela, razvoja znanstveno raziskovalnega dela v družbi in v delovnih organizacijah ter z njegovo vsestransko integracijo v proizvodnjo in v družbene dejavnosti;

- uresničevanja znanstveno tehničnega progressa na samoupravni podlagi in ob ustvarjanju čimbolj humanih življenjskih in delovnih razmer

ter materiale in socialne varnosti delavcev in vseh delovnih ljudi;

- stabilne rasti življenjskega standarda, ki je v skladu z dvigom produktivnosti dela kot odločilnega pogoja celotnega družbenoekonomskega razvoja, in z uveljavljanjem selektivne politike na tem področju;

- zaposlovanja in to na ekonomski osnovi – celotnega priliva delovno aktivnega prebivalstva, oseb, ki so dokončale vse vrste šol in fakultet, ter delavcev, ki se vračajo z dela v tujini;

- odločnih sprememb v politiki stanovanjske graditve in delitve stanovanj, ki bodo v prid delavcev in delavskih družin z nižjimi osebnimi prejemki;

- politike izobraževanja, ki bo zagotavljala širše vključevanje otrok iz delavskih družin v vse vrste šol in fakultet;

- na skupno sprejetih osnovah izoblikovanega sistema davkov in prispevkov (sekundarne delitve), ki bo izenačeval pogoje pridobivanja dohodka in s tem prispeval k izenačenju položaja delavcev na enotnem tržišču, zagotavljal odvisnost osebnih dohodkov od rezultatov dela in pripomogel k uveljavitvi načela, da naj za splošne družbene potrebe izločajo največ sredstev tisti, ki imajo najvišji dohodek;

- zagotavljanja pogojev za hitrejši razvoj ekonomsko premalo razvitih republik in še posebej Kosova, ki bodo omogočali zmanjševanje relativnih razlik med razvitimi in nerazvitimi kot odraz ekonomskih interesov in solidarnosti delavskega razreda in delovnih ljudi vseh narodov in narodnosti;

- odstranjevanje materialnih disproporcij v gospodarskem razvoju in pospeševanja tiste proizvodnje, katere zaostajanje že zdaj pomeni resno prepreko za razvoj celotnega gospodarstva ali pa je odločilnega pomena za stabilno rast življenjskega standarda delavcev;

- okrepljene odgovornosti delavcev v združenem delu ter drugih, ki odločajo o sredstvih družbene reprodukcije, da bi tako dosegli racionalno porabo sredstev, boljše izkoriščanje kapacitet in maksimalno ekonomiziranje;

- doslednega uveljavljanja ustavnih dopolnil o upravljanju s sredstvi, ki se koncentrirajo v bankah, zavarovalnih zavodih in v trgovini;

- zagotavljanja pogojev, da delavci v temeljnih organizacijah združenega dela sklepajo samoupravne sporazume in družbene dogovore o delitvi dohodka in osebnih dohodkov ter o drugih vprašanjih, ki so pomembna za gospodarski razvoj in življenjski standard delavcev, ter da odločajo o njihovem učinkovitem uresničevanju;

- dogovora v Zvezi sindikatov in v sindikatih o načelih in merilih delitve dohodka, ki so odločilnega pomena za izenačenje položaja delavcev na vseh področjih združenega dela in na posameznih področjih;

- trajne zagotovitve stabilnosti življenjskih stroškov in cen za tiste proizvode in storitve, ki so odločilnega pomena za življenjski standard delavcev, zlasti tistih z nizkimi družinskimi prejemki, s tem da na podlagi dogovora zagotovimo sistem kompenzacij.

3. Konferenca še posebej opozarja, da so sedanje razsežnosti socialne neenakosti resen družbenoekonomski in politični problem. Pomanjkanje učinkovite in stalne družbene akcije pri odstranjevanju vzrokov družbeno nesprejemljivih socialnih razlik oddaljuje delavski razred od družbenega položaja, ki ga je že dosegel ter mu vsiljuje nove razredno-politične in ideološke konfrontacije. To otežkoča socialistični, samoupravni in demokratični razvoj družbe.

Konferenca opozarja, da kljub dosedanemu opozarjanju na vzroke in probleme socialnih razlik ni bilo konkretnih akcij vseh družbenih subjektov pri odstranjevanju vzrokov in posledic neupravičenih socialnih razlik. Za nekatera okolja so značilni pojavi vulgariziranja problemov socialne neenakosti in poskusi, da se omeji in razvrednoti aktivnost pri razreševanju dejanskih problemov. Takšnim težnjam se je treba energično upreti ter voditi stalno, vztrajno in usklajeno akcijo.

Pomembni vzroki za socialne razlike so v prejšnji udeležbi delavcev pri samoupravnem in političnem odločanju, v velikih razlikah glede pogojev gospodarjenja, kar vodi do neupravičenih razlik pri osebnih dohodkih zlasti delavcev istih poklicev, v neenakih možnostih izobraževanja, zaposlovanja in bivanja, v pomanjkljivostih davčnega sistema, v slabem izvajanju zakonskih predpisov in v neučinkovitosti inšpekcijskih in drugih državnih in družbenih organov.

Da bi učinkovito in organizirano odstranjevali vzroke socialnih razlik, konferenca sodi:

- da se mora aktivnost pri odstranjevanju družbenoekonomskih vzrokov socialnih razlik razvijati predvsem na tistih področjih, od katerih je odvisno, ali bodo imeli vsi delovni ljudje enak ali približno enak start pri vključevanju v procese dela in odločanja;

- da je treba samoupravne odnose razvijati tako, da zagotovimo samoupravno odločanje delavcev o celotni družbeni reprodukciji;

- da mora biti izhodišče gospodarskega sistema in vseh razvojnih programov odstranjevanje vzrokov, ki povzročajo in reproducirajo socialne razlike;

- da se moramo zavzemati za povečanje tiste skupne porabe, ki prispeva k nadaljnji rasti družbenega standarda in k odstranjevanju razlik, ki so posledica različne ekonomske moči družin in ki se odražajo na področju izobraževanja, zdravstva, stanovanjske gradnje, družbenega varstva otrok itd;

- da je potrebno ustvarjati enake ali približno enake možnosti za izobraževanje vseh in ne glede

na socialno-materialne možnosti družin, da moramo z odločno družbeno akcijo in s krepitvijo solidarnosti zagotavljati čim večje družbene in materialne možnosti, da bo na vseh ravneh izobraževanja vključenih čimveč otrok iz delavskih družin;

– da moramo s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori zagotoviti dosledno uresničevanje sprejete politike o dohodku na načelih delitve po rezultatih dela in priznavati samo tiste razlike, ki so posledica razlik v delovnem učinku tako med posamezniki kot tudi med organizacijami združenega dela, med posameznimi panogami, grupacijami in področji; razlike, ki nastajajo na podlagi dela in rezultatov dela, pomenijo spodbudo za nadaljnji družbenoekonomski razvoj in zavoljo tega niso družbeno nesprejemljive;

– da razlik, ki nastajajo v procesu delitve osebnih dohodkov, ni potrebno v celoti prenašati na področje pokojninskega zavarovanja;

– da se sistem in politika stanovanjske graditve podredita osnovnemu cilju, da naj delavci dobijo stanovanje ter da se ustvarja široka osnova solidarnosti pri financiranju stanovanjske graditve, da se takoj pripravi sistem diferenciranega subvencioniranja stanovanjskih najemnin, ki bo temeljil na socialnih in materialnih razmerah družin;

– da z davčnim sistemom zajamemo tisti del dohodka, ki ni rezultat dela, da s predpisi v podrobnostih uredimo poslovne odnose in promet med družbenim in zasebnim sektorjem ter da povsem preprečimo različne malverzacije, da v davčni politiki na skupni dohodek občanov upoštevamo socialno-ekonomski položaj družine davčnega zavezanca, da je treba zasnovati politiko davka na premoženje, tisto premoženje, ki prinaša dohodek, pa obdavčiti z visoko davčno stopnjo, da je treba z višjimi stopnjami obdavčiti luksuzno blago in dobrine visokega standarda, da je treba izplačila na podlagi honorarjev, delovnih pogodb itd. omčiliti na družbeno sprejemljiv obseg ter da se vsi ti prejemki izplačujejo preko blagajne tiste delovne organizacije, v kateri prejemnik dela, da je treba povečati davek na vse dohodke mimo osebnih dohodkov iz rednega delovnega razmerja;

– da inšpekcijske službe, davčni organi, služba družbenega knjigovodstva delujejo hitro, učinkovito in s polno odgovornostjo ter da redno poročajo pristojnim organom.

4. Smeri idejnopolitične aktivnosti sindikatov na področju izobraževanja in kulture delavcev, sprejete na VI. kongresu ZSJ, so pomembno področje delovanja sindikatov. Konferenca še posebej poudarja naloge celotne sindikalne organizacije za nadaljnji razvoj idejnopolitičnega izobraževanja. Zapletenost boja delavskega razreda in razmer, v katerih se le-ta bje, terja stalno in organizirano idejnopolitično usposabljanje delavcev. Zato se moramo organizirano zavzemati, da idejnopolitično izobraževanje:

– integriramo v neposredno socialistično samoupravno aktivnost delavcev in v idejnopolitično delovanje sindikata;

– njegova vsebina in programi temeljijo na marksistični znanosti in ideologiji ter da rastejo iz neposredne samoupravne prakse;

– postane čimbolj masovno in se razširi na vse delavce in ne samo na tiste, ki so formalno vključeni v organe samoupravljanja;

– s posebnim družbenim dogovorom samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in drugih zainteresiranih dejavnikov v komuni tudi družbeno in materialno konstituiramo;

– kvalitetno izboljšamo in intenziviramo z materialno in kadrovsko okrepitvijo vseh njegovih nosilcev – od delovne organizacije, institucij za izobraževanje, sredstev množičnega komuniciranja, tiska, založniške dejavnosti pa do družbenopolitičnih organizacij.

Konferenca še posebej poudarja potrebo, da na vseh ravneh organiziranja sindikatov začnemo pripravljati zasnovi stalnega in sistematičnega izobraževanja sindikalnih kadrov in aktivistov ter zagotovimo, da to postane stalna vsebina delovanja sindikalnih organizacij.

III

URESNIČEVANJE USTAVNIH DOPOLNIL

1. Osnovna naloga sindikalnih organizacij in organov je, da organizirano in trajno delujejo pri uresničevanju ustavnih dopolnil, zlasti pa XXI., XXII. in XXIII. dopolnila. Aktivnost v nadaljnjih spremembah političnega sistema bo sindikat kar najtesneje povezoval z uveljavljanjem že sprejetih ustavnih dopolnil. Od načrtne in stalne aktivnosti sindikatov in drugih družbenih dejavnikov je odvisna uspešnost pri premagovanju različnih odporov, do katerih prihaja pri uresničevanju ustavnih dopolnil. Konferenca ZSJ sodi, da je kar najširše sodelovanje delavcev in delovnih ljudi v drugi fazi ustavnih sprememb pomembna politična naloga sindikatov. Ustavne spremembe bodo opravičile svoj namen, če bo delavski razred zavladal nad procesom podružbljanja presežka dela in sebi zagotovil vodilno vlogo v političnem sistemu in v družbi.

2. Samoupravna politična integracija družbe mora izhajati iz temeljnih organizacij združenega dela, interesnih in krajevnih skupnosti. Razvita mreža samoupravnih delegacij mora zagotoviti enotnost političnega sistema (skupščin in vseh predstavniških organov) s pozitivnimi samoupravnimi procesi in odnosi na vseh področjih družbene dela.

3. Konferenca poudarja, da je treba odločneje uresničevati ustavni koncept interesnih skupnosti, s pomočjo katerega moramo zagotoviti neposreden vpliv delavcev in občanov na njihovo delo in razvoj, ter na teh osnovah v nadaljnjem razvoju poli-

tičnega sistema opredeliti financiranje skupnih in splošnih družbenih potreb, da bi tako zagotovili osnovo za samoupravni razvoj interesnih skupnosti.

4. Da bi občina postala dejanska baza samoupravnega političnega sistema, mora tudi sama temeljiti na organizacijah združenega dela, krajevnih, interesnih skupnostih in na vplivu in aktivnosti družbenopolitičnih organizacij. Interesi tako delavskega razreda kot tudi združenega dela so podlaga, na kateri se izvaja – s pomočjo samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov – samoupravna integracija in usklajevanje različnih interesov in potreb delovnih ljudi in občanov pri zadovoljevanju njihovih skupnih potreb na ravni občine in v medobčinskem sodelovanju.

5. Samoupravni skupščinski sistem je pogoj za to, da bi lahko delavski razred uveljavil svoje interese. Zavoljo tega se bo sindikat zavzel, da se sprejmejo takšne rešitve, ki bodo pri praktičnem uresničevanju (z načinom volitev, s konstituiranjem in delovanjem skupščin) zagotavljale skladnost skupščinskega sistema s samoupravnimi odnosi in pozitivnimi procesi v združenem delu.

Sindikat se ne more sprijazniti s sedanjó nezadovoljivo udeležbo neposrednih proizvajalcev v samoupravnih organih in z njihovo minimalno zastopnostjo v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti vseh ravni. Zveza sindikatov se bo kar najbolj neposredno zavzemala, da bi v sestavi teh organov prevladovali neposredni proizvajalci. Konferenca ZSJ tudi sodi, da je treba z novimi ustavnimi rešitvami in s samoupravnimi akti delovnih organizacij zagotoviti, da bi polovico ali celo dve tretjini teh organov sestavljali prav neposredni proizvajalci.

6. Za aktivno, konstruktivno in ustvarjalno vlogo sindikatov v družbi je odločilnega pomena stalna idejnopolična aktivnost komunistov kot članov sindikata. Večja angažiranost komunistov in odgovornejši odnos subjektivnih sil in političnih dejavnikov do pobud in predlogov ter razpoloženja organiziranih delavcev bosta zagotovila delavskemu razredu razredno, s tem pa tudi samoupravno socialistično vsebino njihove politike, pripomogla bosta h krepitvi idejne moči in akcijske sposobnosti Zveze komunistov ter k uspešnemu boju z vsemi protisamoupravnimi silami in težnjami.

7. Konferenca nalaga vodstvom sindikatov, da z novimi ustavnimi rešitvami in s statuti delovnih organizacij in občin podrobno opredelimo in razširimo pravice sindikalne organizacije v odnosih s skupščinami družbenopolitičnih skupnosti, politično-izvršilnimi organi, upravami in vodstvi podjetij in samoupravnimi organi.

Sindikat mora imeti pravico predlagati skupščinam samoupravne, zakonske, samoupravni organom v kolektivno pa samoupravne rešitve, pravico, da zahteva razpravo o posameznih vprašanjih, da daje amandmaje na predlagane zakone, resolucije in druge odločitve, da zahteva razpis referendumov

v določenih primerih itd. Z lastnimi silami in s pomočjo ustavnih rešitev mora sindikat uveljaviti svoj politični vpliv na vse faze nastajanja samoupravnih skupščinskih in vseh drugih pomembnih političnih odločitev in rešitev. Družbeno je treba konstituirati pravico sindikata takc, da bo obvezno konzultiran pri odločanju o družbenem in materialnem položaju delavskega razreda, vsi organi družbe pa se morajo izreči o predloženem sindikalnem predlogu, in izoblikovati stališče o njem.

Zelo pomembno je, da se razširi sodelovanje sindikatov v volilnem sistemu (v političnih pripravah, v postopku kandidiranja, od poklica itd.) – in to zlasti tedaj, ko gre za tista skupščinska telesa, ki so zrastle iz združenega dela, pa tudi za vse samoupravne organe v delovnih organizacijah, asociacijah in interesnih skupnostih.

8. V naslednjem obdobju bodo sindikati posvetili posebno pozornost delavskemu tisku, oblikam informiranja v delovnih organizacijah pa tudi drugim sredstvom masovnih informacij – tisku, radiu in televiziji – zavzemali se bodo za večjo stopnjo družbene odgovornosti delavcev v teh dejavnostih pri objektivnem izpovedovanju interesov delavskega razreda.

IV

SINDIKATI V SEDANJIH RAZMERAH

1. Uresničevanje čedalje bolj zahtevnih nalog sindikatov terja v sedanjih razmerah odgovorno delo članstva in vseh organov pri graditvi močne, aktivne in učinkovite osnovne organizacije sindikata. To je pogoj za akcijsko usposabljanje sindikatov kot celote, za njihovo nadaljnjo demokratično preobrazbo v organizirano akcijo delavskega razreda samega.

Da bi se osnovna organizacija sindikata lahko učinkovito borila za uresničenje interesov delavcev in delovnih ljudi, je potrebno, da jo še veliko bolj dosledno razvijamo kot:

- osnovni okvir za neposredno, svobodno in organizirano izražanje interesov vsakega člana;

- mesto opredeljevanja razrednega bistva izpričanih interesov in mesto neposrednega dogovarjanja o načinu politične akcije;

- najneposrednejša oblika boja sindikalnega članstva za razvoj samoupravnih odnosov, za delitev dohodka po rezultatih dela, za uveljavljanje enotnosti institucionalnega samoupravljanja in dejanskega samoupravnega odločanja delavcev;

- organizirana oblika idejnopoličnega usposabljanja delovnih ljudi za uresničevanje nedotujljivih samoupravnih pravic, objektivnega informiranja o razmerah v delovni organizaciji in v širših skupnostih ter za zaščito samoupravnih in drugih pravic članov sindikata.

2. Osnovna organizacija sindikata se praviloma ustanavlja v temeljni organizaciji združenega dela. Zavoljo izpovedovanja in usklajevanja posebnih, oblikovanja skupnih – enotnih interesov delav-

skega razreda ter zavoljo uresničevanja čedalje bolj zahtevnih nalog se povezuje osnovna organizacija v združenem delu, hkrati pa tudi v enotno in samostojno organizacijo sindikatov v občini, pokrajini, republiki in v federaciji.

Druga konferenca pozitivno ocenjuje uresničevanje stališč VI. kongresa ZSJ glede razvijanja samostojnih in za svoja stališča odgovornih organizacij na vseh družbenih ravneh. Nastanek samostojnih republiških organizacij sindikatov in Zveze sindikatov je bistveno pripomogel k odločilnejšemu vplivu delavskega razreda na razvijanje samostojnih odnosov v socialističnih republikah in v pokrajinah, s tem pa tudi na utrjevanje enotnosti delavskega gibanja Jugoslavije.

3. Konferenca ugotavlja, da imajo sindikati in Zveza sindikatov Jugoslavije pomembno vlogo pri uresničevanju enotnosti delavskega razreda, zasnovani na njegovem zgodovinskem interesu. Z demokratskim usklajevanjem in z ustvarjalno sintezo različnih interesov se oblikuje programska osnova enotne politične akcije sindikatov in Zveze sindikatov. To enotnost dosegamo z razvijanjem enotnega samoupravnega proizvodnega odnosa ter enotnega tržišča. Posebna vloga pri tem gre organom sindikatov in Zveze sindikatov.

4. Družbena moč in vpliv organov sindikatov izvira iz sindikalno organiziranega delavskega razreda. Da bi sindikati delovali kot dejavnik integracije delavskega gibanja, morajo svoja politična stališča graditi na enotnem kriteriju – interesu delavskega razreda. Organi sindikata polnoveljavno zastopajo interese delavskega razreda, ki so po demokratični poti izraženi in usklajeni, ter organizirajo, povezujejo in usposablajo člane, da se kot pripadniki delovnih skupnosti, samoupravnih, predstavniških in drugih teles ter organov borijo za uresničitev teh interesov. Organi sindikatov in posamezniki v sindikatih, ki zastopajo drugačna posamezna in podpirajo nesamoupravne interese, ne morejo uživati zaupanja sindikalnega članstva.

5. Odnosi, programi in akcije organizacij in organov posebnih sindikatov ter Zveze sindikatov na vseh ravneh morajo biti med seboj povezani in usklajeni, saj obe obliki organiziranja izhajata iz interesov istega članstva, iste socialne baze. Tako posebni sindikati kot Zveza sindikatov morajo pri svoji družbenopolitični akciji težiti za čim bolj skladnim uresničevanjem interesov delavcev. Na tem temelji njihova samostojnost in enotnost – samostojnost v izražanju posebnih interesov, načinu organiziranja in izbiri metod vodenja politične akcije, enotnost pa kar zadeva cilje, zasnovane na interesu delavskega razreda kot celovitem samoupravno socialističnem gibanju in programu.

6. Organizacijo in metode svojega dela morajo

sindikati zasnovati na podlagi sodobnih zahtev, potreb in možnosti članstva, pri čemer se morajo boriti proti ekstenzivnosti dela in za posodabljanje lastne organizacije. Ko iščemo ustrežnejše oblike organiziranja, moramo upoštevati:

– da je potrebno poglobljati samostojnost in odgovornost sindikalnih organizacij kot tudi njihovo medsebojno povezanost in sodelovanje. S tem omogočamo izražanje najrazličnejših interesov in pobud sindikalnega članstva, njihovo demokratično konfrontacijo, hkrati pa zagotavljamo enotnost interesov in akcij delavskega razreda. Na ta način se krepi družbena moč delavskega razreda, na podlagi enotnih izhodišč in politične akcije pa mu zagotavljamo vodilni vpliv na osnovne družbene tokove, na ekonomska in politična gibanja v organizacijah združenega dela, v občini, republiki in v federaciji;

– da se delavci sindikalno organizirajo v temeljni organizaciji združenega dela in povezujejo v integrirani delovni organizaciji, v velikih tehnokonomskih sistemih, po področjih dejavnosti, v občini in v širših družbenopolitičnih skupnostih v posebne sindikate in v Zvezo sindikatov Jugoslavije. Na ta način omogočamo dejanski vpliv sindikatov na opredeljevanje in vodenje politike v interesnih, krajevnih in drugih skupnostih, v panogah dejavnosti, v občini in v širših družbenopolitičnih skupnostih ter zagotavljamo pomoč tistim sindikalnim organizacijam, ki z lastnimi silami ne morejo zagotoviti uveljavljanja in prevlade samoupravnih interesov delavskega razreda v njihovem okolju;

– da mora delavski razred dobiti odločilni vpliv na izbiro kadrov in da zagotovi stalno obnavljanje svojih sindikalnih vodstev, predvsem z ljudmi iz neposredne proizvodnje, z najbolj progresivnimi delavci, s tistimi, ki se borijo za samoupravljanje in ki uživajo ugled in zaupanje okolja, v katerem živijo in delajo, z mladimi kvalificiranimi in izobraženimi delavci, ki jim je treba omogočiti politično delo, ne da bi jim prenehalo delovno razmerje, ali pa jim zagotoviti zaščito in varnost, ko opravljajo delo na voljenih funkcijah, prav tako pa jim je treba zagotoviti zaposlitev po prenehanju mandata. Ko konkretizira stališča VI. kongresa ZSJ, konferenca zahteva, da sestavljajo neposredni proizvajalci najmanj polovico članov vseh organov Zveze sindikatov;

– da stališča, ki so nastala na podlagi dogovorov in ki izražajo interes delavskega razreda, odgovorno in dosledno uresničujemo v vseh delih organizacije, ki so sodelovali pri njihovem konstituiranju, da se spremeni dosežena praksa premajhnega angažiranja pri določanju skupnih stališč in počasnost pri njihovem uresničevanju.